

Pablo Urbányi 1939-ben született Ipolyvágyon, a mai Székelyföldön. Nyolcéves koráig élt ott, majd 1947-ben szüleiivel Argentínába ment, irói anyanyelvénél a spanyol lett. 1977-ben családjával Kanadába emigrált, ma Ottawában nyelvtanárként dolgozik.

Írásai latin-amerikai szatíra olott keserű humorú közép-európai szatíra hatja át. Karánthy Frigyesre emlékeztető szatirikus, a fogyasztói társadalom kíméletlen kipellegerzője. Regényei közül a legjelentősebb *Sebat* c. könyve, amely franciaul és angolul is megjelent. Itt olvasható írásának egyike kettős jellel: a groteszk kispedzák szatíra nyelvkönyv-paródia foglalja kereteibe. Másik hosszabb elbeszélés a latin-amerikai *Don*, Gabriel García Márquez, Carlos Fuentes, Mario Vargas Llosa és mások regényeinek nagy világképe kapcsán elmélkedik ironikusan és ömronikusán a latin-amerikai irodalomról, az irói név áruvél-joggal váltásáról.

90 Ft

PABLO URBÁNYI

A hagyatéék

SZATÍRÁK

PABLO URBÁNYI

A hagyatéék

SZATÍRÁK

BUDAPEST

A művek eredeti címe

CURSO SUPERIOR DE ESPAÑOL MODERNO

*

**LAS TERRAZAS DE OTTAWA Y LA LITERATURA
LATINOAMERICANA**

*

EL LEGADO

A válogatás a

DE TODO UN POCO, DE NADA MUCHO

című kötetből készült, Editorial Legasa S.A. 1987

Fordította

DOBOS ÉVA

**A szöveget az eredetivel egybevetette
SIMOR ANDRÁS**

**Fedélterv és tipográfia
JORDÁN GUSZTÁV**

**© Pablo Urbányi
Hungarian translation Dobos Éva**

Pablo Urbányi 1939-ben született Ipolyságon, a mai Sahyban. Nyolcéves koráig élt ott, majd 1947-ben szüleivel Argentínába ment, írói anyanyelve a spanyol lett. 1977-ben családjával Kanadába emigrált, ma Ottawában nyelvtanárként dolgozik.

Írásait latin-amerikaiságba oltott kesernyés humorú középeurópaiság hatja át. Karinthy Frigyesre emlékeztető szatirikus, a fogyasztói társadalom kíméletlen kipellengérezője. Regényei közül a legjelentősebb *Sehol c.* könyve, amely franciául és angolul is megjelent. Itt olvasható írásainak egyike kettős játék: a groteszk kisprózák sorát nyelvkönyv-paródia foglalja keretbe. Másik hosszabb elbeszélése a latin-amerikai boom, Gabriel García Márquez, Carlos Fuentes, Mario Vargas Llosa és mások regényeinek nagy világsikere kapcsán elmélkedik ironikusan és önironikusan a latin-amerikai irodalomról, az írói név áruvédjeggyé válásáról.

Letölthető:

[\[PDF formátumban \]](#) [\[EPUB formátumban \]](#)

**Felsőfokú tanfolyam
a korszerű spanyol nyelvből
(II. Szint)**

Írta:

Pablo Jesús Urbanzo Pérez, szállítmányozó [1]

„Arról szól, amit majd meglát, aki elolvassa, vagy meghall, akinek felolvassák.”

Az LXVI. fejezet bevezetője a Quijotéból

EPILOGUS

Dacára Quevedo bölcs szavainak a prologusokról, azok azóta is egyre íródnak, nem mulasztván el, hogy megemlítsék a bölcs szavakat: „Isten óvjon, olvasó, a prologusoktól”. Tény és való, hogy az emberiségnek, e nagy komputernek, a tudás tárházának, melyet a különféle társadalmak szerint rendszereztek és programoztak be, ma nehezebb az emésztése, mint az elmúlt időkben bármikor, s nagyobb szüksége van prologusokra, vagy ha úgy tetszik, instrukciókra és buzdító szavakra, mint tudásra.

A nyelv esetében, Bábel óta egy kicsit bonyolultabbá vált a dolog, de ma már mind jobban egyszerűsödik, s Isten átka, mely az amerikai kontinens határai közé zárt bennünket, részben a pedagógiai technológia mesés fejlődésének köszönhetően, fokozatosan veszít erejéből. Amerikánál maradvá, igen határozott határvonalat húzhatunk az egyes nyelvek között. A hispán-latin-amerikai nyelvet beszélők az amerikai angolt tanulják, mint a jövő nyelvét, az érvényesülés, az üzleti vagy bármi másfajta siker, vagy legalábbis, a boldogság kulcsát. Az angolul beszélők, s azok, akik már elérték az érvényesülést, a sikert, s örök boldogságban, afféle nirvánában élnek, Coca-Colás úszómecénccel felszerelt, ehető házaikban, a spanyol nyelvet tanulják, kellemes csengéséért, lágy hangzásáért és ritmusáért, ami a leggyöngédebb gyöngédségtől a legféltelenebb szenvedélyig, mindenfajta érzelem előidézésére képes. Mindezt rendkívül illedelmes keretek között, ahol az egyetlen képzeletbeli kábítószer a *marichik*, zenéje a fényes holdvilágnál, vagy a kena visszhangja az Andok lejtőin, miközben a valóságban *tequilát* és *piscót* fogyasztanak. Mindebből világosan kitetszik, hogy a tanfolyamot második nyelvnek szánjuk az amerikai vagy észak-amerikai angolt beszélők számára.

A jelen könyvben szereplő anyag, valamint tanítási módszer (hallás utáni értési gyakorlatok) abszolút modern kritériumok alapján épült fel. Ebben a lázas ritmusú és kimerítő világban lehetővé teszi, hogy a tanuló mellőzze az „Ismeretközvetítőt”, a hajdan tanárnak vagy tanítónak nevezett személy modern változatát, amit ma már a kényelmetlen, zavaró és kötöttségeket teremtő emberi kapcsolatokat elkerülendő, amúgy is hatékonyan helyettesítenek hóbortoktól mentes, engedelmes számítógépekkel. A tanuló ily módon teljes kötetlenséggel gyakorolhat, szükségleteinek megfelelően, ahol és amikor a kedve tartja, a kocsijában, az ágyában, a fürdőszobában, evés vagy szeretkezés közben, satöbbi: a képzeletére bízunk.

Az Ismeretközvetítő, aki a tanulóknak az I. Szint alapismereteit adta át („Spanyolul beszélünk”, „Az étteremben”, „A vakáció”, „A bankban”, „A szuvenírboltban” anélkül, hogy olyan nyakatekert dolgokkal nyaggatná, mint a Cid meg a Quijote, vagy azt magyarázná neki, jól ráijesztve és összezavarva, hogy Nicaragua vagy Costa Rica nem Afrikában van, s hogy Buenos Aires nem Brazília fővárosa, ami mellesleg nem is az ő

dolga, hanem az utazási irodáké, mindössze arra szorítkozik, hogy instrukciókat adjon neki a módszer alkalmazását és a magnetofon használatát illetően, így valahogy: „Helyezze be a kazettát a magnetofonba, csukja le a tetejét, nyomja meg a gombot, ne, ne azt, ezt, hallgassa meg a leckét, s feleljen a kérdésekre igennel vagy nemmel. Ha nem érti, tegye fel még egyszer. Ehhez ezeket a gombokat kell megnyomnia. Nem, nem úgy, így, jó, nagyon jó, gratulálok, ön minden problémáját meg fogja oldani a könyv végén levő szótár, olvassa magában a hallott szöveget, ha további nehézségei vannak, a könyv végén levő szótár minden problémáját meg fogja oldani, ha még további nehézségei vannak, jöjjön el hozzám.” Ez minden. A Közvetítő, mivel becsület is van a világon, nem mulasztja el hozzátenni: „Igen, jöjjön el, de ne feledje, hogy egy elem a magnetofonba, még ha Eterna márkájú is, olcsóbb, mint tizenöt perc velem.”

A közzétett anyag, mely fokról fokra nehezedik, s melyet minden lecke előtt egy-egy rövid magyarázat vezet be a tárgyról, újságíróktól, íróktól, valamint szemtanúk vallomásaiból, interjúkból, levelekből származik, s igyekszik felölelni a lehető legváltozatosabb témákat, valamint eleget tenni a szórakoztatva oktatás, vagy oktatva szórakoztatás amerikai kritériumának. Úgyszintén figyelembe vesz egy másik igen aktuális amerikai kritériumot is, éspedig azt, hogy amikor egy emberi lényről beszélünk, nem szabad megfélemednünk a nőről, akinek tevékenysége és részvétele a modern életben nyilvánvaló. Az anyag figyelmet szentel a nőnek, csakúgy, mint a színes bőrű embernek, akiről szintén említés esik. Végül pedig, a modern spanyol nyelv terjesztése érdekében, kiküszöböltük a zavaró lokalizmusokat (kukorica vagy tengeri; ketyinteni vagy kamatyolni), melyek látszólagos gazdagságukkal csak nyugtalanítják a tanulót; célkitűzésünk a generálakcentussal beszélt spanyol nyelv, ami minden országban használható, és semmiféle specifikus tartalmat nem hordoz.

A szövegek nagy részét a szerző véget nem érő próbáknak vetette alá a Kanadai Külügyminisztériumban eltöltött hosszú, munkás évek során; megjegyzendő, hogy Kanada – rejtélyes okokból – még mindig az angol királynő koronája alá tartozik. A statisztikai adatok s a tanulmányok kimutatták, hogy jóllehet a módszer a tanulók intelligencia-hányadosát nem növelte (azt mondják, hogy az új nyelv tágítja az agyat), több diplomatát megtanított beszélni, ami alapvető feladata egy nagykövetnek, kultúrattasénak vagy követségi titkárnak. Mindegy, mit mond, csak mondjon valamit, mert a hallgatás beleegyezés.

Mindazonáltal, olykor elfog bennünket a kétely, miközben hazafias feladatunkat teljesítve, terjesztjük a spanyol nyelvet, kiváltképp a II. Szintet. Sokszor az ember maga is döbbenetben tűnődik el azon, vajon van-e valami más is a világon, mint éttermek, bankok, vakációk vagy szuvenírboltok. A tanulók legtöbbször (életkorától függetlenül) csakhamar megbizonyosodik arról, hogy birtokában van a spanyol nyelvnek, amikor belép egy bankba, vagy egy étteremben eszik, kivált, ha a pénztáros vagy a pincér gagyog néhány szót angolul. Hát még azok, akik képesek önerejükkel megvenni egy mexikói szombrerót, egy kis műanyag bikát vagy egy *gaucho* babát.

Mindennek ellenére, optimisták vagyunk. A tanuló, ha megtanulta ezeket a leckéket, nemcsak hogy egy szombrerót tud majd venni, vagy *tacót* enni, de két szombrerót is, és sült húst is ehét majd *chimichurrival*, sőt kérdéseket tud feltenni a *mate* ízével kapcsolatban. Ezenkívül, kényelmesen, komfortosan és gátlások nélkül közlekedhet majd Spanyolország és más latin-amerikai országok minden Sheraton és Hilton hoteljében, s nem kell rekedtre ordibálnia magát angolul a bennszülöttel, aki nyilván azért nem reagál, mert süket; a bennszülöttől kitelik, hogy nem vesz tudomást arról, amit pedig mindannyian tudunk, hogy az angol univerzális nyelv.

Jaj, bizony, nagyon kemény feladat terjesztetni a modern spanyol nyelvet, a II. Szintet. Tetvek, bolhák, ádáz hasmenések, a tífusz, a sárgaláz, helyi és járványos beteg-

ségek fojtják vissza a lelkes amerikai vagy észak-amerikai olthatatlan vágyát, hogy új világokat fedezzen fel, s ha végül mégis rászánja magát, hogy utánaeredjen a szenvedélynek, a szerelemnek, az autentikusnak és ősinek, előbb jobban beoltatja magát, mint egy pedigrés fajmén. Gyakorlati gondolkodásával tökéletesen tudja, hogy a herpesz ellen, ami neki alighanem van, nincs se oltás, se gyógymód, ami érne valamit. Egy új területen valódi újdonság lehet.

Hát csak rajta, tanuló, csak rajta. A leckék végül is, igen könnyűek és szórakoztatók. A bevezetések másodlagos jelentőségűek. Biztosak vagyunk benne, hogy minden nehézséget le fog győzni. Rajta, fel az utazásra a spanyol nyelvvel, hogy más világokat és sok érdekes embert ismerjen meg.

Sok szerencsét és sikert. *Adiós, adiós.*

A szerző

HALLÁS UTÁNI ÉRTÉS. I. sz. GYAKORLAT

A fabula

A fabulák a régi világban (nem is kell messzebb mennünk Aiszóposznál) a szórakoztatva oktatás és nevelés célját szolgálták. Bizonyos tekintetben a legfejlettebb – nevezetesen az amerikai vagy észak-amerikai – oktatási módszerek metodológiájának és alapelvének előzményére ismerhetünk bennük. A fent nevezett módszer, mint már említettük, az egyidejű tanulást és szórakozást nem tartja egymást végletesen kizáró cselekvéseknek. Ime egy mai időkre alkalmazott, aktualizált fabula.

Egy modern világbeli fabula

Egy pompás Boeing 747-es repülőgép, egy fém-kondorkeselyű szállt fel egy éjjel Alaszkában, az eszkimók egykori s a kalandor aranyásók későbbi paradicsomában. A gépet két nagy tapasztalati pilóta, a légiflotta két volt tagja kormányozta, akik valamikor Dél-Vietnamban harcoltak Észak-Vietnam ellen.

A sebes röptű kondorkeselyű Tokió felé, a legendás és egzotikus Japán fővárosa felé vette útját. Menetrendszerű repüléseik során a pilóták, valahányszor az orosz föld, a medvék, a vodka és a rakéták országa közelébe értek, szokás szerint eloltották a Boeing helyzetjelző fényeit, s behúzták a gép ablakainak elsötétítő függönyeit, amint azt a gép volt utasai tanúként vallják egy ottawai lapnak (Ottawa: Kanada fővárosa, kicsiny, de igen festői város, tele tulipánnal).

Ez utolsó repülés alkalmával, nem tudni, hogy eloltották-e a fényeket vagy sem, s behúzták-e az elsötétítő függönyöket, hogy az utasok meg ne ijedjenek a medvéktől,

amikor is a gép, érthetetlen módon irányt változtatott, és behatolt az orosz területre. Az egyik megrémült medve kilőtt egy rakétát, a kondorkeselyű pedig, dacára a kitűnő minőségű fémnek, felrobbant, s 270 utasával a tengerbe zuhant; egyetlen kiáltás sem hallatszott, s egyetlen túlélő sem bukkant fel a habos tarajú hullámok között.

Tanulság: bármilyen biztonságosnak ígérkezik is az újmódi kondorkeselyűk kitűnő minőségű fémje, soha ne utazz katonai pilóták vezette gépen, amely ellenséges terület közelében halad el.

Kérdések:

1. Hasonlíthat-e egy repülőgép egy kondorkeselyűre?	Igen.
2. Alaszka volt az eszkimók paradicsoma?	Igen.
3. Egzotikus ország Japán?	Igen.
4. Ottawában margaréták vannak?	Nem, tulipánok.

HALLÁS UTÁNI ÉRTÉS. 2. sz. GYAKORLAT

A légi kalózkodás

Valaki azt mondta, hogy a légi kalózkodás, ez az olyannyira modern büntett, nem létezne, ha nem volnának repülőgépek. Ez annyira kézenfekvő, hogy még egy amerikai diáknak sem szükséges megmagyarázni. Tény és való, hogy ez a fajta büntett valószínű istencsapása, veszedelem, ami minden utast szorongással tölt el, aki csak fellép a repülőgép lépcsőjére, nem beszélve a pilótáról, aki a gépet vezeti. Következésképpen, a pápával egybehangzóan, mi is energikusan elítéljük a bűnözésnek ezt a formáját, noha – bármennyire felemeljük is a szavunkat – a dolgot megoldani nem áll módunkban. Módunkban áll viszont, hogy megismertessünk a tanulókkal egy repülőgép-eltérítési históriát, nem csupán, hogy spanyolul tanuljanak belőle, hanem, hogy azt is megtudják, miképp ösztönözhet – minden ellenkező híreszteléssel szemben – egy latin-amerikai nagymamát az ő végtelen jósága olyan büntett elkövetésére, amelyet ez az érzéketlen, bürokrata világ elítél.

Hogyan lopott el a Nagymama egy Boeing 747-est, és miért

Anyám, amikor 78 éves lett, lassan és észrevétlenül, még az én szememben, a fia szemében is, a Nagymamává változott, a gyöngédség és a kimeríthetetlen jószág jelképévé. Szomorú, fátyolos és megfakult szemének egy-egy hamiskás villanásán, vagy az évek súlya alatt meghajlott hátán kívül, amelyről maga szokta mondogatni: „olyan lettem tőle, mint egy vén boszorkány”, semmi más jel nem vallott arra, hogy a Nagymama képes megtenni, amit tett.

Jómagam, a menyével és az unokáival, Kanadába emigráltam. Minden évben meglátogattam minket, s a saját zsebéből fizette az útiköltséget, amit alighanem magától az ördögtől lopott el, aki minden alkalommal elpirult, valahányszor az Úr fölemlegette

a dolgot. Legutóbbi útján, mialatt mi a mirabeli repülőtéren várakoztunk, a Nagymama, az immár Kanadához közel járó Boeing-en, felállt a helyéről, a stewardess tiltakozása közepette „Nem, nem, Nagymama, a mosdó arrafelé van”, határozatlannak tűnő léptekkel a pilótafülkébe ment, ott előhúzott a tokjából egy roppant revolvert, amely még az apjái volt a sivatag meghódítása idején, majd később egy gyűjtemény darabját képezte, letörölte a pilóta arcáról az időseknek kijáró együttérző és tiszteletteljes mosolyt, s ráparancsolt, hogy szálljon le Ottawában, ahol az unokái laknak.

A gép leszállt az ottawai repülőtéren, amely nem volt felkészülve nagy gépek fogadására. Három vagy négy órával később, a fia, azaz én, a Kanadai Rendőrségnek tolmácsoltam a Nagymama büntettének okait: „A Nagymama azt mondja, hogy előző útján ellopott két fülhallgatót ugyanerről a repülőgépről, hogy az unokáinak ajándékozza. Sajnos azonban, és erről ő nem tehet, kizárólag egy Boeing 747-es konnektorába lehet azokat csatlakoztatni. Következésképpen ellopta a repülőgépet, hogy az unokái játszhasanak egy kicsit, azután visszaadta volna, végtére is, nem tolvaj. Egyébként azt mondja, hogy meg van döbbenve, és hogy nem érti, mért kell ekkora faksznit csinálni (tűzoltók, katonai és rendőri rohamkocsik, mentők) egy ilyen pizlicsáré ügy miatt. Amikor pedig látta, hogy két-három békaember is előugrándozik, végképp „fafejekének nyilvánította a hatóságokat.

Kérdések:

1. A Nagymama valódi boszorkány?	Nem.
2. A Nagymama szereti az unokáit?	Igen.
3. A Nagymama szereti az emberiséget?	Nem tűnik olybá.
4. A Nagymama hibája volt, hogy a fülhallgatókat csak: egy Boeing-be lehet bedugni?	Nem.

HALLÁS UTÁNI ÉRTÉS. 3. sz. GYAKORLAT

Tudomány

A tudomány – a laikusok bámulatára – soha nem sejtett dimenziókat hódított meg a modern világban. Nem csupán kulcsa és nyitja minden haladásnak, s zászlaja minden haladó embernek, nézetkülönbségekre való tekintet nélkül, de a jobb és boldogabb élethez is hozzásegít bennünket azáltal, hogy merészen feltárja előttünk a világegyetem titkait, szétoszlatja sötét múltunk ködeit, s olyan mindmáig ismeretlen és felfedetlen tényeket is megmagyaráz, melyek fekete sziklatömbökként nehezdedek tudatunkra. Más szóval, megvilágosítja agyunkat.

Tökéletes példa erre e kis jegyzet, mely egy spanyol nyelven kiadott napilapban jelent meg.

A vécépapír története

B. C. (C. Press). – Jó okunk van azt hinni, hogy a vécépapír eredete az emberiség hajnaláig nyúlik vissza. Az új kutatások és elméletek szerint, alighanem akkor kezdték használni, amikor az ember záróizma elcsökevényesedett, szemben az állatokéval, nevezetesen abban a történelmi pillanatban, amikor az ember – egy minőségi ugrással – a végbélnyílás pszichológiai működtetésének korszakába lépett. Ezt látszik alátámasztani a neves tudós, író és újságíró, Isaac Asimov hipotézise is, aki azt mondja: „Az ember történetének útja ezen a ponton, ezen a nevezetes fordulóponton kettévált, s az ember immár visszafordíthatatlanul ezt az utat választotta, nem pedig amazt.”

A brit Columbia Egyetem antropológusainak legújabb kutatásai szerint, mely intézmény e tárgyban a legfőbb szaktekintély a világon, minden kétséget kizáróan bebizonyosodott, hogy az ember a kövek, a fatörzsek, az ágak és a különféle típusú levelek közül ez utóbbiakat részesítette előnyben.

A kutatások a Patagóniában (Argentína) talált megkövesedett falevelek tanulmányozására alapozódtak; ezeknek hajlott alakja (homorú vagy domború, attól függően, honnan nézzük), a hozzájuk tapadt anyagokkal, valamint lyukakkal és törésekkel, melyek az analízis higiéné első (még ideges és bizonytalan) kísérleteire engednek következtetni, magukra vonták a tudósok figyelmét. Minekutána a faleveleket alávetették a Carbón 14-es próbának, a rájuk tapadt anyagokat pedig bonyolult kémiai eljárással atomjaikra bontva elemezték, immár minden kétely eloszlott a barlanglakó ember preferenciáját és ízlését illetően.

A vécépapír evolúciójának elemzését tovább kísérve, a tudósok rámutatnak, hogy Görögországban és Rómában, civilizációnk bölcsőiben, papiruszra írták a halhatatlan műveket, melyek megvetették kultúránk alapjait. A papirusz volt – állítják a kutatók – a mi mai vécépapírunk őse, s egyben egy magasabb kultúra képviselője, ami már maga mögött hagyja a közönséges falevelet. A papír vagy papirusz nélkül, példának okáért, aligha lett volna érthető, hogyan deríthették fel, vagy hódíthatták meg a sivatagot.

E felfedezés történelmünk más aspektusaira is fényt vet. Nincs mit csodálkoznunk – érvelnek a téma szakértői –, hogy az ókor oly tömör irodalmi és filozófiai alkotásának, sőt egész könyvtáraknak is nyoma veszett, ha tekintetbe vesszük az ádáz hasmenés-járványokat, melyek a tudomány elmaradottsága folytán, megállíthatatlanok voltak.

A fenti konklúzió kiváltotta aggályoskodó nézetek hallatán a szakértők teljes optimizmussal szögezték le, hogy a jelenség megisméltődése és a papír eltűnésének veszélye teljességgel kizárt. Egyrészt, mivel a vécépapír civilizációnk és kultúránk immár végleges vívmánya; másrészt pedig, mivel kételkednek abban, hogy az ismeretanyag és tudás, azok a legmodernebb, halhatatlan művek (és itt a történelem útja ismét kettévál), melyeket komputerekben, chipekben, tranzistorokban és diszkekben raktároznak és tárolnak, hatékonyan pótolhatnák a papírt. „Kivéve persze – tette hozzá derűsen a szakértők egyike – holmi végbélkúp-mániást.”

Kérdések:

1. Segít a tudomány az embernek felfedni a rejtélyekét?	Igen
2. Maradt még valami kétely a primitív ember preferenciáit illetően?	Nem
3. Sok halhatatlan mű tűnt el?	Jaj, bizony
4. Fennáll a veszély, hogy e megsemmisülés megisméltődjék?	Nem

HALLÁS UTÁNI ÉRTÉS. 4. sz. GYAKORLAT

A sajtókonferencia

Kétségtelen, hogy a Fogyasztói Társadalom, a maga nagyszerű vívmányaival, megvalósította azt, ami egykor pusztán utópia volt: a komfortot, a problémák nélküli életet, a magas szinten tartósított boldogságot, melynek folytonosságát vásárlások végtelen láncolata biztosítja. Sajnos azonban magával hozott néhány kellemetlen apróságot is, amelyektől sehogyan sem tud megszabadulni. E szerény tudósítás, mely egy sajtókonferencián hangzott el (sajtókonferencia a demokratikus társadalmakban osztálykülönbségekre való tekintet nélkül adható, de nem ideológiai különbségekre való tekintet nélkül), nevetséges lenne, ha nem volna megrázó. Hallgassa meg a következő szavakat, melyek egy vállalat vezető tisztviselőjének ajkáról hangzottak el; megrendítő tartalmuk egy napon még egyetemes érvényűvé válhat.

A szupermarketek tragédiája avagy Minden állampolgár kötelessége

Újságíró urak, tisztelt közönség, nem azért vagyok itt, hogy még valamit eladjak önöknek, sem azért, hogy bejelentsem: a bizalom aranykora egyszer s mindenkorra véget ért, hanem, hogy megvédelmezem érdekeiket és szükségleteiket. Önök jó állampolgárok, és már kellő mértékben fogyasztanak, ám mivel célkitűzésük az, hogy minél többet, minél olcsóbban szerezzenek be, alkalmat és lehetőséget nyújtok önöknek, hogy minőségileg jobb emberré és állampolgárrá válhassanak.

Uraim, a szupermarketeknek, ahová önök hosszú sorokban zárandokolnak, van egy titkos tragédiája: a lopás. A nagy vállalatok évente dollármilliókat veszítenek a lopások miatt, amiket becsúszva követnek el, a legkülönbözőbb módszerekkel. Valósággal könnyek fojtogatják az embert, ha a pénzvesztésre s a tulajdonosok és részvényesek elszegényedésére gondol. E veszteségeket általában áremelésekkel kompenzálják, ez viszont olyan büntudatot és önmarcangolást szül, ami sem Floridában, sem Kaliforniában nem hagy nekik nyugtot. Ebből következik, hogy a dolgot végül is a becsületes emberek sínylik meg. Más szóval, az igazak fizetnek meg – ez esetben dollárban – a bűnösök helyett.

Nem számokról akarok itt beszélni, inkább az erkölcsről. Megértjük azt a mélyseges emberi, ha úgy tetszik, bibliai eredetű vágyat, hogy mindig többet akarunk, mint amennyink van, vagy, hogy birtokolni akarjuk azt, amink nincs, ám természetesen a törvény és az egyéni szabadság ésszerű keretein belül.

Sokféle megoldással kísérleteztek már e súlyos probléma megoldására. Az éberség növelése ugyancsak súlyos terhet róna ránk, és ugyanott lennénk, ahol most. Arról nem is szólva, hogy ha ez így megy tovább, az üzletekben lassan több ellenőr lenne, mint vevő. Lakat alatt tartani az összes árucikket, ahogyan az ékszereket vagy a drága ruhameűeket szokás, láncra fűzve, biztonsági zárral ellátva, úgyszintén nem lenne jó megoldás; elvesznének a boldogság olyan alapvető járulékos gyönyörei, mint a „turkálás”, „fogdosás” és „fölfedezés”.

A tanulmányok kimutatták, hogy az egyetlen igazi és olcsó megoldás az „együttműködés” jegyében fogant etikai magatartás, melyet önök már az iskolában megtanultak, s

számtalan illusztrált példáját látták a televízióban. Következésképpen, ha önök becsületes állampolgárok, azt akarják, hogy csökkenjenek az árak, hogy olcsón vásárolhassanak többet, s megóvják a tulajdonosokat és részvényeseket a büntudat kellemetlen érzésétől, akkor erkölcsi kötelességük, hogy feljelentsék a tolvajt, hogy ujjal mutassanak rá, még ha ezért fajgyűlölőnek kiáltják is ki önöket, mert sajnálatos módon lopnak a feketék, a sárgák, a fehérek; mindenki, aki kísértésbe esik, lop.

A megoldás az önök kezében van.

Rávezető kérdések az előadás után:

Újságíró: A gazdagok nem lopnak?

Vállalatvezető: Biztosíthatom, hogy nem, ők nem vásárolnak a szupermarketekben.

Ú: A zsidók és arabok nem lopnak?

V: Biztosíthatom, hogy ők sem; ők adják el az árut kicsiben, a keresztényeknek.

Ú: Egy néger vagy egy pakisztáni nem forog abban a veszélyben, hogy nem hallgatják meg, ha feljelent valakit?

V: Lehetséges, de azzal nem fogják vádolni, hogy fajgyűlölő.

Kérdések a tanulóhoz:

1. A lopás tragédia?	Igen.
2. A rosszak nagyon rosszak?	Igen.
3. A becsületesek buták?	Igen, Neeem.
4. Mindenki lop?	Nem tűnik olybá.

HALLÁS UTÁNI ÉRTÉS. 5. sz. GYAKORLAT

Autentikus turizmus

Az avatott turista tisztában van a sietség hátulütőjével, vagyis, hogy esetleg csak felületes dolgokat ismer meg, csak a dolgok felszínét látja. Ezért, egy jó útikönyv figyelmes tanulmányozásával, kikeresi a jellegzetes helyeket s a még jellegzetesebb ételeket kínáló vendéglőket. Aki mindet sorra végiglátogatta, lefényképezte, megette, és elkérte a recepteket, azt ezek az egyedülálló ismeretek szakavatott turistává teszik: dokumentált élmények vitathatatlan birtokosává. Az autentikus turizmus rákfenéje az útikönyv; legtöbbjük a folklorikus forrásoktól távol készül, és súlyos félreértésekre ad alkalmat, például, amikor a turista azt hiszi, hogy nyulat eszik, holott az macska.

Hallgassa meg a következő részletet, az argentin kormány által kiadott egyik útikönyvből. Olyan információkhoz jut belőle, amelyek (azon fölül, hogy megkapja a rostonsült receptjét), a felszín alatti mély ismeretanyaggal rendelkező, tökéletes turistát faragnak önből.

Látogatás Buenos Airesben; a rostonsült és az obeliszk

A rostonsültet, melynek alapanyagát a tehén képezi, a turista a köztársaság bármely részén megkóstolhatja. E jellegzetes ételt az argentin pampák legendás *gauchói* találták fel és tökéletesítették. Receptjénél mi sem egyszerűbb: fogunk egy darab sültnek való húst, és a parázsra helyezük (nem közvetlenül, hanem közbe iktatva valamit), és türelmesen várunk, míg megsül. Amikor megsült, egy *chimichurri* nevű mártással – fokhagyma, piros paprika és petrezselyem apróra vágott, olajban és ecetben álló elegyével – ízesítjük. Azt tanácsoljuk, használat előtt ne keverje fel a mártást. A *chimi* alighanem a modern idők vívmánya és hozzájárulása a rostonsülthöz, hála a fokhagymát és az erős ízeket kedvelő olasz és spanyol bevándorlóknak. Ez annál is inkább valószínű, mivel a *gaucho*, lévén marhahajcsár, nem termelt fokhagymát, sem petrezselymet, még cserépben sem.

A rostonsültön kívül azonban, Buenos Aires még valami más egyedülálló jellegzetességet is kínál, amely, ha a maga nemében nem is páratlan, grandiózus és látványos építészeti megoldásával elviszi a pálmát.

Tudnivaló, hogy minden városban van valami csak arra a városra jellemző építmény, amely megkülönbözteti a többitől: Londonban a Big Ben, Párizsban az Eiffel-torony, New Yorkban egy szobor, melyet annak idején a szabadságról neveztek el. Buenos Airesre, az argentin nemzet fővárosára, az Obeliszk nyomta rá bélyegét kitörölhetetlenül, mely a „Buenos Aires-i” előnevet viseli, megkülönböztetendő Barcelonában, Madridban, Kairóban, Párizsban, Budapesten vagy Washingtonban található hasonló társaitól. Az argentin Obeliszk másik meglepő jellegzetessége: nagyobb, mint az öt első városé, az Egyesült Államok fővárosáénál azonban kisebb.

A Buenos Aires-i Obeliszk mindig is sok szóbeszéd tárgya volt. Mint műalkotást sokat vitatták, dicsőítették és becsmérelték, s teszik ezt mind a mai napig; elbeszéléseket és regényeket írtak róla, versek és tangószövegek magasztalják hiábavaló szépségét és szimbolizmusát, bármi lett légyen is, amit kifejez.

A legérdekesebb azonban a Buenos Aires-i Obeliszkben a2 a hagyományossal ötvözött vadonatúj módszer, amellyel – mint mondtuk – építését véghez vitték. Ez az újítás, valamint a rostonsült mindörökre emlékezetessé tette a jellegzetesen lendületes argentin nemzeti mentalitást, amiként a hamburgerek és a Coca-Cola az amerikait, a sajtok és a bankok a svájcit, a Kolosszeum és a spagetti az olaszt, satöbbi.

Az építés és a kivitelezés tervét Argentína egy olasz mérnöknek köszönheti. A mérnök egy gigászi méretű kutat ásatott (az újdonság), és az alapnál kezdve (a hagyomány) eresztette mind lejjebb és lejjebb az obeliszket, ahogyan az tovább épült. A mű elkészültével, a mérnök elhordatta az Obeliszket körülvevő földet; végül pedig új és javított változatban újjáépítette a várost.

Így tehát, mialatt a turista a rostonsültön rágódik (a beavatottaknak ajánljuk figyelmébe a bordák közti husikát), tekintetével elidőzhet az Obeliszken, s elmélázhat a mérnök briliáns ötletén, melyet soha senki nem szabadalmaztatott vagy utánozott, ahogyan például megkérdezésünk nélkül leutánozták világméreteken egyedülálló gyalogos utcánkat, a Florida utcát.

Kérdések:

1. Sok obeliszk van a világon, de az egyetlen Buenos Airesben van?

Igen.

2. A Buenos Aires-i Obeliszks kisebb, mint a washingtoni? Igen.
3. Következésképpen, a washingtoni kisebb a Buenos Aires-inél? Igen, NEEEEEM.
4. Mindent egybevéve, érdemes ellátogatni Buenos Airesbe? Igen, hogy rostonsültet együnk, és megnézzük az Obeliszket.

HALLÁS UTÁNI ÉRTÉS. 6. sz. GYAKORLAT

A kiértékelés vagy osztályozás
(Egy emberi lény értéke)

Ki vagyok, mennyit érek és hol vagyok? E szorongató kérdést teszi fel magának minden tömegtársadalomban élő emberi lény. Más szóval, az identitás problémájára gondolunk, erre az elefántra, melyre a pszichoanalitikusok egy méter távolságról lődöznek a puskájukkal.

E gyakorlat – leszámítva az ezermillió kínait és a háromszázmillió orosz, mindösszesen ezerháromszázmillió lelket – pusztán az anyagi érdekeltségű, kapitalista társadalmak lakosságát veszi alapul, s mint specifikus modellt, az Egyesült Államokat, amely, hála a legfejlettebb technológiai eszközöknek, egyetlenként próbált meg komoly és pontos választ adni a problémára.

Sokféle módszerrel igyekeztek már megválaszolni a szorongató kérdést. Az egyik leghíresebb módszer az intelligencia koefficiensnek, valamint az egyén piaci árfolyamának a megállapítása, e koefficienstől függően. Volt, aki megkérdőjelezte ezt a módszert, meglepetéssel fedezvén fel, hogy e nemzet elnökei mindig az abszolút bölcsesség közvetlen közelében levő koefficienst érik el.

Egy másik használatos módszer, mellyel kategóriákat lehet felállítani egy olyan országban, ahol mindenki egyenlőnek születik, s ahol a feketéknek és a fehéreknek egyforma színük van, az egyénnek évi bruttó fizetése, illetve jövedelme alapján való minősítése. Elegendő végigtanulmányozni egy listát, s bárki azonnal megtudhatja, hogy a lakosság 30%-ához, 20%-ához, 10%-ához tartozik-e, vagy egyenesen ő az ország leggazdagabb embere, vagyis az Első Számú.

Sokféle egyéb teszt jelenik meg hetente a szak- és nem szakfolyóiratokban, vastag könyveket szenteltek már e témának, kérdésekkel, melyek révén önmagunk tükrei lehetünk; vannak elnagyolt módszerek, megállapítandó, hogy az első vagy az utolsó milliók közé sorolhatjuk-e magunkat, s bonyolult finomságának, melyek egy-egy feladatra kizárólag minket nyilvánítanak alkalmasnak.

A fent említett módszerekben a számok a meghatározóak. Mindazonáltal, tekintve a számítógépes módszer bizonyos, még le nem küzdött tökéletlenségeit (nehezítik a feladatot az érték és ár, bátorság és lét, lét és piac közti éles ellentmondások és zürzavarok), kísérletek történtek másféle, filozófiai természetű értékelési módszerekre is, melyek enyhe teológiai beütéssel, konceptuálisán, az abszolút értéket súrolják.

A sokféle megközelítési mód közül a következőt választjuk, egy ragyogó elme, az Észak-Amerikában élő argentin filozófus, Doktor Eduardo A. Ventura találmányát. Úgy véljük, ez a legmerészebb és legpontosabb mind közül.

Kérjük, vegyék tekintetbe, hogy az értékelés metaforikusán értendő, s egyetlen

spanyolul tanuló diáknak sem kell szó szerint vennie, hogy e módszerrel próbálja ki, jól beszéli-e a nyelvet, vagy, hogy ő maga-e Cervantes.

Merülési szintek

Ha egy embert a vízbe dobunk, s az lesüllyed és megfullad, az az ember még csak nem is középszerű.

Érték.....0

Ha egy másik embert vízbe dobunk, s az nem fullad meg, viszont otrombán kapálózik, az egy középszerű ember.

Érték.....20

Ha egy harmadik embert vízbe dobunk, s az pánikba esés nélkül, csaknem elegánsan lebeg, ám e feladat minden erejét fölemészti, az az ember nem egészen középszerű.

Érték.....30

Ha egy negyedik embert vízbe dobunk, s az elegánsan lebeg, sőt olykor ki is tudja dugni a kezét a vízből, az többé-kevésbé normális ember, aszerint, hogy a jobb vagy a bal kezét dugja-e ki.

Érték.....50

Ha egy ötödik embert vízbe dobunk, s az kecsesen lebeg, mi több, mintha csak vízi balettet táncolna, ki tudja dugni mindkét kezét, hogy elvégezzen valami feladatot, az már valamire való ember.

Érték.....70

Ha egy hatodik embert a vízbe dobunk, s az elegánsan és kecsesen lebeg, s mintha csak vízi balettet táncolna, ki tudja dugni mindkét kezét, hogy elvégezze a feladatot, azonfelül pedig könnyedén ficáncol a vízben, csaknem rendkívüli emberrel állunk szemben.

Érték.....90

Ha egy hetedik embert a vízbe dobunk, s az nem süllyed el, hanem járni kezd a vízen, az az ember a rendkívülinél is feljebbvaló, az tökéletes.

Érték.....100

(Ez az értékmegállapító módszer igen érdekes sorsra jutott. Sohasem került sor a hasznosítására, mivel a szimulátoros próbák és értékelési kísérletek során, a kiértékeltek mindegyike kivétel nélkül, meg volt győződve arról, hogy képes lenne járni a vízen, ha lehetőséget kapna rá. Így hát visszatértek a bankszámlához és a hitelképességhez, ami a statisztika szerint kevésbé vitatható.)

Kérdések:

1. Az első ember vagy, akit a vízbe dobnak?	Igen, Nem!
2. A negyedik ember vagy?	Hát, nem is tudom.
3. A hatodik vagy?	Majdnem. Igen.
4. Az utolsó vagy?	Neeem. Ja, de igeeen!

HALLÁS UTÁNI ÉRTÉS. 7. sz. GYAKORLAT

A férfi

A mai világban sokszor jut el az ember az elkeseredettség végső határára. A fejlett országok előnye a harmadik világ országaival szemben, hogy – hála a technológiai eszközöknek – az előbbieken mindig ki lehet kerülni ezeket a helyzeteket (azáltal, hogy tévét nézünk huszonnégy óra hosszat), megfelelő megoldást lehet rájuk találni (lakást cserélünk), vagy alkalmazni lehet valamiféle csillapítószerrel (vidám színekkel festjük ki a falakat), a kifinomultabb megoldásokról nem is szólva.

Nem csoda hát, hogy sok bevándorló, aki nem ért a főzéshez (ami egyébként merőben fölösleges dolog), viszont gyakran költözködik, s néhány év elteltével megtanulta saját kezűleg kifesteni a falakat, egy öszvér makacsságával tiltakozik az ellen, hogy visszatérjen szülőhazájába, azzal érvelve, hogy ott – egyebekről nem is beszélve – kevés a lakás és rossz a festék. Ezen állítás illusztrálására felolvassuk az alábbi – egy alulfejlett országban elképzelhetetlen – történetet.

Történet Tömésről, a mamájáról meg a tükörtojásokról

Tomás sok évvel ezelőtt Spanyolországból vándorolt ki Kanadába, s az évek során a modern ember megtestesítőjévé vált. Egyedül él egy lakásban, ahová – mikor a szükség már kínozni kezdi – felvisz egy-egy nőt. Ez az egyetlen tökéletlensége; vallási okokból nem hajlandó az önkielégítés korszerűbb technikáit alkalmazni.

Ha szellemi természetű kínok kezdik gyötörni, fogja magát, és kifesti a falakat,

amelyek már sokféle színben pompáztak, és sok réteg festék van rajtuk.

Tulajdonosa egy japán sportkocsinak – a tavalyi legújabb modell –, amelynek japánul mondja, valahányszor csak kinyitja az ajtaját: „Szervusz. Jól aludtál?”; amikor pedig becsukja az ajtót: „A holnapi vizionlátásra. Aludj jól.”

Egy változatosabb szókincsű, napi és heti teendőihez jobban alkalmazkodó, spanyolul értő és üdvözléskor kimondható nevű kocsi reményében Tomás a jövő évi legújabb modellt várja.

Egy kormányhivatalban dolgozik, tojásszakértő statisztikusként. Minden reggel hétkor zenére kel fel, zenére borotválkozik a villanyborotvával, lezuhanyozik, megtörlöközik, megfésüli a haját és a bajuszát, de sminket sohasem használ.

Ezen intenzív higiéniai műveletek végrehajtása után, melyek napról napra újabb és jobb állapotban levő embert csinálnak belőle, két fóliába csomagolt tükörtojást vesz ki a mélyhűtőből, s míg azok a mikrosütőben felmelegszenek, két szelet kenyeret tesz az automata kenyérpíróba, és egy hatalmas csésze nescafét készít el az automata kávéskannában.

A kávéskanna dallamot fütyül, a mikrosütő harangocskát kondit meg, dingiding-dong, a kenyérpíró pedig brit akcentussal jelenti be: „A pirítósok készen vannak. Jó étvágyat.” A balkonon eszik és iszik, s közben hallgatja a rádiót, ha nyár van; a lakószobában nézi közben a tévét, ha tél van.

Ezen a reggelen a balkonon evett, s nagyon szomorú, nagyon bánatos volt; frissen borotvált arcán két könnycsepp futott le, s heves vágy rohanta meg, hogy az autójához fusson, vagy, hogy két újabb szelet kenyeret tegyen a kenyérpíróba. Miért volt szomorú Tomás?

Tomás aznap ette meg az utolsó két tükörtojást, amelyet a mamája készített. Tomás mamája három éve Kanadában volt látogatóban. Ez alkalommal, anyai szeretetből, ezerkilencvenöt pár tükörtojást süttött ki neki, s betette azokat a mélyhűtőbe.

Tomás pedig – fájdalommal és nosztalgiával idézve fel a látogatást – most fogyasztotta el a mamája utolsó pár tükörtojását. Elfojtott zokogással gondolt arra, hogy anya csak egy van, s hogy nincs még egy olyan anya a világon, aki így tudna tükörtojást sütni. A mamáját mégsem teheti be a mélyhűtőbe, mint a tojásokat, hogy felolvassza, amikor szüksége van rá.

Ámde csinn ... csinn ... megszólal a csengő. Tomás szalad ajtót nyitni: a postás az; egy telexet hozott Tomásnak. A telexet a mamája küldte, s közeli látogatásáról értesíti benne.

Tomás felszárogatja a könnyeit, s arcára mosoly ül ki. Határtalanul boldognak érzi magát; újabb három éven át ehet tükörtojást.

Kérdések:

1. Tomás japán bevándorló?	Nem.
2. Ez a bizonyos Tomás nagyon szomorú?	
3. Ezek az utolsó tükörtojásai?	Igen.
4. Tomásnak ismét lesznek tükörtojásai?, más szóval jól végződik a történet?	Igen.

HALLÁS UTÁNI ÉRTÉS. 8. sz. GYAKORLAT

A nő

A nő, évszázados elnyomás után, végre kivívta egyenjogúságát, szemben a férfival. A hagyományos, mocskos konyha sötét és névtelen zugából indult el, ahol négy-öt nyugós takonypóc kapaszkodott a szoknyájába, mialatt ő titkon kérődzött ki nem élt adottságain és tehetségein (a szerelem, a finomság egyedülálló képessége, a sajátos női érzékenység, a soha nem ismert szeretet és gyöngédség, hogy csak néhányat említsek, a legközismertebbeket), majd szüntelen könnyöklése, akarom mondani, könnyöngése eredményeként, a társadalmi élet előterébe került, immár nem tartózkodik a konyhában, nadrágot visel, bikinit, vagy diszkréten pucér, és nem tart, nyugnek, gyerekeket.

A változással robbanásszerűen törtek elő rejtett képességei, s a világ egyszeriben megváltozott: a szeretet, a gyöngédség, satöbbi, felfakadtak a mélyből, s jótékony manaként kezdtek záporozni a világra. A nők vezetése alatt dolgozó alkalmazottak, és munkások több védelemben és megértésben részesülnek, nagyobb lelkesedéssel dolgoznak, és boldogabbak. Mivel nemzetközi ügyekkel is foglalkoznak, a Harmadik Világban is javult a helyzet; az alultáplált gyerekek most több tejport kapnak, s ha nincs hozzá vizük, hogy feloldják, vagy fertőzött a víz, tudjuk, hogy nem a nő a ludas benne.

E bámulatos fejlődés soha nem vált volna lehetővé a gátlások levetése s a női én individuális megerősítése nélkül, vagy fordítva. A nő manapság, anélkül, hogy rászorulna a férfi kétes védelmező erejére, egymaga is szembe tud szállni a világgal, félelem nélkül ki tudja nyilvánítani vágyait és szükségleteit, s minden hazug szemérmesség nélkül kikiálthatja: „Klitoriánus vagyok, örömszerzési technikámat kéretik tiszteletben tartani!”

E felszabadulási folyamat előnyei a férfi számára is határtalanok, noha ezt még nem ismerte fel. A férfi is megszabadult a terhes családi kötelezettségektől, a kéthetenkénti vagy havonkénti összeg letejelésétől, ami a családi tűzhelyet működteti; a gyerekek, ha vannak, sokkal jobban fejlődnek odakint, távol a mocskos konyhától, óvodákban, elvált szülők gyerekei számára épült iskolákban vagy az utcán. A gyönyör is sokrétűbb lett: a már említett klitoriánus nőn kívül találhat a férfi vaginális, maszturbáló vagy lesbikus nőket is, sőt hamarosan megjelenik a már beharangozott hermafrodita fajta is.

Végül említsük meg, hogy egynémely nők arról panaszkodnak: az intézmények, a vállalatok, a magány, s általában véve a társadalom áldozatainak érzik magukat. Ebben nincs semmi új; a férfiak között is, nők között is, mindig akadnak olyanok, akiknek semmi sem jó. Minden azon múlik, hogy úgyessen bánjunk a szóval, s meg tudjuk győzni magunkat arról, hogy szabadok vagyunk, s azt tehetünk, amit akarunk. Nem kevés nő irigylit Marilyn Monroe-t, a társadalom egyik legnevezetesebb áldozatát.

Az alábbi elbeszélés, mely a „Hispan Ottawá”-ban jelent meg, s Nigel Dennis, a modern jelenségek éles szemű megfigyelője szövegszerkesztőjéből származik, a hétköznapi élet egyik olyan területét illusztrálja dinamikus módon, amelyet kétségkívül a nő ural.

Egyszerűen, egy nő

Ezen a reggelen, az irodába készülődvén, ahol felelős állása van, s mindenki szerint még sokra viszi, a szokásosnál egy órával korábban kelt fel. Zuhanyozás helyett, kádfürdőt vett, fürdősókkal, melyek rugalmassá tették, s vitaminokkal látták el a bőrt.

A haját egy új, jobb minőségű samponnal mosta meg, és különleges kondicionálót tett rá; ezzel egyidejűleg, mialatt a kondicionáló kifejtette hatását, erogén zónája kezelésének is szentelt néhány percet; az éjjel rosszul aludt, és a nap során komoly stresszhelyzetekre számíthat. A hajkondicionáló kifejtette hatását, ő pedig megkönnyebbülten hunyta le a szemét; elmosolyodott, amikor eszébe jutott, mennyi időt vesztegetett el mindenféle hazug szégyenérzet és abszurd lelkifurdalás miatt, mire fölfedezte, elismerte és elfogadta, hogy klitoriánus. Fürdőszobai teendőit azzal végezte be, hogy finom olajjal dörzsölte be a testét, arcába pedig fiatalító krémet masszírozott. Jaj, bizony, múlnak az évek, hamarosan betölti a huszonnyolcat.

Miközben első kávéját kortyolta, levágta a körmeit, lereszelte, s kifestette, majd, hogy időt nyerjen, leleményes módon, a hajszárítóval szárította meg őket; hány barát-nője vette már hasznát e jó tanácsnak! A titkos recept alapján készült fiatalító krém már teljesítette küldetését; letörölte hát, s föltette az alapozót. Míg arra várt, hogy megszáradjon, kinyitotta az ablakot, s arra a mondatra gondolt, melyet oly szívesen ismételtetett az irodában: „Fogalmatok sincs, mennyire szeretem beszívni a friss, virágillatú reggeli levegőt s hallgatni a madárdalt.” Ezután bekapcsolta a rádiót, hogy megtudja a pontos hőmérsékletet, meg, hogy mit vegyen fel, s a lábkörmein is végighúzta egy párszor az ecsetet; egy átfogó pillantás: művét tökéletesnek találta. Az öltözéssel folytatta.

Gondosan válogatta össze fehérneműjét; valami különös csiklandást érzett, s egy belső hang azt súgta, hogy erre az alkalomra vegyen harisnyatartót, ami – elmosolyodott – fölöttébb ingerlő ruhadarab. Miután belebújt a fekete harisnyába, a melltartóba, a bikini bugyiba és az áttetsző alsószoknyába, néhány spriccelésnyi intim dezodorról vértette fel magát élete elkövetkező szakaszára; nyolcórányi vagy még több „Társadalmi életre”, mely témából egy tanfolyamot is végzett, akár csak a stresszből, és annak leküzdési módjaiból, mert az élet olykor... „A, mielőtt elmegyek, nehogy elfelejtsem a száj-dezodort.” A szó szoros értelmében vett erogén zónát, amióta a dezodor egyszer heves allergiás reakciót váltott ki, nem spriccelte be.

Második kávéjának kortyolgatása közben befejezte a sminkjét. S jóllehet már későre járt, az időjárás-jelentés alapján, nehogy tévedjen, gondosan kiválasztotta a ruhát, melyet ezen a napon viselni fog; sem túl feltűnőt, sem túl sötétet, egy diszkrét angol kiskosztümöt, az alkalomnak megfelelően változtatható kivágással. Egy vagyomban került.

Végül, abban a biztos tudatban, hogy annyira, de annyira más, mint a többi nő, elégedetten mosolyodott el a tükör előtt. Átvizsgálta a retiküljét: nyolc kis kártya, köztük az American Express, a jogosítvány, a csekkfüzet, „Ja, és a lap, amivel kifizetem a táviratot”, ezt is belerakta. Úgy találta, felkészült arra, hogy elinduljon, s elfogadja a világ kihívását. Magához vette a kulcsokat, hevesen dobogó szívvel kinyitotta az ajtót, s egy elegáns csípőmozdulattal kilépett.

Valószínű, hogy egyedül él; ha lett volna ott valaki, egy szerencsétlen házasságból visszamaradt fiú vagy lánygyermek, egy harmadik férj, egy alkalmi szerető, vagy netán egy kérdésre betanított papagáj, lett volna, aki megtudakolja: – De mama!... vagy ... Szívem! Hová mégy ilyen puccparádéban?

Ő pedig, azon mosolyogva, hogy milyen keveset is tudnak az ő titkos életéről, azt felelné: – Egy nagyon fontos, interurbán telefonbeszélgetésem lesz, szívem. Jaj, csaknem elfelejtettem a száj-dezodort.

Kérdések:

1. A hallottak alapján, a modern nő a maga erejére támaszkodik?	Igen.
2. Sokféle nőtípus van a világon?	Igen, annyi, ahány nő van a világon.
3. Az elbeszélésben szereplő nő ilyen típusú?	Igen.
4. A szóban forgó nőnek van autója?	Igen, kétségkívül.

HALLÁS UTÁNI ÉRTÉS. 9. sz. GYAKORLAT

Az információ

Az információ a mai idők férfiénak és nőjének szellemi tápláléka. Akár valódi, akár hamis, örökös precizitást sugalló eszmeiségével nagyban hozzájárult az emberek hétköznapi életének jobbá tételéhez. A társadalmi életben, példának okáért, a pletykásokat mind jobban kiszorították a jól informáltak. Nem ugyanaz a fülébe súgni valakinek: „Hallottad? Úgy látszik, hogy az a vén kecske a titkárnőjével csalja a feleségét”, vagy fennhangon közzétenni: „Mint az köztudomású, az illető 60 éves úr élénk szexuális tevékenységet folytat egy 22 éves hajadonnal.”

Az információforrások igen változatosak: telefon, műholdak, könyvek, napilapok vagy folyóiratok, mint a „New York Times” vagy a „Time”, melyek többé-kevésbé ugyanazt az információt ismételtetik évtizedek óta, csak a számokat és a statisztikai adatokat cserélik ki frissekre, s a neveket változtatják meg; ezeket forgatják leginkább a komoly emberek, akik naprakész tájékozottsággal akarnak villogni a társaságban.

Tömör, lényegretörő és folyamatosan illusztrált volta miatt, talán mind közül a legmeggyőzőbb információforrás a televízióé. A sokféle stílus vagy információtípus közül (egy halálraítélt utolsó szavai, valamint mértéktartóan objektív kivégzése; tűzvész egy épületben, amelyből a türelmetlenek a semmibe vetik magukat, holott a másik kamera már mutatja a tűzoltókat; módszeres mészárlások; unalmas deklarációk és konferenciák) az interjút választjuk. A következő – technikolorra vett – interjút Tamarával, az Egyesült Államok manikűrkirálynőjével készítették.

Minthogy videofelvétel nem áll rendelkezésünkre, másrészt – hallás utáni értési gyakorlatról lévén szó – a kép amúgy sem érdekel minket, a látványt, ahol szükséges, zárójelbe tett megjegyzésekkel pótoljuk.

Az interjú

(Aerodinamikus, csaknem ürdíszletekkel berendezett tévéstúdió. A családiasán, Mike névre hallgató riporter – afro hajzat és fekete szemüveg – egy fotelben ülve üdvözlí a közönséget.)

Mike: Uraim, és mindenekelőtt hölgyeim, üdvözlí önöket Mike, ez én vagyok, és ma esti vendégünk, Tamara, az Egyesült Államok egész területének manikűrkirálynője. (A riporter elfordítja karosszékét, s a kamera lesiklik róla. Egy másik székben, mely mintha lebegne, vagy az űrben lenne felfüggesztve, összefont karmokkal – hosszúak, akár egy kínai mandariné – ül Tamara.)

Mike: Tamara, nagyon örülünk, hogy ma itt vagy velünk. Te azt a tökéletes nőképet testesíted meg, amely sok nő álmának és irigységének tárgya, az életed csupa kaland, poklok és iszonyú szenvedések mélyéből jutottál fel a csúcsra, az amerikai álom legmagasabb fokára. Román származású vagy, ugye?

Tamara: (nagyon fesztelen, nagyon magabiztos, beszéd közben egyik körmével finoman vakargatja az orrát) Igen, Romániában születtem tizenöt éves koromban, vagyis elnézést... (he-he-he-he Mike részéről, he-he-he-he Tamara részéről). Jaj, Mike, az élet olyan rövid, és mindent meg kell tenni, és ki kell mondani. Szóval, igen, Romániában születtem, és tizenöt éves koromban, női jogaimat semmibe véve, férjhez adtak. Tizenhat éves koromban gyerekem született, majd tizennyolc éves koromban, életem kockáztatásával, megszöktem a vörös pokolból, és egy csodálatos repülőút végén megérkeztem az Egyesült Államokba.

Mike: A családdal együtt?

Tamara: Nem, egyedül. Azokban az időkben nem lehetett utazni, vagyis nem lehetett ennyi embernek észrevétlenül átjutnia a határon, és mindenkinek az életét veszélybe sodorni. Szörnyű.

Mike: Tehát román származású vagy. Tamara egy orosz hercegnő neve, igaz?

Tamara: Igen, így van.

Mike: Éhem, ühüm, jelenleg hány manikűr vállalatod van?

Tamara: (Az égre néz, és kiszámolja a körmein) Lássuk csak, Kaliforniában van négy, Floridában kettő, Washingtonban egy, New Yorkban kettő. Nem számítva saját termékeinket, melyek minden jó szaküzletben kaphatók az Államok egész területén; Tamara hámszegély-eltávolító, Tamara körömlakk, Tamara körömerősítő ...

Mike: Tamara, egy nagyon fontos kérdés, amelyet biztosan minden női nézőnk szeretne feltenni neked: Mit kell tenni, hogy tökéletes körmeink legyenek? Mint a tied, például.

Tamara: Jaj, Mike, minden nő ezt kérdezi tőlem. Néha azt hiszem, hogy a természet adó ... Először is, nem szabad bebeszelnünk magunknak, hogy lehetetlen megvalósítani; nagyon fontos a szellemi hozzáállás. A köröm kezelésére minőségi termékeket kell használni, olyanokat, mint a mieink. Azután tejre és tojásra épülő fogyókúrát kell folytatnunk, más szóval kalciumos diétát. El kell végezni az általam előírt speciális körömgyakorlatokat. Soha nem szabad elcsüggedni és feladni. Feküdjenek le korán, és nagyon csínján bánjanak a vízzel, amely – bármennyire hihetetlen – éppúgy meglágyítja a körmöket, akár csak a bütyköket vagy a köveket. És ami a legfontosabb, legyen egy jó manikűrösönjük.

Mike: Rendkívül hasznos információ volt, Tamara. Mondd csak, sohasem gondoltál arra, hogy a kutyák és a macskák körmeivel is foglalkozz?

Tamara: Ö, igen, Mike, gondoltam. A kutyáknak és a macskáknak mind nagyobb a jelentőségük az ember életében. Igen, jó piac lenne; lehet, hogy egyszer megcsinálom, de más néven. Egyébként, tapasztalatnak sem vagyok híján. Amikor idejöttem, és még szegény voltam, első pár dolláromat kutyákkal és macskákkal kerestem, amikor azonban egy kaliforniai milliomos arra kért, hogy manikűrözzem meg a tigrisét, megijedtem.

Mike: He-he-he, ez érthető. Most pedig beszéljünk életed nagy fordulataról, milyen érzés anyának lenni?

Tamara: Mélységes megindultságot és határtalan örömet érzek. Szabadság, siker és diadal, szerelem és egy gyermek, az álom beteljesült, ennél többet nem lehet kívánni. Volt egy pillanat, amikor attól féltem, hogy sosem lesz gyerekem, de Dan csodálatos

férfi, nagyon aktív, bámulatos, kész öröm vele élni.

Mike: Volt valami problémád, vagy minden természetesen folyt le?

Tamara: Minden természetesen folyt le, az elejétől a végéig. (Tamara hol keresztbe rakja, hol szétválasztja a körmeit)

Mike: Most, hogy az álom valóra vált, feleségül mész Danhez?

Tamara: Nem hiszem, mindkettőnknek jobban tetszik így. Mi értelme volna? Ő Kaliforniában van a bébivel, én pedig itt vagyok Washingtonban, minek komplikálnánk a dolgokat? Nem tudom, a bébi mellett jutna-e időm, hogy megfelelő módon gondozzam Nancy körmeit.

Mike: A, igen, tudjuk, hogy sok filmsztárnak és milliomosnak a körmeivel foglalkozol, s az a megtiszteltetés ért, hogy Nancy Reagan körmeit ápolhatod. Apropos, milyenek Nancy körmei?

Tamara: Csodálatosak, hihetetlenek, valóságos gyönyörűség foglalkozni velük. Olyan, hogy is mondjam?, olyan lendületesek, igen, egyáltalán nem meszesek a kortól, ahogyan az irigyei mondják, hanem erősek a szigorúan betartott diétától, mert ő olyan ember, aki nagyon tudatosan törődik a szépségápolással. Szóval, minden túlzás nélkül kijelenthetem, hogy az amerikai körmök modelljéül szolgálhatnak.

Mike: Mit is mondhatnánk ennél többet Köszönöm Tamara, hogy eljöttél hozzánk. Uraim, és mindenekelőtt hölgyeim, stúdióink vendége volt... (mialatt Mike beszél, a kamera ráközelít Tamara körmeire).

Kérdések:

1. Tamara körömszakértő?	Igen.
2. Tamara orosz?	Nem.
3. Anya?	Igen.
4. Ki akarja terjeszteni a tevékenységét kutyákra és macskákra is?	Igen.

HALLÁS UTÁNI ÉRTÉS. 10. sz. GYAKORLAT

Vallás

Nem tudjuk, hogy Buddha, a Megvilágosodott, beszélt-e spanyolul, de azt tudjuk, hogy sokat beszélt. Azt sem tudjuk biztosan, hogy egy fa alatt töltötte-e az életét, vagy Gautama és Sziddhartha néven, s más álneveken fáradhatatlanul utazgatott, hogy elvesse tanításainak magvait, melyek később Kínában, Japánban s más ázsiai országokban vallássá váltak. Alapvetően erőszakmentes lény volt, s inkább hajlott a meditációra, mintsem a cselekvésre. Mély humorérzéke s jóságos, pocakos figurája halhatatlanná tette. A modern tudomány fényében végzett legújabb történettudományi kutatások megállapították, hogy kövérsége ülő életmódjának és a sportolás hiányának, bár az is meglehet, hogy lassú anyagcseréjének tudható be. Gyermekei nem voltak; nem házasodott sokszor, s nem is üzte el magától (mai napság ezt válásnak nevezik) a feleségeit. Magánéletéről, sajnos, hiányosak az adataink. Mindazonáltal nem szűkölködött elismert érdemekben; ő hagyta ránk örökül az „üres agy”, valamint a „minden egy és

ugyanaz” elméletét, s hasonlóképpen ő volt a „fényes ösvény” nagy kitervelője is. Bölcs tanításai tanítványainak közvetítésével jutottak el hozzánk.

Következzék itt egy rövid találkozás Buddhával.

Vallás

Egy nyári alkonyaton, Buddha éppen egy fa alatt üldögélt, füle mögött lótuszvirággal, kedvenc, klasszikussá vált pozitívumában, melyben az évszázadok során mozdulatlanná dermedt. Mellette kedvenc tanítványa, Ananda.

Buddha, a Mester, mintegy a Nirvánából kiemelkedve, mélyet sóhajtott, beszívta a virágok illatát, a sűrű, nehéz, mézízű levegőt, s ekképpen szólott:

– Akinek van füle, hallja! Tudod, Ananda, hogy megfogadtam, nem olvasok többet, mivel a valódi tudás bennünk magunkban leledzik, s nincs jobb könyv, mint ami saját nádszálunkból ered. [2] Midőn odahagytam az udvar hívságos, világi életét, s a megvilágosodás általam fölfedezett ösvényére léptem, azt hittem, minden javamtól, megfosztottam magamat.

– És nem így volt, óh, Mester? – tudakolta Ananda tiszteletteljesen, miközben jegyzetelt.

– A minap – folytatta Buddha – szerény faágyam alatt – fogalmam sincs, hogyan került oda – egy „Viselkedés és siker a társadalomban, a kasztok szerint” című kézikönyvet találtam. Nem tudtam ellenállni a kísértésnek, s lapozgatni kezdtem az átkozott brahman művét...

Buddha vastag alsóajkába harapott, mutatójával megérintette köldökét, a világ-egyetem középpontját, néhány másodpercig töprengett, majd anélkül, hogy ujját elmozdította volna köldökéről, ajkát halk cuppanással elengedte, s tanítványa fölé hajolva azt suttogetta neki:

– Ezt töröld ki, Ananda; Buddha nem ismer sem kísértést, sem gyűlöletet.

Azzal mutatóját köldökéről lecsúsztatva, folytatta a tanítást.

– Szinte anélkül, hogy észrevettem volna, azzal az automatizmussal, amelyet le kell győznünk, ha nem akarunk gépekké válni, amiképpen a szövönők egylényegűvé válnak a szövőszékekkel, s hogy éber és üres aggyal érzük el a Nirvánát vagy a Megvilágosodást ...

– Óh, Buddha, melyiket írjam? A Nirvánát vagy a Megvilágosodást?

– Furcsállom, és meglepőnek találom kérdéset, Ananda. Hányszor megmondtam már, hogy minden egy és ugyanaz?

– Bocsáss meg, óh, Mester, úgy, mint a szövönők és a szövőszék?

Buddha az eljövendő nemzedékekre s tanításainak jövőjére gondolt; a fogát csikorgatta s felfújta orcáit, majd a levegőt kifújva enyhén sípoló hangon mondta:

– Óh, én jó Anandám, kedvenc tanítványom, figyelj, tanulj, meditálj és írd. Különbösen sohasem fejezem be a mai tanításomat.

Majd lelappadt orcákkal folytatta, míg a végére nem jutott.

– Szinte anélkül, hogy észrevettem volna, átlapoztam a könyvet. A kasztok meghatározása után a kasztokbeliek kötelességei és jogai következtek. Találtam instrukciókat arra vonatkozóan, hogyan kell viselkedni az udvarban, hogy kinek-kinek hol a helye, mennyit beszélhet, ki előtt kell meghajolnia, s ki előtt nem, hogyan és mit kell ennie.

Egy másik fejezetben arról olvastam, milyen udvarlási technikákat kell alkalmazni a férjezett, az özvegy, a hajadon, a fiatal és az idős udvarhölgyeknél; óh, minő dekadens világ, Ananda! A hízelgés révén elért diadalnak és sikernek szentelt fejezetben a következőket találtam: „Annak az embernek, aki a hízelgés becstelen módszerével akar diadalt aratni (figyeld csak, micsoda képmutatás, Ananda!), észben kell tartania (mit szólsz, milyen ostobaságokkal tömik meg az ember fejét) a másik fogyatékoságait, s azokat kell magasztalni; a púposnak egyenes hátát, a sántának fürgeségét, az öregnek fiatalságát, satöbbi. Ezután hosszú lista következik a különféle fogyatékoságok teljesen fölösleges magasztalásáról. Időpocsékolás, tudod, miért, Ananda?

– Miért, óh, Mester?

– Mert minden egy és ugyanaz, Ananda. A púpost nem tudod elválasztani a púpjától: ha a tükörbe néz, valahol előbukkan a púpja, és meghazudtolja, amit hitt; a törpének székre kell felkapaszkodnia, hogy elérje az asztal közepét, a hízelgésen felbuzdult sánta szórakozottságában elbotlik; a vénasszony az utolsó fogát hagyja ott egy fácánpürében, a rút nő gyanút fog, hogy csak üres bókokat hallott, s még inkább gyanút fog, ha egy pénzes zsákon ül, s ha a bókokat házassági ajánlatok követik.

A brahman nem valami ravasz, s látszik, hogy nem hallgatja a tanításaimat. Akkor értesült volna arról, hogy minden egy és ugyanaz, s hogy elegendő egyetlen dolgot magasztalni, ami létezik, ám senki sem tudja, micsoda, s ennél fogva létezését a Láthatatlan tartományába utalták át. Tudod, mi az, Ananda?

– Nem, óh, Buddha.

– És még te vagy az én kedvenc tanítványom, Ananda! Az intelligencia, Ananda, az intelligencia. Nyilván megfigyelted, milyen kevésbé szokták dicsérni az intelligenciát; mindenki intelligensebbnek tartja magát a másikinál, s nem hajlandó másnál elismerni egy olyan adottságot, amelyet kizárólagosan sajátjának vél. Ha valakit az intelligenciájáért magasztalsz, sohasem foghatsz mellé, és a másik sem. A púpos, a sánta, a törpe, a szép nő, az öregasszony, az ostoba, a gyilkos, a tolvaj, mind örömmel fogadja majd dicséretedet, s diadalutad, amennyiben érdekel téged ez a csekélység, biztosítva lesz.

A nap egyre közelebb került a hegyek taréja csipkézte horizonthoz. Rövidesen beköszöntött az alkony, hogy aznapi tanításainak utolsó szavaira ihlesse Buddhát.

– Felsejlik előttem, óh, Ananda – bár kevésbé érdekel, s nem szeretek jövődölésekbe bocsátkozni – az emberiség új hajnala. Lehet, hogy a görög filozófusnak, az üldözöttnek, aki ide is elvetődött, s tört szanszkrit nyelven állásért esedezett, igaza volt. Bár engem hájas konzervatívnak és reakciónak nevezett, nem kétlem, hogy a görög demokrácia, amelyet hirdetett, egy napon győzedelmeskedni fog. Lehet, hogy a XX. században, amikor majd a kasztok eltűnvn, mindenki egyenlő lesz, s az oktatás oly mértékben tökéletesedik, hogy mindenki megtanulja szemrebbenés nélkül azt mondani: „Intelligens vagyok, ha ugyan nem a legintelligensebb”, lehet, hogy akkor jön el a boldogság ideje. Minden egy és ugyanaz lesz, s az emberek tökéletesen üres, mosolygó és boldog elmével menetelnek majd a széles és fényes ösvényeken. És akinek füle lesz, nem fogja hallani.

Buddha elhallgatott. Ananda eltette a nádszálat, s egyiptomi módra összegöngyölte a rizspapírt. Fenséges, óh, Buddha, fenséges a Te intelligenciád – jegyezte meg Ananda, s a papírokra hajtotta a fejét.

Buddha elégedetten szagolta meg a lótoszvirágot, majd arcára kövük az a bizonyos mosoly, amely századokon át híressé tette.

Kérdések:

1. Buddha egy fa alatt ül?	Igen.
2. Egyedül van?	Nem.
5. A tanítvány, aki e leckét hallgatta, intelligens?	Igen, igen, ha ugyan nem a legintelligensebb.
4. Buddha, a Megvilágosodott, az időjárásról és a bevásárlásról beszél?	Nem.

HALLÁS UTÁNI ÉRTÉS. 11. sz. GYAKORLAT

A novella

A novella rövid elbeszélés. Minél rövidebb, annál jobb. Olykor egy pár sorban kifejtett gondolat, olykor egy nagy semmi. Amikor ez utóbbi, némely írók, más írók novelláira gondolva, hajlamosak úgy vélni, hogy megvalósították a tökélyt.

Vannak szóbeli, és vannak leírt novellák. Az előbbieket az emberi hang továbbítja, minden utcasarkon megtalálhatók, és illékony természetűek. Az utóbbiak – hála a papírnak – szilárdabb anyagúak, s könyvtárakban és könyvesboltokban lelhetők fel. Az alábbi magnóra vett, majd utóbb leírt novella (ez a kombináció használatos a beszédeknél és szózatoknál is, melyeket a politikusok olvasnak fel, de mások írtak) Rodolfo A. Borellótól, az illusztris akadémikustól származik, aki – ritka és rövid – üres óráiban ilyen novellákat ír.

A hideg láb

Don Matías nyugdíjas kézbesítő előrelátó ember volt, s mivel nem akarta becsapni a hazáját, s gondolt a jövőjére, mindig pontosan, annak rendje és módja szerint befizette a nyugdíjjárulékot. Három gyermeke neveltetésére nagy gondot fordított, hogy azokat ne alázhassák meg lépten-nyomon, ahogyan őt.

Feleségével, Doña Matildével élt egy kis virsliformájú lakásban, a Venezuela utca egy öreg házában, a földszinten, hátul.

A teleket újságolvasással töltötte, máteteát szürcsölve a kis udvarra nyíló konyhaablakban; várta a nyarat, hogy kirakhassa a széket, s kiülhessen a hűvösbe, a vadszőlő alá, amit harminc éve ültetett.

Nyári alkonyat; hogy melyik, arra Don Matías már nem emlékezett. Miközben újsággal az ölében, máteteával a kezében üldögélt, s a szemközti falat nézte, különös és szokatlan érzése támadt: felesége konyhai neszezése egyszerre valahogyan tompának és távolinak tetszett.

- Ott vagy, anyu? – kérdezte, de a hangja is valahonnan messziről szólt.
- Igen. Mi az?
- Nem ... semmi... csak úgy kérdeztem.

Elfojtotta magában a vágyat, hogy tovább kérdezősködjék. – Alighanem fáradt vagyok. Ledőlök egy kicsit.

Nem akarta nyugtalanítani a feleségét. Nem is ment át a konyhán, hanem az udvarra nyíló redőnyös ajtón át egyenest a hálósobába lépett. Odament az ágyhoz, felhajtotta az ágytakarót, de nem találta elegendőnek, felhajtotta a pokrócot is, és saruját levetve, mintha hajtaná valami, ruhástul bebújt a lepedők közé. Már is sokkal jobban érezte magát. „Kis szédülés volt. Csak a lábam ne fázna.”

A lába. Hiába volt a nyár, az ágytakaró, a pokróc, hiába volt felöltözve, a lábában érzett jeges hideg sehogy sem hagyta nyugton, még fáj is egy kicsit, ha jól belegondolt. „Biztosan a vérkeringés.” Lehunyta a szemét és összeszorította a fogát. „Mikor volt nekem bajom a vérkeringésemmel?”

Eltelt egy darab idő. Doña Matilde tűnt fel a hálósoba ajtajában.

– Mi van, apu? Nem találtalak az udvaron. Rosszul érzed magad? Mindjárt kész a vacsora.

Don Matías kinyitotta a szemét és ránézett. Ősz haj, szemüveg, amelyet a felesége is akkortájt kezdett el hordani, amikor ő.

– Semmi. Semmi. Csak fázom egy kicsit.

– Fázol? Ebben a hőségben? Fáj valamid?

– Nem. Csak a lábam fázik egy kicsit.

– Jól vagy? Biztos?

– Biztos.

Doña Matilde kételkedve nézegette.

– Ne hozzak egy lábmelegítőt?

– Jó, kipróbálhatjuk – és lehunyta a szemét.

Doña Matilde nem találta a lábmelegítőt. Már régóta nem használták. Ki is volt beteg utoljára? Vagy a télen volt? A teáskannában vizet forralt a gáztűzhelyen. Óvatosan beleöntötte egy borosüvegbe. Bedugaszolta. Még jó, hogy mindig félreteszi a dugókat.

Don Matías szunyókálni látszott. Doña Matilde bedugta az üveget a lepedők közé.

– Aztán nehogy megégesd magad.

– Nem. Köszönöm.

– Szólok, ha kész a vacsora.

– Jó.

Az üveg égette a lábát, de nem melegítette. Nagy ügyel-bajjal odébbgurította. Hiába. Megint odébbgurította. Nem ért vele semmit. Feladta. Hirtelen vágy tört rá, hogy elaludjon, vagy, hogy elinduljon valahová. Mindent elfelejteni, vagy elmenni. Csak a lába ne fázna. Elmenni, minek és hová, amikor olyan jól elvan az ágyban, és már a lába sem zavarja annyira. Igen, legjobb nyugton maradni, enni sem kell, csak nyugton maradni, és gondolkodni; igen, hová is menne? Már mindenütt volt, pedig harmincöt éven át egyetlenegy napot sem hiányzott a munkából. Fizesse be a jelzálogkölcson részletét? De hiszen, hála az inflációnak, és a gyerekei tanácsainak, már kifizette az egészet. A telefon. Hiszen nincs is telefonjuk. Ja igen, a Doktor úr irodájában. Cseng. Nem veszi fel senki. A titkárnő, mint mindig, biztosan most is a mosdóban piperészkedik. Nem akarta rányitni az ajtót, és megfogdosni, inkább maga vette fel a kagylót. Hálló ... Nem, uram, nem tudok semmit, én csak a kézbesítő vagyok ... Letették ... Nahááát, micsoda öröm, hogy újra látom, már felgyógyult?, hihetetlen, hogy van Don Matías? ... igen, igaz, hiányzott egy hétig, de nem az ő hibájából, ha-

nem a vakbélműtét miatt, csak egy hétig, mintha csak ma lett volna ... Nagyon jól bántak vele. Soha életében nem nyüzsögtek körülötte ennyien, privát szanatórium, a szakszervezet fizette. Doña Matildét leszámítva, soha senki nem szolgálta ki, most pedig nővérek kényeztették, orvosok konzultáltak felette, felszolgálólányok hozták neki az ebédet. Igen, mindenre pontosan emlékszik. Hogyan is felejthetné el? A Doktor úr édesanyja is épp az idő tájt volt egy szanatóriumban, ahol lassan haldokolt. A Doktor úr a bizalmába fogadta, ide-oda küldözte mindenféle üzenettel, a legkülönfélébb időpontokban. A halál és a temetés közti hét örült lótás-futásban telt el. Tisztán emlékezett, micsoda patália volt a szanatórium halottasházában. Valami félreértés miatt nem akarták kiadni neki a Doktor úr édesanyjának a holttestét, hogy elvigye a ravatalozóba. A Doktor úr gratulált neki, amiért olyan talpraesetten viselkedett. Szerény temetés volt, nagy tömegek nélkül, de azért voltak épp elég sokan, a hivatalból, a gyerekei, maga a Doktor úr, érdemrendestül. A temetőben a papok nagy siettükben annyi szenteltvizet fröcsköltek szét, hogy még neki is jutott a homlokára. Húha, volna még, mit mesélnie. Jó, hogy mindez már elmúlt.

Felébredt. Nagyon jól érezte magát, kipihent volt. Hány óra lehet? Későre járhat. Doña Matilde mellette aludt. Egy fekvő sziluett a sötétségben. Gondolta, szól neki. De nem, még megijesztené, hadd pihenjen csak. Mennyire szereti ezt a szegény asszonyt.

Fürgén kelt fel. Kiment a konyhába, de nem volt étvágya. Megfordult, a fürdőszobából fény szűrődött ki. Hányszor kérte az asszonyt, hogy oltsa el lefekvés előtt. Nem voltak gazdagok. Belépett a fürdőszobába. Kinyitotta a csapot, nem működött. Majd másnap megcsinálja, minden előregszik, megkopik, igen, akárcsak a tükör, amelyből egy üres szemű, szétfoszló arc nézett vissza.

Kérdések:

1. Don Matías nyugdíjas öregember?	Igen.
2. Aktív korában katona volt?	Nem.
3. Az ágymelegítő és egy üveg bor ugyanazt jelenti?	Nem.
4. Don Matías gyakran tatarozza a házát?	Nem.

HALLÁS UTÁNI ÉRTÉS. 12. sz. GYAKORLAT

A levél

Közismert tény, hogy a modern élet felgyorsult ritmusa igen elfoglalttá teszi az embert. Ugyancsak közismert tény, hogy e jelenség következtében bizonyos szokások kiszorulnak az életünkéből. Nem a mi feladatunk, hogy kiderítsük, vajon e jelenség az árák növekedésével, vagy a jóég tudja, mivel függ össze, tény és való azonban, hogy a mai csúcstechnológiákkal felszerelt postát nem árasztják el a levelezésükkel olyan személyek, mint Thomas Mann, Freud, Jung vagy Sarmiento, akiknek láthatóan nem volt egyéb dolguk, mint hogy kötetekre rúgó, végtelen hosszú leveleket írkáljanak.

A szeretet és a gyöngédség mindazonáltal nem halt ki; a képes levelezőlapok és a legkülönfélébb alkalmakra szóló képeslapok – születésnapra, balesetre, betegségre, évfordulóra, születésre és halálra (az egyik kiegyenlíti a másikat), Karácsonyra és Hús-

vétra, anyák, apák, nagyapák, nagybácsik napjára – megkönnyítik a feladatot, hogy emlékezzünk, szeressünk, s hogy hálás mosolyt csikarjunk ki a szeretett lényből. Mi több, szóba került, hogy bevezetik a képeslapírást, mint műfajt; a nyomtatott sablon-szövegen kívül, amelyet már erre specializált művészek alkottak, hogy ne irkáljunk össze mindenféle marhaságot, célszerű, hogy – ha csak néhány másodpercre is – arra az illetőre gondoljunk, akinek a képeslapot küldjük, s tekintetbe vegyük saját, csak rá jellemző vonásait; a bénának ily módon üdvözlő szavakkal nyugtáznánk gyors előrehaladását, a vaknak Braille-írással küldenénk buzdító mondatokat; a betegeknek a betegségükről íránk, s biztosítanánk őket, hogy a szifilisz és a tuberkulózis gyógyítható; a rákbetegeket arról informálnánk, hogy ma már a rák több válfaja bagatellnek számít a tudomány nagyhatású fegyverei előtt.

E fejlődésen kívül azonban van a demokráciának s a szabad kibontakozásnak egy másik igen fontos vívmánya is, ami nagy hasznára van a niman ... a hétköznapi embernek. Nem tartjuk valószínűnek, hogy az elmúlt századokban egy közönséges honpolgár választ várhatott volna a levelére, melyet valamely kiemelkedő személyiségnek írt. Sem Julius Cézár, sem Bölcs Alfonz, sem XIV. Lajos, sem II. Fülöp, sem III. Pius, sem Rettenetes Iván (ha egyáltalán tudtak írni) nem válaszolt volna egy alattvaló levelére. Maximum, elküldték volna hozzá a hóhért, amennyiben tiltakozó levélről volt szó.

Változtak az idők. Nem kevés az olyan, nem is alacsony rangú Harmadik Világbeli pap, aki roppant büszke arra, hogy a pápa személyesen írt neki kiközösítő levelet. Nem egy baloldali latin-amerikai író mutogatja ártatlan és szerény göggel az Egyesült Államok valamely elnökének levelét, melyben az elismerését fejezi ki becsületes alkotó munkájáért. Az ilyen levelet érdemes újraolvasni egy-egy csüggedt pillanatban, s érezni, mint lebegünk fel a hetedik mennyországba, még ha kiközösítettek is minket. E levelek címzettjeinek leszármazottai hetedíziglen büszkék lehetnek, csak az a fő, hogy a bank széfjében tartsák, ne pedig holmi szüette ládában.

Pablo Urbányi, az ismert író egyike a kevés boldog kiválasztottnak, aki választ kapott levelére, melyet nem másnak, mint az USA Elnökének címzett. Hogy jobban megértsük az eszmecserét s a gyökeres változást, melyet ez az életében okozott, idézzük *Az Új Világ, Én és én, a bidé prófétája* című önéletrajzi könyvéből az alábbi minilevelezést.

Pablo levele az elnöknek:
Exszellentciás Uram,

Az én nevem Pablo, s nem régóta vagyok honos az Új Világnak ezen a részén, nevezetesen Kanadában. Minthogy ez az ország komoly vevője az USA-nak, tudom, hogy kellő figyelmet fog szentelni levelemnek.

A bemutatkozás után először is gratulálni akarok, hogy ilyen bitang nagy országot irányít, biztos vagyok benne, hogy nem könnyű megmaradnia a székében, különösen, mert a „Time”-ből tudom, hogy aranyere van.

Minden okom megvan rá, hogy gratuláljak; sokszor zarándokoltam el az Ön országába, beszéltem a népével, még egy tengerészgyalogossal is a San Diego-i tengeri támaszponttól, s rendkívül kedvesnek és figyelmesnek találtam, egészen másnak, mint amilyenek Latin-Amerikában tartják ezeket a fiúkat. Ellátogattam a legfontosabb helyekre, Disneyland-be és Universal Citybe, ahol repülés közben filmeztek le, mint Supermant. Fölösleges mondanom, hogy a múzeumok untattak, viszont örült módon él-

veztem a koponyaszugorítóknál tett őserdei látogatást; ott sikerült egy „Tanulja meg zsugorítani a tulajdon koponyáját” című gyorsított, elmélyítő tanfolyamon bevégezni tanulmányaimat s az Új Világhoz való alkalmazkodást.

Igyekszem azonban rövidre fogni, mivel Önnek nyilván kevés az ideje, s alighanem az aranyere is gyötri. Csak azt akarom elmondani, hogy már értem, miért tekint a világ az USA-ra, mint modellre, miközben irigy és dühödt rágalmazói, a degenerált baloldaliak, akikben maga a gonosz testesül meg, őrvongva hajtogatják, hogy az Ön országában valami bűzlik, s adatokkal érvelnek – pedig még rendesen bálni sem tudnak velük – gyilkosságokról, alkoholistákról, örültekről, nemi erőszakról és herpesz-betegekről.

Személyes tudomásom van arról, hogy a nemi erőszak adatai és a többiek abszolút elenyészőek a lakosok számához képest. Ami a bűzt illeti, Excellenciás uram, az sajnálatos módon – és ez maradjon köztünk – minden dezodor és parfüm ellenére érződik, s különös, meghatározhatatlan és megfoghatatlan módon egyre csak szaglik. Olyannyira, hogy egy észak-amerikai író bedobta a híres mondatot: „Valami bűzlik az Egyesült Államokban.”

Nemhiába rendelkezik azonban az USA a legnagyobb technológiai erőforrásokkal, különösen a higiénés eszközök területén. Hosszas töprengés után arra a konklúzióra jutottam, hogy a probléma ebben gyökeredzik, mármint a higiénében, és nagyon, de nagyon könnyű megoldani.

Ezért hát bátorkodom – abban a biztos tudatban, hogy meghallgattatom – javasolni egy bizottság létrehozását, mely felvállalná egy bidé nevezetű készülék sorozatgyártását, s a mindennapi életbe való bevezetését (részletesebb adatok, lásd: Encyclopaedia Britannica), ami minden kétséget kizáróan meg fogja oldani az alapbűz problémáját. Hihetetlen, de az egész USÁ-ban nem találtam egyetlen működő bidét sem.

Nem tudom, tudja-e, miről beszélek, bár lehet, hogy már van is egy a magán vécéjében. Ha nincs, nem tudja, mit veszít, különösen, ha begyulladt az aranyere.

Ennyi elég is, Excellenciás uram; legtiszteleteljesebb és szívélyesebb üdvözetem Nancy-nek, akit mélységesen megértek és szánok; nem keveset szenvedhetett amiatt az idióta miatt, akinek a tanácsára éppen Kínába nem vitte magával a kínai porcelán-készletét.

Gratulálok, üdvözlöm, sok sikert kívánok, és remélem, hogy egy napon meglátogathatom.

Pablo, az emigráns.

Ui.: Csaknem elfelejtettem: úgyszintén melegen gratulálok sikeres granadai inváziójához. Nem kétséges, hogy ezután a dicsőséges győzelem után a humornak, a hatalomnak, a bátorságnak, a dicsőségnek és az amerikai fegyverek felsőbbrendűségének a nimbusza immár mindörökre helyreállított. Egyetlen tökkelütött se merje ezek után szóba hozni Kubát vagy Vietnámot.

Az 56 728 számú elnök (Reagan volt) válasza:

Mister Pablo
Kedves Amigo:

Mindenekelőtt köszönöm, hogy aggódik az egészségem, nevezetesen az aranyerem miatt, bár attól tartok, az előző elnökre gondol; az enyémet megoperáltattam, úgyhogy fitten működik.

Úgyszintén köszönöm országunk iránti csodálatát, valamint javaslatát, melyet zseniálisnak és briliánsnak találok. Úgy látom azonban, hogy Ön viszonylag új bevándorló, s nem tudja (talán egy kommunista országból jön?), hogy a nagy ötleteket és kezdeményezéseket magánvállalatok útján szokás megvalósítani, azt ajánlom hát, forduljon hozzájuk.

Másrésről, semmi akadály, hogy személyesen vesse bele magát a Nagy Vállalkozásba. Itt az alkalom, hogy kinyilvánítsa alkotóképességét, bátorságát, vállalkozó szellemét, bizonyítsa, milyen pozitív irányba fejlődött gondolkodásmódja az itteni tanfolyam elvégzése után, s hogy nyilvánvalóvá váljék: megérdemli, hogy az Új Világ polgára legyen. Ha diadalt arat, higgye el, nem feledkezünk meg Önről, számon fogjuk tartani.

Azt illetően, hogy van-e bidém vagy nincs, egy felejthetetlen kalandot ajánlok: javasolom, hogy egyik zarándokútja alkalmával látogasson el egy turistacsoporttal magánlakosztályaimba, és oszlassa el saját maga a kételyeit.

Nancyt meghatotta együttérzése, köszöni, és jókívánságait viszont kívánja. Azt mondja, ha volna ideje, szívesen teázna Önnel, hogy megmutassa Kínában készült fényképeit.

Szívélyes üdvözetét küldve, sok szerencsét és sikert kíván alázatos tisztelettel az Amerikai Egyesült Államok Elnöke.

(Olvashatatlan aláírás)

Ui.: Mister Pablo, sajnálom, de nem tudom, mire utal, amikor Kubát vagy Vietnámot emlegeti. Ami Granadát illeti, úgy látom, rosszul informált, s szavainak szélsőséges, fasiszta vagy kommunista mellékíze van; azt tanácsolom, vigyázzon. Mi semmiféle inváziót nem hajtottunk végre Granadában, azért mentünk oda, hogy helyreállítsuk a szabadságot és a demokráciát, más szóval, hogy megvédjük és megmentsük a Nyugatot, ahogyan azt a nagy Szolzsenyicin kívánja.

Kérdések:

1. A levél továbbra is hírközlő eszköz?	Igen.
2. Hibát követett el Pablo, amikor nem kért autogramos fényképet?	Igen, súlyos hibát. Mégis kapott egyet; az eljárás automatikus.
3. Az elnök válasza meleg hangú, szívélyes és intim?	Igen, nem is lehetne más. Pablo nem orosz.
4. Aki ilyen levelet kapott, hetedíziglen büszke lehet rá?	Nem, élete végéig.

HALLÁS UTÁNI ÉRTÉS. 13. sz. GYAKORLAT

A fajgyűlölet

A fajgyűlölet világszerte súlyos probléma, melyet kongresszusokon, konferenciákon, szakfolyóiratokban, bizottságokban és delegációkban sokat tanulmányoznak és vitatnak. Olyan súlyos kérdés, hogy ha egyszer csak eltűnne, sokan létük értelmét veszítenék el. Nem áll szándékunkban vitatkozni a fajgyűlöletről, sem tanulmányozni, jóllehet számadatokkal, statisztikákkal és programokkal ellátott komputerek állnak rendelkezésünkre e tárgyban. Mindössze (mint azt bevezetőnkben előre leszögeztük) egy kis színt akarunk vinni a spanyol leckékbe, ez a kis szín árnyalja ezt a történetet is, melyet egy New York-i bárban mesélt el a szerzőnek (miközben kintről üvegcsörömpölés hallatszott) egy öreg hondurasi, Puerto Ricó-i vagy salvadori, a történet tehát garantáltan szintiszta spanyol nyelven hangzik el, a helyi kifejezések mellőzésével.

Mint a hallgató hallani fogja, nem a nagy faji gyűlölködések története ez, a fasiszták kontra zsidók, a négerek kontra fehérek, a törökök kontra örmények és/vagy vice-versa féle fajgyűlölet, nincs is benne semmiféle nagy holocaust, amiből best-sellerket lehet gyártani vagy filmre lehet vinni Hollywoodban (más néven Hollyplastic); ez egy szerény, kicsi és rövid történet.

Az öregember elbeszéléséből, melyet a szerző magnóra vett, több dolog nem derül ki világosan, például, hogy Pedro látogatóként vagy illegális bevándorlóként ment-e New Yorkba, ám mindenképpen élvezetes kis anekdota.

Pedro története

Azt kéri, uram, hogy meséljek valami hiteles, érdekes, latin-amerikai ízű históriát a tanítványai számára. Nézze, én nem tudom, miféle históriára gondol. Nem is igen tudok mesélni, a történeteket rendszerint egyvalaki meséli el, mások meg elismélik. Látom, ideges. Nyugalom, uram. Tudja, mit, elismételek magának egy történetet, amelyet egy néma holttest mesélt el nekem.

Nekünk odaát nagy rokonságunk van. Itt kevesen vagyunk, ott sokkal többen. Én nem írok, nem tudok írni, és a gyerekeim rosszul beszélnek spanyolul. Egyik rokonunk onnan messziről, Pedro nevezetű, egy unokaöcsém a sok közül, aki tényleg nagyon nehezen élt, el akart jönni hozzánk, hogy körülnézzen itt, és vagy mert nem értesített minket, vagy mert a fiaim összekeverték, vagy elfelejtették, mikor jön, az az igazság, uram, hogy nem emlékszem, olyan régen volt, tény az, hogy a rendőrök megtalálták a címünket a zsebemben, megkerestek minket, és behívtak, hogy azonosítsuk.

Az útlevele többet mondhatott volna, mint én, aki soha életemben nem láttam Pedrót, a rossz fényképeken pedig, amelyeket otthonról szoktak küldeni, vagy rajta volt vagy sem, s ha rajta volt is, fiatalabb kiadásban. Nem, uram, várjon kérem, ez még nem a történet.

A 146-os és a nem tudom melyik utca sarkán találták meg Harlem kellős közepén, a néger negyedben, abban a koszos negyedben, amelyet időről időre átfésülnek, hogy összegyűjtsék a holttesteket, köztisztasági okokból, tudja?; mert ha a négerek nem is, a

hatóságok annál inkább törődnek a higiéniával.

Szóval, odamentem az egyik fiammal, hátha alá kell írni valamit. A rendőrségen nagyon rendesen bántak velünk, mert a holttestek dolga remekül meg van szervezve, megy minden, mint a karikacsapás. Azonosítottuk a holmijait – már amennyire –, aztán átvittek a halottasházba. Engem nagyon furdalt a kíváncsiság, hogy megismerjem, hogy megtudjam, milyen volt, igen, uram, ne vágjon ilyen képet, gondolja el, hogy sohasem láttam, pedig rokon volt, a mieink közül való.

Kinyitották a hűtőház hajtaját, ő pedig kigurult elénk egy afféle kerek ágyon, ami jobb és kényelmesebb, mint az enyém. Kutya hideg volt, még hidegebb, mint odakinn, pedig tél volt, de Pedro alighanem jól tűrte.

Megkérdezték, felismerem-e. Pedro kicsit sápadt volt, és kevésbé sötét bőrű, mint amilyenek rendesen vagyunk, őrzött valamit a családi vonásokból, de nem voltam benne biztos, ezért megkérdeztem tőle, kicsoda, és mi történt vele. Csukott szájjal, kissé fagyos hangon, mintegy közönyösen, s halkán, mintha csak imát mormolna magában, a következőket mondta:

„Bácsikám, nem tudom, mi történt, nem kapták meg a leveletem, vagy én nem küldtem el, csak akartam. Elég az hozzá, hogy senki sem várt, amikor megérkeztem. Nem tudtam, mit csináljak. A repülőjegyem árában benne volt az autóbusz, ami bevisz a központba, úgyhogy felszálltam egy buszra, amire Manhattan volt írva. Félve, a batyumat szorongatva, valahol leszálltam, s elindultam csak úgy, bele a vakvilágba. Micsoda város, bácsikám, micsoda város; mint valami tündérország. Magas, nagyon magas épületek, a legmagasabbak a világon, ti is írtatok a levelekben, s otthon is mindig így mondogattuk. Mentem, egyre fölfelé nézve a magasba, szálltam a felhők között, repülni akartam. Így mentem, ki tudja, mennyi ideig, míg bele nem sajdult a nyakam. Elindultam egy hídon, hátha eljutok hozzád, de olyan nagy volt, hogy úgy látszott, nem vezet sehová, így aztán visszafordultam. Hideg volt. Bementem azokba az épületekbe, ahová beengedtek, odabent hatalmas alagutak voltak mozgólépcsőkkel és üzletekkel, ahol mindent árultak; fölmentem, lementem, még jobban eltévedtem, mint eddig, megint fölmentem, lementem, kijutottam belőle, megint a hideg, az éhség, a szomjúság, a pénzem nem volt jó semmire, az emberek más nyelvet beszéltek, hiába mutogattam nekik a papírt a címeddel, azok pedig, akik mintha beszéltek volna az enyémet, csak vállat vontak és gyanakodva néztek rám, aztán újra bementem, kijöttem, tovább mentem, bevettem magam, ahová csak lehetett, míg végül mindenhol ki kellett jönnöm, este lett, és az utcák kiürültek.

Tovább mentem, a batyumat szorongatva, meleg levegő csapott meg a föld alól, egy lépcső vitt lefelé, elindultam rajta, ha a pokolba visz is, mert már nem bírtam tovább, s akár magával az ördöggel is kész lettem volna harcolni egy zugért, ahol megpihenhetek; az éhség és a szomjúság már elmúlt.

Nem az ördöggel kellett perelnem, hanem egy négerrel egy üvegablak mögött. Megmutattam neki a papírt a címeddel; vonatokra mutatott, meg egy peronra; adtam neki néhány fémpénzt meg bankjegyet, de ő csak a fejét rázta, erősködtem, megnézte a fémpénzeket meg a bankjegyeket, és undorral lökte vissza. Végül kijött, kinyitott nekem egy kis oldalajtót, és átengedett.

Hogy ne fázzam annyira, felszálltam az első vonatra, ami jött. Ahogy leültem, mindjárt enyhült a fájdalom. Három vagy négy megálló után, miután már kipihentem magam, megint elfogott a nyugtalanság, hogy tudnom kéne, hová megyek, s a vágy, hogy megtaláljalak. A kocsiban nem voltak sokan; elővettem a papírt, fölkeltem, odamentem egy toprongyos fehér öregemberhez, és megmutattam neki. Elfordította a fejét és kibámult az ablakon. Egy néger, aki az ajtó mellett állt, s talpig bőrben volt, mint egy tehén, fölülről lefelé végigmért amikor odamentem hozzá, és nem tudom, hogy

mondott-e valamit, vagy csak morgott, mindenesetre odébb álltam.

Még három vagy négy megállón át mentem, nem tudom, hová, aztán úgy gondoltam, most már elég lesz, s mintha csak lebegnék, mint aki halni indul, kiszálltam egy félhomályos állomáson. Többszöri próbálkozásra végül sikerült átugornom a sorompót; egy néger, aki a szeme sarkából figyelt, odarohant, és kiabálni kezdett velem; tudtam, hogy olyat teszek, amit nem szabad, de ha egyszer nem nyílt ki a sorompó. A kisablakra mutatott, odamentem, ő beült, odaadtam neki a fémpénzeket és bankjegyeket, ugyanúgy visszalökte őket, mint a másik. Hadonászott, hogy tűnjek el; a kis oldalajtóra mutattam, erre megfenyegetett az öklével.

Ennek véget kellett vetni, különben sohasem talállak meg. Felmentem a lépcsőn, pedig tudtam, hogy odafönt, odakint hideg van. Hideg és szél, –sötét utcák, kevés ember, mind néger, sehol egy rendőr, akit megkérdezhetnék. Egy utcasarkon Coca-Cola feliratú gépek mellett, a piszkos üvegen át valami üzletféle látszott, egy ősz hajú néger ült a kasszájánál.

Belöktem az ajtót, a mellemre kapott ütés a járdára lökött, egy rúgás, és nem kaptam levegőt, hanyatt feküdtem, hárman vagy négyen voltak, félrevonszoltak, a falnak nyomtak és átkutatták a zsebeimet, elvették a fémpénzeket meg a bankjegyeket, beszéltek egymás közt, valami nem tetszett nekik, megdühödtek, én nem értettem semmit, egy térdrúgás a gyomromba, ütések az arcomra, elszédültem, a szemem elhomályosodott, egy gyors és éles fájdalom, elestem, kellemes érzés töltött el, hogy minden véget ért, és már nem is fáztam. Végül megtaláltak, bácsikám, és látom, hogy valami probléma van.”

Nem, nem, nincs semmi probléma, öcsém, csak a színeddel volt egy kis gond. Ehhez a városnegyedhez nem voltál elég sötét. Most pihenj csak. Reméljük, hogy abból a háromból vagy négyből néhányan eljönnek egy nap a mi negyedünkbe; mi majd felismerjük őket, ne félj.

És ezzel, uram, vagyis azzal, hogy megmondtam a rendőrségnek, igen, ő az, ő volt Pedro Gonzales, ami nagyon tetszett nekik, mert így minden tisztázódott és a helyére tevődött, vége is van a történetnek.

Kérdések:

1. A történet egy valódi latin-amerikai története?	Igen.
2. Pedro sétálgatott New Yorkban?	Igen.
3. Utazott földalattin (vagy metrón)?	Igen.
4. Megismerte a híres Harlem negyedét?	Igen.

HALLÁS UTÁNI ÉRTÉS. 14. sz. GYAKORLAT

A bürokrácia

Sok szó esett már a bürokráciáról, hol dicsőítették, hol ádáz kritikákkal, vagy maró szatírákkal becsmérelték, de még senki sem bírt el vele. Jóllehet a bürokrácia – mint minden más ebben a haladó világban – a mi korunkban jutott el az úgyszólván mesés kibontakozásig, pontos eredete bizonytalan. Vannak, akik egyenest az ősi Egyiptomból

s az egyiptomiaknak azon mániájából származtatják, hogy mindent felírtak a papiruszra, a mai papír ősére, ami a bürokrácia kialakulásának nélkülözhetetlen alapanyaga. Ugyanez mondható el azonban a székről is, a bürokrata kedvenc tartózkodási helyéről. Nemhiába mondják, hogy a szék az a bürokratának, ami a *gauchónak* a ló. Nehéz elképzelni egy *gauchót* gyalogosan, még nehezebb azonban egy bürokratát enélkül a kiegészítő nélkül, amit ha egyszer elveszít, az fölé az állása elvesztésével.

Az epebajtól sárga és ráncos arcú bürokrata immár a múlté. A modern világban legalábbis, a bürokraták mindig frissen borotváltak, üdék és ruganyosak, s tréfásan „bürokreténeknek” nevezve magukat, szívesen mesélnek mulatságos történeteket arról az ismeretlen világról, amely annyi fejfájást okozott egy Kafka nevű német vagy cseh írónak, pontos származását mindmáig nem derítette fel az intellektuális bürokrácia.

A bürokrácia sötét korszaka (speciálisan a karkai), a véget nem érő, patkányoktól és svábbogaraktól hemzsegő sötét folyosókkal, a dohos hivatali helyiségekben roskadozó porlepte iratokkal – hála a neonvilágításnak, a sajtízű egérintőnek, a dezodoroknak, a szuperhigiénikus komputernek – teljesen eltűnt, s mai megnyilvánulási formái inkább

Az arc nélküli emberek

(E történetet egy minisztériumbeli hallgatója mesélte el tanárának, e könyv szerzőjének; magnóra vették, leírták, átjavították, de nem tettek hozzá, s nem változtattak rajta semmit.)

Azt kérdezi, tanár úr, mért akarok Argentínába menni, vagy bármely más országba, csak hogy eljöhessek Kanadából. Nem tudom, tudja-e, hogy a bürokratától nem szokás kérdezni, s hogy a jó bürokrata még saját magától sem kérdez semmit, különben „vége van”. A bürokrata oda megy, ahová küldik, s ha választhat, annál jobb. Mi hivatásos diplomaták vagyunk, s mint Ön elmagyarázta nekem, nagyban különbözünk a latin-amerikai diplomatáktól, akik mindenféle „felkapaszkodott”, vagy éppenséggel „lecsúszott” családok gyermekei. Ezek nagyon boldogan elvannak, ha kapnak egy-egy „csücsköt”; arra a példamondatra gondolok, amit Ön tanított nekünk: „felőlem annyit lopnak, amennyit akarnak, de hagyjanak nekem is egy csücsköt”.

Egy kanadai diplomata helyzete azonban merőben más; ez utóbbi, a szimulátoros tanfolyamok dacára, melyek hozzászoktatják a kulturális ütközésekhez, abban a biztos meggyőződésben, hogy nincs jobb ország az övénél, vagy talán egyszerűen megszokásból, örömet hazamegy mindennap, mindennap megsétáltatja a kutyáját, minden hétvégén gyöngéden megfürdeti a kocsiját, lenyírja a gyepet, minden évben saját kezűleg festi ki a házát, s az észak-amerikaiakra oly igen jellemző családszeretettel gondoskodik második vagy harmadik feleségéről, az asszony gyerekeiről, a sajátjairól, vagy kettejük legutóbbi közös gyerekéről; a családi szerepeket – ebben biztos lehet – ki-ki a lehető legnagyobb tökélyrel és nyugalommal alakítja. Az a legtöbb, ha egyszer életében el akar menni valahová, hogy a külszolgálatban néhány extra dollárt keressen, és vegyen egy használt Mercedest valami tábornoktól.

Mindazonáltal, ez sem az én esetem. Elváltam, gyerekeim nincsenek, egy bérlakásban lakom, nem nyírom a füvet és a kocsit sem mosom, a kutya pedig, amit a feleségem rám hagyott, már jó ideje kimúlt, s én magamra maradtam. Az egyedüli rendszeres cselekvéssor, mely éberem tartja a tudatomat, pardon, rosszul fejeztem ki magam, amely működésre kész, mert a munka működés, a következő: napról napra egyenletesebben megborotválkozni, bekölnizni magam, felvenni a zakómat, majd a nyakkendő megigazitása után elmenni a minisztériumba, ott, pardon, itt dolgozni, mindennap a

lehető legjobban, olykor-olykor az előléptetésen spekulálni, hazamenni, vacsoráig sörözni, vagy elmenni valamelyik nagykövetség bankettjére vagy fogadására, ha afrikai vagy latin-amerikai nagykövetségé, annál jobb. És ha az argentin nagykövetségé, az még jobb. Az ő bankettjeik még az Egyesült Államok, Japán vagy Franciaország bankettjeit is felülmúlják. A legutóbbi, amelyen jelen voltam, amikor elbúcsúztatták a nagykövetet, egy tábornokot, nem, egy dandárparancsnokot, még a rómaiak bankettjeit is túlszárnyalta. Beszéltem a dandárparancsnokkal, aki nagyon szimpatikus és intelligens ember volt, és valamelyest megértettem az argentin helyzetet. Országának sok ellensége van, mondta a dandárparancsnok, köztük tartoznak a zsidók, a szabadkőművesek, a jezsuiták és a kommunisták. Szóval, az argentinokat nagyon rokonszenves és érdekes embereknek találtam, olyanoknak, akik „tudnak élni”.

Nem, tanár úr, ez még nem elegendő ok, hogy Argentínába menjek. És ahhoz sem elegendő ok, hogy elhagyjam Kanadát. Megpróbálom elmagyarázni.

Négy vagy öt évvel ezelőtt, azonkívül, hogy elláttam a munkámat és a feleségemet, bejártam az egyetemre is, és az esti tanfolyamon antropológiát tanultam; sokat olvastam, és antropológus akartam lenni. Ez nagyon rendjén való, ha az ember „hobby”-ként csinálja, jóváhagyja a főnök is, a munkatársak és a pszichoanalitikus is, aki megvizsgálja a jövődöbéli hivatalnokokat. Mindenki tudja, hogy a munkánk unalmas, s kell találni mellé valami szórakozást. Ha azonban komolyan vesszük, akkor egészen másként fest a dolog: „lenni”, lenni valakivé, ez egy életre szóló feladat. Végül is nem ment a dolog, abbahagytam a tanulást, a televíziót nem nézem; akkor vettem, amikor elhagyott a feleségem, de rossz befektetés volt, és jött egy pillanat bürokrata életemben (ez némelyekkel előfordul), amikor azt kiáltottam: „Elég, ez nem lehet igaz!”, pedig igaz volt. Ez a kétségbeesett kiáltás azonban nem a hivatalnok kiáltása, ez egy emberi kiáltás, arra pedig csak a csoda felelhet. El kellett határoznom magam.

Éppen itt jutottam elhatározásra, ebben a kávéházban, ahová tanár úr olyan szívesen jár, mert mániája a presszóba járás. Igen, éppen itt, pontosan egy évvel ezelőtt, egy ülés után. Tudom, hogy tanár úr mulat a „meeting”-eken, az üléseken, melyeket a demokrácia paródiájának nevez, s amelyek mégis szükségesek, ha másért nem, hogy megőrizzük az imázunkat, hogy az ember maga is egy jó imázssá váljék. Egy évvel ezelőtt tehát, elhívtak egy sürgős és titkos gyűlésre, az „A” Toronyba, a negyedik emeletre. Igen, igen, tudom, hogy Ön ezen is mulat, és azt mondja, hogy itt minden sürgős, bizalmas és titkos, s hogy egész életünket a xerox gépekben felejtett titkos telexek olvasásával töltjük. Ön azonban nem érti, milyen jó dolog, ha az embert fontosnak tartják, milyen kellemes érzés a beavatottak szektájához tartozni, még ha az a bürokraták szektája is.

Nos, az itteni bürokraták nem viszik magukkal a széküket, mint más országokban, még papírt sem visznek, mert mindkettőt megtalálják az ülésteremben. Öt perc késéssel, sürgősen neki is indultam. Kimentem a „B” Toronyból, áthaladtam a nagytermen, felmutattam a belépőmet, s beléptem az „A” Toronyba, a miniszter tornyába. Türelmetlenül vártam a liftre, megérkezett, beléptem, megnyomtam a negyedik emelet gombját, az ajtó már-már becsukódott, amikor belépett valaki, ez késleltette a lift indulását, öt perc késedelmem közben tízre növekedett, türelmetlenségem dühbe csapott át; a lift végül elindult, megérkezett, kiugrottam, futottam, s beléptem a terembe, miközben szentségteltem magamban, hogy elfeledkeztem a kávéról.

Már valamennyien ott voltak. Köszöntöttek és üdvözöltek. Jim köszönt, és én is köszöntem Jimnek. Nyolcán voltak; hármat vagy négyet ismertem fel közülük. A főnök kissé bosszúsán, alighanem éppen ötödször tisztázta az ülés célját, nevezetesen a bizalmas és titkos telexek újfajta és jobb kezelési módját, különös tekintettel a „csak

kanadaiaknak” szólókra. Az alapprobléma: a telexek hanyag kezelése.

Megköszöntem (mindig mindent megköszönök) a tárgy elismétlését, s magamban ismét szentségelve, amiért nem hoztam magammal kávé, tiszteletteljesen hátradőltem a székekben, miközben firkálgattam a noteszomba, mint mindig, akár csak a legtöbben, hogy gyorsabban teljék az idő, s elszántam magam rá, hogy ha nem kérdeznek, nem nyitom ki a számat. Amikor pedig egy óra elteltével senkinek sem akaródzott mondani semmit, s az ülés elnöke hozzám fordult, a tulajdon véleményét mondtam neki vissza más szavakkal, s hogy körlevélben kéne figyelmeztetni az összes bürokratát, ügyeljenek jobban a telex kezelésére.

Helyeseltek, én megköszöntem nekik, s már készülődtem kávézni. Az ülés még eltartott egy vagy két óra hosszát, nem tudom pontosan, de mindegy is, mert el kellett dönteni, hogy ez a körlevél bizalmas legyen-e vagy sem.

Mint mindig, most is az ügynevezett józan ész döntött: a bizalmas dolgokat bizalmasan kell kezelni.

Megszavaztam az indítványt, elköszöntem, s futottam a kávéházba, hogy megigyam a vágyva vágyott kávé, és kipihenjem magam. Az ember mindig fáradt vagy unatkozódik, s hogy a fáradtság és az unalom meg ne öljön, s bele ne fásuljunk a munkánkba, az ugyanaz és mégis más elve alapján változtatják a feladatainkat, hogy mozgásban tartsanak minket. Ez az oka, hogy mindig olyasmivel foglalkozunk, amihez nem értünk. De minek is mesélem ezt el Önnek? A, igen, talán ez megmagyarázza, ami történt, bár kétkem.

Nos, megvettem a kávé, és hátramentem, hogy ne zavarjanak. Jim azonban megelőzött. Mit volt mit tennem, leültem mellé. Mivel nem jutott eszembe semmi beszédtema, az üléssel kapcsolatban tettem néhány észrevételt. Ő is, így aztán a beszélgetés a biztonság témájáról folyt, arról a problémáról, hogy a küldemények nem azokba az országokba érkeznek, ahová kellene.

Valami nem stimmel, de nem jöttem rá, micsoda. A nap besütött az ablakon, s úgy tűnt, hogy a probléma csak színárnyalat kérdése, nem biztonsági kérdés. Hirtelen azt kérdeztem tőle: – Jim, zakót cseréltél, mielőtt a kávéházba jöttél volna? – Nem. Micsoda ötlet! – Semmi, semmi, biztosan a napsütés zavar.

Elhallgattam, a faliórára néztem, s a fejemre csapva úgy tettem, mint akinek sürgős dolga van.

Felmentem az irodámba, s közben azt ismételtettem magamban: „Ez nem lehet igaz, ez így nem megy tovább, elég volt, elég.”

Ezért megyek Argentínába, vagy bármelyik másik országba, csodát keresni. Nem akarok többé egy másik emeleten levő ülésen részt venni, ahova nem én vagyok hivatalos. Nem akarok azzal a kellemetlen érzéssel élni, hogy valaki más vett részt a negyedik emeleti ülésen, aki most helyettem él a világban.

Kérdések:

1. A modern bürokrácia tökéletesebb, mint a régi?	Igen.
2. A történetben szereplő bürokrata borotválkozik?	Igen.
3. Az illető jó modellje a bürokratának?	Igen, csodát vár.
4. Van más hely a világon egy bürokrata számára?	Igen, egy másik bürokrácia.

HALLÁS UTÁNI ÉRZÉS. 15. sz. GYAKORLAT

A vallomás

A vallomás, mint az igazság záloga és erkölcsnemesítő példa, rendkívül fontos tényező az ember életében. Az egyszerű tanúvallomáson kívül, amit a tanú tesz a bíróság előtt, roppant tág tere nyílik a lehetőségeknek a vallomás műfajának két véglete között. Az egyik a mélységesen individuális, szubjektív, misztikus és vallásos élmény, amely képes más embert csinálni az alkoholistából vagy a kábítószer rabjából, aki elmeséli nekünk, miként jelent meg előtte Szűz Mária, vagy a Szentlélek galambja, s világo-sította meg őt, mintegy villámcsapásszerűen, hogy valósággal újjászületett, a másik pedig az utazó objektív tapasztalata, aki egyedüli és csak általa megélt élményként számol be nekünk ismeretlen országok szokásairól és ételeiről, melyeket – hála kifinomult érzékenységének – fölfedezett, mások számára csupán halvány utánérzéseként imitálhatóan. Nem mindenki tud kellőképpen értékelni (kifinomult szaglász hóján például) egy tengeri kagylókból álló fogást holmi eldugott madridi utcácskában rejtőző étteremben, ám a vallomás mindenesetre tájékoztat bennünket arról, hogy az étteremben a „Visa” hitelkártyát fogadják-e el, vagy az „American Express”-t, netán mindkettőt.

Íme egy nem zanzásított vallomás a „Reader’s Digest” spanyol kiadásából, mely folyóirat az erkölcsi értékek (nyilvánosan és statisztikailag elismert) hanyatlását ellen-súlyozandó, bőséggel publikál lélek-nemesítő történeteket a jó szándékú emberek épülésére.

Hogyan szerettem bele a spanyol nyelvbe

Jane Austinnak hívnak, és szülőföldem Texas, ami a papám szerint a világ közepe. Nő vagyok, szép, mint mondják, nagyon szőke, kék szemű, 28 éves, és két, de lehet, hogy három gyerek anyja, a teszt eredményétől függően, amire várok.

Egyszer, ötéves koromban, a kertben játszottam a házunk előtt: szappanbuborékokat fújtam egy saját magam készítette folyadékból, ami arra vall, hogy már kora gyerekkoromban megvolt bennem a kezdeményező készség. Épp ezzel foglalatostkodtam, amikor egy bronzbőrű és igen sötét hajú férfi szólított meg az útról; fején szombrerót viselt, amit kis korom miatt óriásnak láttam. Nem értettem, mit beszél; közelebb mentem hozzá, mire a férfi levette a kalapját – sosem fogom elfelejteni azt a mozdulatot –, és szép, csillogó fekete szemét félig lehunyva, rám mosolygott. Épp csak, hogy odaléptem hozzá, a papám kirohant a házból, és azt kiabálta spanyolul: „*Kifelé! Kifelé! Kifelé! Ne zavarjon!*”, karját védően elém tartva, fölemelt, a férfi pedig, miután a szombrerójával a kezében többször meghajolt és azt ismételte: „*Uram, de uram, az Isten szerelmére!*”, rémülten távozott.

A papám elmagyarázta, hogy a férfi egy „vizeshátú” volt, azok közül a mexikóiak közül való, akik átússzák a Rio Grandét, és nem értik meg, hogy Texas már nem az övék. Csavargó, aki nem akar dolgozni, és nagyon veszélyes.

A ragyogó fekete szemű férfi képe azonban, lágy, édes, romantikus beszédével, meg az a néhány szó (úgy is mondhatnám, hogy ez volt az első spanyol leckém) örökre az emlékezetembe vésődött. Mi több, egész életemen át végigkísért; valahányszor szomorú vagyok, ami nem túl gyakori, vagy történetesen a halálra gondolok, ami még

kevésbé gyakori, ezek a gyöngéd szavak vigasztalnak meg és öntenek lelket belém.

Miután elvégeztem az általános iskolát, beiratkoztam a gimnáziumba, ahol immár módszeresen kezdtem spanyolul tanulni, s folyton azon igyekeztem, hogy felidézsem azt a mély gyöngédséget, ami megindítja a lelkünket és szerelmet ébreszt bennünk.

Spanyol anyanyelvű emberekkel barátkoztam, és latin-amerikai holmikot gyűjtöttem, például képeslapokat, sípokat, poncsókat, legyezőket, volt egy kis bikám is, és egy torreador babám, jaj, de szép volt! Éjszakánként a kis bikával aludtam, olyan volt nekem, mint egy Teddy Bear.

Ez a vonzódás nagyon zavarta az én Daddymet (a papát), aki a „*kifelé*” és a „*zavar*” szavakon kívül még másokat is ismert, olyanokat, mint „*holnap*”, meg „*gringo*” és engem „a Tökkelütött ... házi *gringo* tyúk”-nak nevezett. De nem akarok rosszat mondani a papámról, aki végül is azon túl, hogy nagy texasi, nagy amerikai hazafi is volt. A maga erkölcsi alapelvei szerint nevelt engem és a fivéremet. Igazán nem nevezném fajvédőnek; köztiszteletnek és közszeretetnek örvendett az emberek között, kiemelkedő szerepet töltött be a Ku-Klux-Klanban, és világeletemben a legjobb szándék vezette. Igaz, ami igaz, egy kicsit talán régi vágású volt. Ami engem illet, a gimnázium után, amelyet kitüntetéssel végeztem el, önállósítottam magam, a magam lábára álltam, s egyetlen álmom és célom volt: hogy egy ragyogó fekete szemű, romantikus és kedves latin-amerikai oldalán éljek valamelyik latin-amerikai országban.

Nemhiába készítettem otthon már ötéves koromban szappanbuborékhoz való oldatot; a házi készítményeket, a kreativitást az amerikai gringók mindig is nagyra becsülték. Nem voltam valami nagy sportoló a gimnáziumban, szappanbuborék-fújáshoz való, bonyolult képletekkel továbbfejlesztett receptjeim azonban valódi népszerűséget szereztek nekem; szappanbuborékjaim verhetetlenek voltak, mindig győztek az iskolák közti versenyeken, és hírnevet szereztek az iskolámnak. Végül egy cég szabadalmi díjat fizetett a vegyületeimért, s a folyadékomból kezdve ott volt minden szupermarket polcán, a hobby részlegben, meg a legjobb szaküzletekben, mint „Jane szappanbuborék-folyadékja, Jane Austin eredeti házi receptje alapján”.

Sok pénzt kaptam érte, és kerestem vele később is, mindaddig, amíg a termék piacképes maradt. A papám, annak ellenére, hogy nő vagyok, rettentő büszke volt a sikereimre, és kijelentette, hogy végül mégiscsak törőlmetszett amerikai lett belőlem. Felajánlotta, hogy alapítsunk ketten egy laboratóriumot, ahol tökéletesíthetem a vegyületeimet, s így a jövőben még újakat is kikísérletezhetek. Meggyőződése szerint – mint mondta –, az észak-amerikai nép szórakozásra való hajlama és kielégíthetetlen örömeisége oly határtalan, hogyha mindig újabb és újabb vegyületekkel rukkolunk ki, tutira mehetünk.

Én azonban – bocsásson meg érte a papám már torkig voltam a kotyvalékkal. A ragyogó fekete szempár és a spanyol nyelv elbűvölő muzsikája éjjel-nappal üldözött.

Összecsomagoltam, és belevetettem magam a nagy kalandba. Találhattam-e jobb helyet, mint „Mexikó, a baráti ország”? Közel volt, és a legújabb felmérések szerint hatvanmillió lakossal rendelkezett, akiknek a fele *macho*. Egy jól megérdemelt nyaralással kezdtem Acapulcóban. Mialatt ott hevertem egy tengerparti napozóágyon, élveztem a Texasétól olyannyira különböző, forró mexikói napsütést, és gin-tonicot iszogattam, eltöprengtem elmúlt életemen, jelenemen és jövőmön. A spanyol órákon nemcsak azt tanultam meg, hogy Texas valamikor Mexikóhoz tartozott, de sok egyéb hasznos ismeretet is szereztem e nép kultúrájáról és mentalitásáról. Tudtam, hogy a férfiak megveszekedett hívei a férfiúi felsőbbrendűségnek, hatalmaskodók és erőszakosak, ami nem volt ellenemre, persze csak ha megvolt hozzá a kellő hangulatom, mint a klasszikus zenéhez. Ismertem a mexikói nő természetét is, aki – kivéve az emancipált nőket – alázatos és engedelmes, nem pedig lázadó és rámenős, mint én.

Kétségek fogtak el. Tisztában voltam azzal, hogy egy másik nagy hátrányom is van a latin nőkkel szemben: a férfiak, akiknek fekete szeme napként ragyogott fölöttem, mint olvastam, szüzen szeretik a nőket, én pedig, sajnos, mint minden valamirevaló észak-amerikai nő, aki tizennégy és tizenhat éves kora között vagy, mert olyan érett, vagy, mert tapasztalatokra vágyik, vagy pusztán kíváncsiságból elveszti szüzességét, ugyancsak elvesztettem, már-már a felső korhatárnál, jóformán anélkül, hogy észrevettem volna.

Következésképpen, mivel nem voltam szűz, s alázatosnak és engedelmesnek is csak az ésszerűség határain belül és meghatározott körülmények között voltam nevezhető, úgy láttam, bizonyos nehézségekbe ütközhet, hogy megtaláljam a férfit, aki belém-szeret. Mindenesetre, mialatt ott hevertem a napozóágyon, gin-tonicjaimat iszogatva, biztos voltam benne, hogy a harmincmillió mexikói között, ami igencsak széles piac, ahogy a papám mondaná, megtalálom a férfit, akinek a szeme fekete és ragyogó, akárcsak a bőrömet aranybarnára égető nap, és aki elfogad olyannak, amilyen vagyok; kissé önfejűnek és szűzhártyavesztettnek, ezzel szemben szőkének és kék szeműnek, vagyis olyan nőnek, aki efféle egyetemes és igen irigyelt értékekkel rendelkezik, mi több, tudatosan bánni is tud a szívödöglesztő klisékkel: a szőke lány nyitott tetejű autót vezet, haja lobog a szélben; coca-colát iszik egy yachton; miniszoknyában szörfözik, lábát kecsesen fölemeli, majd lassan leereszti. Egyébként szappanbuborék-folyadékom receptje sok pénzt hozott a konyhára, a keményebbik fajtából, és hála az előnyös átváltásnak, egész rakás mexikói pezóm lett.

És ami mindennél fontosabb: biztos voltam benne, hogy a szerelem mindenre képes.

A „Digest” szerkesztőségétől azt írták: zanzásítsa a történetet, amennyire csak lehet, úgyhogy igyekszem rövidre fogni.

Öt éven át barangoltam Mexikóban, kerestem az emberemet, és tökéletesíttem spanyol tudásomat. Megismertem a maja és azték műemlékeket, gyönyörködtem a tájakban, egy életre elláttam magam fényképekkel. Mexikóváros egyetemén régészetet tanultam spanyolul. Yachtokon, autókon és egyebütt, a szieszta ideje alatt és máskor, sok-sok fekete nap ragyogott az arcomra, és szókimondó olyan helyi kifejezésekkel gyarapodott, mint „megkúrtam a gringát”, vagy „kúrd meg a gringát”, olyan általánossággal, mint „szőke baba”, tudományosakkal, mint „frigid”, vagy „méhláz”, de nem találtam meg az ideálomat; egy évig éltem együtt egy mexikói egyetemistával, de ez a kapcsolat is befuccsolt.

Az a helyzet, hogy harmincmillió mexikói túl sok, a pénz pedig egyszer csak elfogy. Egy szép napon nem fizettek többet házi receptjeimért, úgyhogy azok, költői nyelven szólva, szétpukkadtak, mint a szappanbuborék. Receptjeim felett eljárt az idő, kiszorították őket a piacról a modernebb, divatosabb színű és újfajta formájú, hosszúkás vagy négyszögletes buborék. Ó, bizony a papának igaza volt.

A dollárok elapadtával elfogytak a pezók is. Nem sikerült munkát találnom, így hát visszatértem Texasba. A szüleim nem vártak a repülőtéren, hallani sem akartak egyéves kislányomról, akit az egyetemista csinált nekem, pedig biztosítottam őket, hogy ő is szőke és kék szemű. Ennek egyébként nincs jelentősége: a fivéremet sem várták, amikor megjött Vietnamból, mert elvesztette a háborút. Most már sokkal jobban van: egy szanatóriumban él, szép nyugodtan, bőséges nyugdíjából. Ahhoz már késő volt, hogy újra kísérletezni kezdjek a vegyületeimmel; két-három évre lett volna szükségem, hogy lépést tartsak a haladással, és nem volt tőkém. Dallasban telepedtem le, közel ahhoz a helyhez, ahol Kennedyre rálöttek, nem pedig ott, ahol megölték, ahogyan az emberek többsége tévesen hiszi. Két szörnyű évem volt; féltem, hogy minden maradék szépségem eltűnik, hogy a szemem színe és a hajam megfakul, mialatt mosodákban,

tisztítóknak, élelmiszeráruházakban robotolok, a kislányom pedig óvodába jár. Az viszont igaz, hogy megőriztem a függetlenségemet, és megálltam a magam lábán.

Én azt vallom, hogy az élet próbatétel; nem estem kétségbe, és végül, számtalan munkahelyem egyikén, egy étteremben, megtörtént a csoda. Egy szép napon, miközben felszolgáltam, egy vendég azt kérdezte, mexikói vagyok-e vagy amerikai. Csaknem hanyatt estem. Elmagyarázta, hogy déli angol kiejtésében bizonyos spanyol felhangokat fedezett fel, melyek elbűvölték, és hogy neki, aki gringo apától és mexikói anyától született, nem tetszenek különösebben a „szőke babák”, de én kivételnek látszom. Spanyolul beszélünk; nyelvtudása csapnivaló volt, de spanyol.

Összeházasodtunk: Teherautó-sofőrként dolgozott, és Bostonban élt, ahol most lakom. Elvált ember volt, és ahogy én a kislányomat, ő a fiát hozta a házasságba. A szeme fekete volt és ragyogó, illetve, épp csak, hogy olyan sötétes, és két üveg sörtől fénylett. Egy évre rá gyerekünk született. A férjem soha többet nem szólt hozzám spanyolul. Nem tudom, miért, de idegesíti, és begurul, amikor nyaggatom, vagy más latin-amerikaival beszélgetek, akiket láthatóan lenéz. Örökösen úton van, soha nincs otthon. A pszichoanalitikusom elmagyarázta, hogy a fekete és kék szemek problémája – a lányom kék szeme volt a bűnös abban, hogy nem fogadta el őt az egyetemista, meg az, hogy lány – nem az én bűnöm, sem az apámé, ez a recesszív és a domináns gének tudományos problémája, minek következtében a kékek, legalábbis az adott esetben, erősebbnek bizonyultak a feketénél, és hogy ezen nem lehet segíteni, a tudomány mai állása szerint.

Annak alapján, amit az életemről és ideálkeresésemről elmeséltem neki, miután elmondtam a kerti epizódot, meg, hogy egy kis bikával aludtam Teddy Bear helyett, meg amikor arra a kérdésre, hogyan vesztettem el a szüzességemet, elmeséltem, hogy egy mulatságon történt, amit meglepetésszerűen szervezett néhány kamasz fiú, olajmágnások fiai, és hogy én a meglepetéstől, a sokktól meg a részegségtől nem éreztem semmit, világosan elmagyarázta, hogy a fekete szempár korai rögeszme volt, amit csak megerősített a kis műanyag bika meg az ideálról való ábrándozással egybekötött magányos játszózás, valamint, hogy puritán neveltetésem miatt magamnak sem mertem bevallani: Mexikóban nem is annyira egy ideált, hanem az orgazmust kerestem, amiben soha nem volt részem. Mindennek bizonyítékként rámutatott, nem véletlen, hogy éppen Bostonban élek, az Egyesült Államok lepuritánabb vidékén.

És azóta is Bostonban lakom, éjjeliszekerényemen a kis bikával. Hogy ki ne jöjjek a gyakorlatból, spanyolt tanítok egy magániskolában, és férjem, aki ezért nagyon megorrolt, az első csekk után befogta a száját. Magányos perceimben, van belőlük elég, a mexikói fényképeket nézegetem, felsóhajtok, és hangosan ezt mondom spanyolul: „Az Isten szerelmére”. A spanyol nyelv az egyetlen, ami megmaradt nekem, és nem mulasztom el, hogy ne beszéljek spanyolul a két gyerekemmel meg néha a nevelt fiammal. A teszt eredménye, amire vártam, szerencsére negatívnak bizonyult, úgyhogy talán sikerül még több órában tanítanom. Azt hiszem, mindent elmondtam. *Adiós.*

Kérdések:

1. Jane Texasból való?	Igen.
2. Utazgatott Mexikóban, és volt Acapulcóban?	Igeeeen.
3. Visszatért az Egyesült Államokba?	Igen.
4. Megtalálta az ideálját, vagy valami hasonlót?	Igen, valami hasonlót.

HALLÁS UTÁNI ÉRTÉS. 16. sz. GYAKORLAT

A párbeszéd

A kommunikáció-elmélet legmagasabb fokú tudományos ismeretei szerint, amelyek olyan magas fokúak, hogy az emberiség még nem érte fel őket ésszel, a párbeszéd rendkívül fontos az életben, mondhatni, az a megértés, valamint az emberek közti békés egymás mellett élés fundamentuma. Nem véletlen, hogy a demokráciában az agresszivitás megengedett leghevesebb formája a szavazás, ez a papír-bunkósbot, s minden egyéb megnyilvánulás szigorúan büntetendő. A tudósok magvas tanácsait követve, ily módon folytatnak párbeszédet egymással az oroszok és az amerikaiak, a kínaiak és a vietnamiak, az örmények és a törökök, a palesztinok és az izraeliek, bár – éppen e magas fokú ismeretek következtében – a párbeszéd olykor kissé egyoldalúvá válik, s az a kutya győz, amelyik hangosabban ugat, ám közben a baloldali pártok tovább folytatják a párbeszédet a jobboldaliakkal, a radikálisok a peronistákkal, az akadémikusok, a művészek, a civilek a katonákkal, a pszichoanalitikusok a pacienseikkel, a pápa a hívőkkel és a hitetlenekkel; különféle kultúrák és nyelvek folytatnak egymással párbeszédet a jobb megértésért; a specializált kézikönyvek mintáit követve párbeszédet folytat a férj és a feleség, a férfi és a nő, szerető a szeretővel, a megcsalt férfi és nő a szeretőjével, és fordítva; s folytatja a párbeszédet, még a pihenőidőben is, a kínzó a kínzattal, akinek az előbbi azt mondja: „Kemény fickó vagy, ehh. Jobban meg kell, hogy szorongassalak”; a hóhér az áldozatával, a turista a bennszülöttel, a hódító a meghódítottal, a televízió a nézővel, mind párbeszédet folytatnak, miközben az élet elszáll, aki pedig monologizál, az bolond, és a monológ különben is be van tiltva. Egyébként is rég tudjuk, hogy aki nem próbálja megértetni magát velünk, az nem is akarja.

E gyakorlat céljára – tekintve, hogy a rendelkezésünkre álló hely, valamint a diákok hallás utáni megértési képessége korlátozott – mellőztük Platón divatjamúlt, nehézkes és unalmas *Dialógusait*, s más hasonlókat, amelyekben egy-egy válasz már önmagában is kitesz egy monológot. Inkább átvettünk egy fejezetet az *Ubaldo és Josefina boldogtalan szerelme* című regényből, egy nagyon mai hangú argentin szerző művéből, amely szintiszta párbeszéd, és igen kelendő.

Párbeszéd a presszóban (Adaptált szöveg)

Ubaldo, a férfi, még felfedezésre váró nagy művész: a mélységekben való kutakodástól kidülledt szempár; nagyon szegény, alig futja a pénzéből egy kávéra.

Josefina, a nő, nagyon haladó gondolkodású; érdekes asszonnyá alakította magát, oly módon, hogy sokat olvasott a „szörnyszülött, hiperfejlettségű társadalmakéról, általános műveltséget szívott magába, és mindenütt érdekes embereket ismert meg.

Osztálytársak voltak a gimnáziumban, s annak idején sokszor éltek a párbeszéd műfajával. Útjaik azonban, ha összeakadtak is olykor-olykor, időközben szétváltak, s a párbeszéd megszakadt köztük. Valami módon azonban, ha csak nyomokban is, még mindig maradt közös témájuk.

Ubaldo (a nosztalgikus régmúlt ideális megtestesítője) évek óta mindig ugyanannál

az asztalnál ül, ugyanannak a városnegyednek ugyanabban a presszójában. Josefina (az új idők megtestesítője) nagy sebbel-lobbal ront be a presszóba, s a nyilvános telefonhoz fut, amely azonkívül, hogy lenyeli az érmét, még vonalat sem ad.

Elkezdődik a párbeszéd.

– *Shit!* Micsoda *shit* egy ország! – dühöng a nő, és bumm-bumm, vadul püföli a telefont.

A férfi, a művész, felpillant, s elszáll az ihlete, amit egyébként hiába keresett cigarettája füstjében; az idegen szó, valami esetleges változatosság forrása, felcsigázza érdeklődését, a nőre néz, az pedig őrá.

Felismerik egymást, folytatódik a párbeszéd.

– Szervusz!, teeeee vagy az? – így Ubaldo.

– Szervusz!, teeeee vagy az? Megéreztem. Már amikor beléptem ide, megsúgta valami.

A művészhez lép, kedves puszi, és leül.

– *Shit.* Micsoda *shit* egy ország. Nincs egy telefon, ami működne. A működő telefonok a szörnyszülött társadalmak privilégiumai. *Shit.* Még ezt is ellopják tőlünk.

– Mit jelent az, hogy *shit*?

– Szar, angolul.

– És angolul jobb?

– Rövidebb, kifejezőbb, pontosabb. Csak úgy csattan. De beszéljünk rólad, igen, beszéljünk rólad. (Elgondolkozó csönd) Mit lehet itt enni? Pokoli éhes vagyok. Hogy élsz? Emlékszel még a gimire? Pincér! Még mindig baloldali vagy? Én igen. Vannak dolgok, amelyek sosem érnek véget, sosem. PINCÉR!! *Shit.* Na, mesélj.

Megjött a pincér. Párbeszéd a pincérrel.

–mondja a pincér.

– Van étlap? – így a nő.

– Igen, van valahol – így a pincér.

– *Shit.* Mit lehet enni?

– Hát, *shit* az nincs. Csak az, ami mindig.

Josefina végül, a rendelés merőben egyéni voltát hangsúlyozva, egy sonkás-sajtos szendvicset kért, mellé pedig egy colát.

– Rajta, mesélj! Ügy látom, szomorú és magányos vagy, mint mindig. Mikor is találkoztunk utoljára? Megnősültél már? Én férjnél vagyok, vagy hallottad?

– Igen, megnősültem. De a fiam születése után, különféle nézeteltérések meg a párbeszéd és a megértés hiánya miatt, elváltam. Vagy a művészet, vagy a család.

– Ez minden? Ne titkold el.

– Hogyhogy ez minden?! A művészt enyhe kisebbségi érzés birizgálta.

– Na, igen, egy ideig Márhával jártam, de véget ért.

– Azzal a kis barnával? Szeretkeztetek?

Ubaldo, meglepetésében, a néma párbeszéd egy eleméhez folyamodott: beleegyezően bólintott.

– Uhh, én sokkal jobban csináltam volna nála. Kérdezd meg Antoniót, hogy csinálom.

– Uhh, Antoniót, a La Paz-it? Hát, én is jobban csináltam volna, mint ő. Kérdezd

meg Márthat.

Most a nőn volt a csodálkozás sora, ösztönei cserbenhagyták; sejtelve sem volt a férfi erotikus képességeiről, mindig is afféle túlérzékeny lénynek tartotta, aki inkább introvertált, mintsem extro. Vagy jaj, csak az intellektüelek közt oly gyakori, átkos szellemi versengésről van szó? Antonióval vetélkedik, vagy csak az ő kijelentésével?

Az egyre őszintébb és spontánabb párbeszéd mindazonáltal már-már az intimebb szférákba kezdett alámerülni, s a művész épp meg akarta kérdezni, hogy Antonio a férje volt-e, amit aztán hirtelenjében el is felejtett megtudakolni, mert a pincér éppen kihozta a szendvicset.

Sajnálatos szünet. A párbeszéd azonban egy más, talán szublimált szférában vagy gondolatban folytatódott.

A nő úgy vetette magát a szendvicsre, akár egy műanyag csőrű kacsa: vastag, érzéki ajkaival körülfogta a kenyeret, és gyöngyfogaival vadul beléharapott. A művész e jelenség láttán megbizonyosodni látott egynémely elméleteket: összefutott a szájában a nyál, akárcsak Pavlov kutyájának. Tágra nyílt szeme vágyakozva falta a nőt, akinek finom, áttetsző nyakán látta lefelé haladni a falatokat.

A szublimált és gondolati párbeszéd mindaddig folytatódott, míg el nem tűnt az utolsó falat szendvics, s az utolsó korty cola kiürítésével ismét előtérbe került a párbeszéd orális válfaja.

– Ahhhhh, most már sokkal jobban érzem magam – mondta a nő.

Josefina hasztalan kereste a szalvétát. *Shit!* A tányéron levő szalvétadarabkát használta, melyen kirajzolódtak csodálatosan ívelt ajkai.

– Nos, mit tehetek érted? Olyan magányosnak, szomorúnak látlak, és mintha kicsit ijedt volnál.

Kezébe adhatja-e vajon a nő hacsak a végét is a gombolyagnak, vagy, ami még jobb lenne, megihlethetné-e őt szerelmével úgy, hogy ő maga találjon rá a tökéletes teremtés és a világ egynémely csodájára, melyeken évek óta töpreng, s melyekről olykor-olykor írni szokott.

– Őszintén szólva – sóhajtott fel – nem tudom, hogyan segíthetnél.

– A testem, a testem langymelege segíthetne valamit?

A művész, akinek eszébe jutottak a fűtés nélküli hideg telek, kissé zavartan benyálazta középső ujja hegyét, felemelt egy morzsát, s a szájához emelte.

– A te ... tested? – kérdezte Ubaldo kis köhhintéssel.

– Jaj, de szívesen a lábam közé vennék!

A férfi, akit e fesztelen felkiáltás még jobban zavarba hozott, most több morzsát csipegetett fel, s mirigyei annyi nyálát termeltek, hogy akár egy tehenet is megemészített volna; melankolikusan mosolyodott el, bizonyos dolgok hiábavalóságára gondolva.

– Rajta, mondj már valamit! – S hogy ösztökélje egy kicsit, közölte vele a nagy újságot: – A párbeszéd nagyon fontos.

– Nem arról volt szó, hogy ehem, ühüm, férjnél vagy? – a hang félig ironikus, félig gunyoros és fölényes, miközben a tekintet az asztalon futkározik.

– Na és, mit számít? – a válasz nagyon energikus és magabiztos. – Az én testem az én testem, és azt csinálom vele, amit akarok. A férjem és a világ birtokolhatják a gondolataimat, de a testemet nem. Ma már nem olyan időket élünk.

– Ahá – nem talált több morzsát. Iszonyúan fáradtnak, szinte bágyadtnak érezte magát. A nő szavaiban kétségkívül volt némi logika. Kicsit elpirulva kérdezte: – Na és, tetszem neked?

– Hát persze. Ha nem tetszenél, nem ajánlanám fel a testemet, és nem kéne a tiéd. Azonkívül nagyon érdekel a kopasz fejed. A férjem is sovány, akárcsak te, és szeretkezés közben úgy zörögnek a csontjai, mintha valami búvőletes túlvilági xilofon szólna. Szakálla meg bajusza is van, mint neked, és a szeme is ilyen düledt, mint egy ijedt nyúlnek, tökéletesen kifejezéstelen, ezzel szemben, nem kopasz. Ha te leszel rajtam, új horizontok fognak megnyílni előttem, új változat lesz egy régi témára: izgalmas, más tapasztalat.

Azzal jókedvűen felkacagott, ami feloldotta a feszültséget, s a művész, a maga részéről szintén kacagástól fuldokolva, azt felelte:

– Azt hiszem ... haha ... azt hiszem, hogy jó ideje ... haha ... nem neveltünk ennyit, igen ... igen ... ha egyáltalán neveltünk ... haha ... valaha. Beszélhetünk ... haha ... a dolgról. – Majd elkomolyodva hozzátette: egyelőre nem bánnám, ha fizetnél nekem egy szendvicset.

Nem kétséges, a párbeszéd és az ész ismét diadalmaskodott.

Kérdések:

1. A párbeszéd egy presszóban játszódik le?	Igen.
2. A nő coca-colát iszik, a népek italát?	Igen.
3. A férfi, a művész, szereti a morzsákat?	Igen.
4. A párbeszéd meghozta a maga gyümölcsét?	Igen, egy szendvicset.

A korrektor jegyzete: Azt még elfogadhatjuk, hogy e hallható könyv szerzője, a spanyol nyelv szakavatott oktatója, kénytelen volt adaptálni az eredeti szöveget, s leegyszerűsíteni, a szöveg megértését megkönnyítendő. Ilyen esetben nem ritka, hogy az adaptált Don Quijotét számárháton találjuk, mialatt Sancho Rocinantén utazik.

A fenti ügy azonban talán még ennél is súlyosabb, úgyhogy egyszerűen nem hallgathatok. Én, az Argentínában katedrájáról elbocsátott irodalomprofesszor, aki Torontóban korrektorként keresi a kenyerét, én, aki minden új könyvet elolvasok, s naprakészen tájékozott vagyok az odaát kiadott regényirodalomban, azt a regényt is olvastam, amelynek sűrítményéből a fenti olvasmány született. És nem hallgathatok. Ha a hallható könyv szerzője nem nevezi meg a regényíró, az *Ubaldo és Josefina...* megalkotóját, miért nevezzem meg én, azt azonban nem engedhetem meg (már csak az argentin büszkeség miatt sem, mert végül is, egyáltalán kicsoda ez az Urbano Pérez úr? Valami spanyol szatócs? Egy nímánd, aki a Kanadai Külügyminisztérium jóvoltából éli világát, akinek alighanem még egyetemi titulusa sincs, egy pöffeszkedő argentin – mint Buenos Airesből írták nekem –, aki lebecsüli országunkat, mint a legtöbb hozzá hasonló léhűtő, a szörnyszülött társadalom haszonélvezője), ismétlem, nem engedhetem meg, hogy egy nagy regényből egy bunkó pamfletét csináljon.

Ubaldo és Josefina, a boldogtalanok, egy finom, modern szerelmi történet, jobban mondva, egy modern szerelmi találkozás történetének főszereplői, a múlt nagy klasszikus szerelmi modelljeire épülő örök szerelem-szenvedély történet mai verziójában; a teljes változatban, a presszóbeli párbeszédben ott lüktetnek és lappanganak (aktualizálva, az igaz) Rómeó és Júlia, Atala és René, a terueli szerelmesek, satöbbi konfliktusai és problémái. S ha a klasszikus szerelmespárok családi rivalizálásoknak, hatalmi viszálykodásoknak, vallási tilalmaknak és kényszereknek estek áldozatául, Ubaldo és Josefina (modern változat), akik gátlások és kötelékek nélkül vágnak neki a

világegyetem meghódításának (mint a regény szerzője sugallja, s a bolygóközi űrhajók jelen korszakában ez korántsem esztelen ötlet), a Szörnyszülött Bürokratikus Kapitalista Társadalom áldozatai.

Ubaldo, a Boldogtalan (a morzsák iránti vonzalmának mélységes pszichológiai megalapozottsága van, nem csupán az a vulgár-materialista indok, amit a szöveg összesűrítője állít), a rövid hírek és kritikák morzsáin élt, melyeket portyázásai során odavetettek neki a napilapok és folyóiratok kapitalista szerkesztőségeiben, miközben hősiesen dolgozott saját életművén.

Josefina, a Boldogtalan, szintén ugyanebből él, ő azonban, a maga lendületes női szellemével, realistább módon és nagyobb nyugalommal fogja fel a dolgot. Nem hiába mondja: „Ma már nem olyan időket élünk”. Olyan finomlelkű nő, hogy nem tart cselédet, nehogy megalázza, s ha tarthatna, rendkívüli jósággal bána vele. Nemcsak hogy sokat olvasott a Szörnyszülött Társadalmakról, de azt hiszem tett is egy villámlátogatást (nem emlékszem pontosan, dehát annyit olvasok), mint újságíró, s alaposan megismerte a kontinens északi felének társadalmait, Kaliforniát is beleértve, ahol – a telefonokat kivéve – csupa pozitív élménye volt.

Elképzelheti hát az olvasó, hogy a párbeszéd sokkalta színesebb volt, mint ahogy ez az istenverte zanzásító állítja. Az utóbbi idők egyetlen szerelmes regényének két főszereplője, kiknek minden boldog percét megkeserítette a Szörnyszülött Társadalom, rendíthetetlenül folytatta a párbeszédet, mígnem végül sikerült visszatalálniuk a múlthoz, s ismét volt közös témájuk. Ubaldo leszögezte: „a világ egy marék szar”, „engem mindenki irigyel” és „senki sem ért meg minket”, Josefina pedig egyetértett, főleg ezzel az utóbbival. Tény és való, hogy a párbeszéd során, Josefina eleven csacsogása egy új világot nyitott meg (miként egy idegen nyelv) Ubaldo előtt, s a szendvics és egy pohár bor segítségével halk rezignációvá oldotta keserűségét és kétségbeesését. Addig folytatták a párbeszédet, míg két magányos madár nem lett belőlük, két fogoly gerle a Fogyasztói Társadalom kalickájában; s jóllehet, a többieknél sokkal jobban tudták, mi a megoldás, és mit kéne tenni, továbbra is ott verdestek a levegőben, a seholban.

Be kell vallanom, nem emlékszem, hogy a szóbeli párbeszéd folytatása, a testek néma és szenvedélyes párbeszéde ebben a regényben volt-e, vagy valamelyik másikban a sok közül, amelyeket az utóbbi időben írtak Argentínában, ahol mindig is lépést tartottak a legújabb kulturális divatirányzatokkal. Ez esetben nem tudom, Ubaldo és Josefina volt-e a szereplője a következő fejezetnek, melyet emlékezetem diktál.

Ha emlékezetem nem csal, úgy rémlik, hogy miután a szóbeli párbeszéd elapadt, s Ubaldo végzett a szendviccsel, a férfi, valamiféle szellemi-biológiai-energetikai újjászületésen ment keresztül.

S nekiindultak Ubaldo nagynénjeinek lakása felé, ahol a férfi a padláson lakott, s amelyet – mert rendetlen és természetesen mocskos volt – Josefina autentikusnak, elragadónak és kifejezőnek talált.

Nem, őszintén szólva, nem emlékszem, hogy a testek nyelvén folytatódott-e ott a párbeszéd, s hogy miután kimerültek az Ubaldo elfogyasztotta szendvicseből származó kalóriák, Josefina javasolta-e, hogy bővítsék ki a párbeszédet egy harmadikkal, a kaliforniai vagy párizsi divat szerint. S hogy e javaslatlétet után kiröpült-e az ablakon Josefina, mert Ubaldo nem értett az osztozkodáshoz, vagy mert túlságosan híve volt a férfiúi önzésnek. Valamint, hogy igaz-e, miszerint Ubaldo a fenti erőfeszítés után, elájult.

Nem, alighanem tévedtek. A legvalószínűbb az, hogy e történet megőrizte (ezt súgja a szívem) eredeti szellemi tisztaságát, a párbeszéd megmaradt ártatlan intellektuális koitusznak, s hogy a társadalom e szegény áldozatai a legteljesebb naivitással

folytatták a párbeszédet egy hullával a szájukban.

HALLÁS UTÁNI ÉRTÉS. 17. sz. GYAKORLAT

A gyónás

A kiváltság, hogy valaki beszéljen Istennel, és választ is kapjon, mindig is keveseknek volt fenntartva. Ha valaki választ kapott, akárcsak egyetlenegy is, szentnek vagy bolondnak kiáltották ki. Inkább bolondnak, mint szentnek. Következésképpen a statisztika azt mutatja (persze a statisztikák hiányosak), hogy bölcsebb dolog volt hallgatni, elharapni a nyelvünket, és bűnben meghalni, hacsak nem volt kéznél valami meghatalmazott közbenjáró.

Változtak az idők és a dolgok. A földön született és meghalt száz meg száz vallás hívóinek sokezernyi imádságára és könyörgésére, a templomokban elhangzott végtelen sok tömeges segélykérő fohászra, meg azokra, amelyeknek közvetítését a közbenjáró sem vállalta, a kolostorok magányos celláiban imádkozó szentjelöltek könyörgéseire, akik a kísértéstől őrlődve mormolták a „szabadíts meg”-et, bízást felelt volna valaki, bármikor, akár a nap huszonnégy órájában is, ha létezett volna, miként ma létezik, egy olyan egyszerű eszköz, mint a telefon, amely akárhány hívásra is, a nap huszonnégy órájában nyújt nekünk imádságszolgálatot, gyónási, bűnbocsánati, kiváltképp pedig vigaszszolgálatot; elég tárcsázni, s egy kellemes, lágy hang máris automatikusan azt tanácsolja nekünk, mosolyogjunk, legyünk optimisták, biztosít arról, hogy az élet szép, hogy nézzünk ki az ablakon, s látni fogjuk, mint ragyog a nap, hogy nyissuk ki az ablakot, s elragadtatással fogjuk hallani a madárcsók énekét, akik Isten teremtményei, igen, mindezt közölni fogja velünk, legyen bár éjjel tizenegy óra, hulljon bár odakint a hó, süvítse a hideg szél, legyenek bár megfagyva a madarak. Már hírlik, hogy megjelennek az órákkal, napokkal, évszakkal összhangban működő komputerezett kazetták. A szolgáltatás továbbra is ingyenes lesz.

A telefonhoz hozzávehetjük a rádiót, kiváltképp pedig a televíziót, amely – műholdak segítségével – különféle országokban és kontinenseken szimultán sugározza a gyermekpornográfián kívül az emberek kétségbeesett vagy kevésbé kétségbeesett kiáltásait is, hogy egyesítse őket. Hála e technológiai eszközöknek, és valaminek, ami még ennél is sokkal fontosabb: a tudósközösség kutatásain alapuló modern, nyitott mentalitásnak (e közösségbe értendők a pszichológusok, pszichiáterek, szociológusok, filozófusok, teológusok, mindenekfelett pedig az ügyvédek és közgazdászok, akik mind hozzásegítenek, hogy a maguk mélységében megértsük a rendkívül bonyolult lelki folyamatokat), ma már semmi szükség, hogy ostorral verjük ki magunkból a kísértést, sem, hogy értékes időnkét végelethatalatlan rózsafüzér-imádságokra fecsérjünk, zarándokutakon horzsoljuk le a térdünkről a bőrt, a gyóntatófülke előtt térdepeljünk és szégyenkezzünk, vagy eszeveszetten rohángáljunk az utcákon, hogy az ördög a nyomunkat veszítse.

Manapság elég leülni egy tévékamera elé, egy puha fotelbe, légkondicionált környezetben, megértő emberektől körülvéve, szemben a népes közönséggel, s nyilvánosan kiokádni vétkeinket és bűneinket, hogy bűnbocsánatot nyerjünk, hogy milliók tekintsenek maguk közül valónak, s mint rendes fogyasztót fogadjanak be a társadalom kebelébe.

Erkölcsnemesítő példaként, s meditáció, felüdülés, valamint szórakoztató időtöltés céljára, hetenként megvehető postai úton a legérdekesebb gyónások, kazettán, angol, francia vagy spanyol nyelven.

Mivel igyekszünk változatos anyagokat nyújtani a hallgatóknak, természetesen spanyol eredetiben, a nemi erőszakot elkövetők, gyilkosok, tolvajok, drogosok, alkoholisták egyébként is igen szokványos gyónásainak széles kínálatából ezt a rendkívül érdekes anyagot választottuk, melynek címe:

Egy piromániás gyónása

Testvéreim, mindenekelőtt hadd mondjak nektek köszönetét a lehetőségért, hogy a világ elé tárhatom elmúlt szenvedéseimet, abból az időből, amikor Isten még nem világosított meg, s még titeket sem ismertelek.

Hosszú és tövises volt az út, míg idáig eljutottam, s tagja lehettem a ti közösségeknek, az Újjászületettekének. Hosszú és tövises az út, melyet Isten kijelöl nekünk, s szándékai kifürkészhetetlenek. Óh, Halleluja. De kezdjük el.

A nevem Charles Crosby, és az életem már kiskoromtól kezdve nagyon kemény volt. Évtizedeken át, melyeket valósággal évszázadoknak éreztem, vergődtem abban a tudatban, hogy magam sem tudom, mi vagyok: bűnöző, akinek az ördög sugdos a fülébe, vagy beteg, vagy mindkettő egyszerre, azaz egy démoni betegség szenvedő alanya. Apró gyerekkorom óta magányos voltam, jól nevelt gyerek, akinek azonban nincs sok öröme. Nem tudom, mikor kezdődött pontosan, de arra emlékszem, hogy gyerekkorom egy részét, vagyis a tanulás és a farmon végzett munka után fennmaradó szabad percekkel azzal töltöttem, hogy gyufával, szalmaszálakkal, gyertyákkal játszottam, vagy megbűvölten néztem a tűzhely lobogó lángját.

Apámnak szemet szúrt a viselkedésem, és aggodalmasan figyelt, anyám azonban, akit Isten áldjon meg, és az örök dicsőség fényeskedjék neki, nyugtatgatta: „Hagyd békén, nem látod, hogy még gyerek? Nem emlékszel a gyerekkorodra? Mind egyformák, én is ugyanezt csináltam.” Lehet, hogy anyám lelke mélyén már ott lappangott az a hajlam, amely annyi bajt okozott nekem, de amely, hála az Úrnak, lehetővé tette, hogy találkozzam veletek és csatlakozzam hozzátok.

Minden rendben volt, mígnem egy napon – hogy a pszichoanalitikusom szavával éljek – felszínre tört a bajom. Egy őszi napon, amikor a ház mögött összegereblyéztem, s egy öreg, elhagyott csűr falához söpörtem a faleveleket, egy hang, amelyről ma már biztosan tudom, hogy az ördögé volt, rámkiáltott: „Gyűjtsd meg! Gyűjtsd meg! Meglátod, milyen mulatságos!”, meg még egyebeket is mondott, és hipnotikusan ismételte: „Gyűjtsd meg!”

Végül is mindig ezt szoktuk csinálni, úgyhogy szinte természetesnek hatott; persze soha nem a csűr falánál, és soha nem szeles napokon, ám egyszerre különös remegés fogott el, óh, Testvéreim (hasonló az orgazmushoz, és azt helyettesítendő, ahogy a pszichoanalitikusom megmagyarázta), meg egy addig ismeretlen, előrevetített sátáni öröm (ma már így hívom, óh, Uram), s kényszerített, hogy meggyűjtsam a faleveleket.

Az történt, amit vártam, és amit ti is elképzelhettek. A falevelek sísteregtek, összezusgorodtak, a lángok pedig, szinte folyékony anyagként csaptak fel, s izzó nyelvükkel nyalogatni kezdték a csűr oldalát. Én egyre csak szítottam a tüzet; a csűr vörösen izzó gerendái egyszerűen felszikkasztak, akár a gyufafej, s elszabadult a pokol.

Óh, Testvéreim, micsoda rikoltozás és zűrzavar keletkezett. Az arcotokról látom,

hogy el tudjátok képzelni. Alig csaptak fel a lángok a magasba, a szomszéd tanyák éber és istenfélő farmerei és béresei egetverő kiáltozásba kezdtek, s rohanvást jöttek vödörrel és hordókkal, hogy eloltsák a tüzet, s mint ma már tudom, nyilvánvaló birtokháborítást követtek el apám tulajdona ellen.

Váll váll mellett dolgoztak, futkároztak, mint az örültek, összeösszeütköztek, kiabáltak, de nem sikerült megmenteniük a csúrt, ami egyébként nem volt jó semmire, még szén tárolására sem, mégis elégedettek voltak, gratuláltak egymásnak, s hálát adtak az Úrnak, mert megakadályozta, hogy a lángok tovább terjedjenek. Na persze, amikor nyomozni kezdtek, hogyan keletkezett a tűz, nem volt nehéz kideríteniük, ki a bűnös. Én még nagyon zöldfülű és ártatlan voltam, így aztán apám kérdésére: – Mit tettél, átkozott kölyök? – nem azt feleltem: – Én semmit, az ördög volt hanem egyszerűen azt mondtam, hogy el akartam égetni a faleveleket, ahogy mindig is csináltuk.

– Mindig, he? Elégetni a faleveleket, he? Majd én elveszem tőle a kedvedet, most is, meg visszamenőleg is. Méghozzá örökre. Na gyere csak, mindjárt meglátod, milyen az, ha ég valami!

Apám, óh, Testvéreim, bocsássunk meg neki és imádkozzunk érte, vérbeli régi vágású puritán volt, nagyrabecsült, köztiszteletben álló lakos, a kerületi választásokon esélyes jelölt, igen dolgos ember, talán kissé szigorú és ügybuzgó az Úr szolgálatában, s igen féltékeny őrzője a javainak. Alighanem fenyegetve látta jelöltségét, házat, istállóit, állatait, szénáját s más terményeit, ezért vesztette így el a fejét. Egy rúdhoz kötözött, meztelen háttal, s ostorával, melyet csodálatos ügyességgel forgatott, árkokat hasított a hátamba, hogy ömlött belőle a vér; sóval dörzsölte be, hogy meg ne rothadjak, majd néhány újabb ostorcsapás után, kimerültén otthagytam.

Ezt a viselkedést, óh, Testvéreim, ma erőszaknak, vagy a gyerekek elleni túlkapásnak nevezik. Akkor azonban még más idők jártak, így hát kértem az Urat, bocsásson meg neki, mert nem tudta, mit cselekszik. Apámnak nem volt tiszta és pontos fogalma arról, mi is a tűzvész, nem olvasott egyebet, csak a Szentírást, s nem volt elegendő információja. Veszett dühében még az sem jutott az eszébe, hogy pszichiáter híján jobb lett volna, ha a lelkészhez visz el, hogy az kiűzze belőlem az ördögöt, ehelyett a kezelés helyett, amellyel valóban csaknem örökre mindenből kigyógyított, és egy újabb áldozatot vetett oda az ördögnek.

Mintegy huszonnégy óra hosszat voltam, akár a keresztre feszített Jézus, a rúdhoz kötözve. Végül az Úr letekintett rám, s szólt a lelkész szája által, akinek megvitték a hírt a szánakozó szomszédok – bár lehet, hogy szívesebben láttak volna holtan –, s aki eljött, hogy megnézze, mi történik. Kioldoztak, s hála anyám kedves gondoskodásának, áldott legyen mindörökké, egy hónap múlva meggyógyultam, hanem azt a hónapot, ezt biztos állíthatom, a poklok lángjai között töltöttem.

Miért mesélem ezt el nektek, Testvéreim? Hogy újabb példát adjak arról, milyen kifürkészhetetlenek az Úr szándékai. Még mindig viselem annak a büntetésnek a nyomait. Nézzétek... látjátok? ... (Kamerák!) ... Nem olyanok, mint a lángok? ... de ma már nem fájnak, csak lüktetnek olykor-olykor, amiként Jézus Krisztus sebei véreznek.

Az ördög, mint tudjuk, soha nem alszik, és egy cseppet sem ostoba fickó. Áldassék az Úr. Attól kezdve az ördög, talán mert attól tartott, hogy apám végleg eltesz láb alól, s akkor nem trónolhatok a Sátán jobbán, miként kiválasztott gonosztevő, más utakmódokat s másfajta taktikákat sugallt, s mindahányszor megjutalmazott a remegéssel és a gyönyörrel. Az ő átkozott vezetése és védelme alatt, tizenhat éves koromig sokszor felszínre tört belőlem a hajlam, legelőket és kazlakat gyűjtöttem fel, s lángba borítottam néhány tanyát, nem sokat, óh, Testvéreim, nehogy azt higgyétek. Azonkívül, vegyétek figyelembe, hogy télen semmi sem gyullad meg, kivéve néhány dolgot odabent, a szomszédok azonban nem engedtek be. A Sátán megvédelmet, Halleluja,

és inspirált; meggyújtott velem valamit, aztán elkergetett, hogy messziről nézzem, ha nagy a tűz, ha pedig kicsi, ösztökélt, hogy menjek oda, és segítsek oltani. Semmi bajom nem esett ezek alatt az évek alatt; az embereknek meg sem fordult a fejében, hogy mindezt az ördög művelte, vagy egy gyújtogató, netán az ördög személyes sugalmazására, hanem meg voltak győződve arról, hogy Isten büntetése sújt le rájuk bűneikért.

Addig-addig sarkallt a Sátán nagyobb szabású tettekre, hogy tizenhat éves koromban elhagytam szülőházamat, s a városba mentem, ahol a nagy épületek, azzal a sok műanyaggal, sokkal gyúlékonyabbak, mint a legelő vagy a fa. Óh, Testvéreim, hány vargabetűt tettem életemben, mielőtt rátaláltam az Úrnak az ő útjára. Jóképű voltam, akárcsak most, igen kedves természetű, s mivel akkor még nem volt ennyiféle szakma, könnyen találtam munkát. Igaz viszont, hogy örökösen gyötört a vágy és a kísértés, meg a tudat, hogy rosszat cselekszem, mélységes lelkipurdalások közepette éltem, s abban a biztos tudatban, hogy egy napon, távol az Úrtól, meg fogok bűnhődni. Néha könyörögtem a Legfőbb Lelki Atyához, hogy szabadítana meg az ördögtől, s fogadna be bárányai közé, ám én bűnös, aki nem láttam, miként fordulhatnék vissza a rossz útról, nem találtam meghallgatásra. Úgy éreztem, örökre elvesztem, így hát gyújtogattam tovább.

Ma már tudom, hogy soha nem szabad elveszíteni a hitet. Mint ahogy Isten szándékaiba beavatkozunk sem szabad, mert Ő sokkal többet gondol mivelünk, mint amennyit mi gondolunk Ővele. Ki tudja, hogy az a sok tébolyult, aki azért lelte halálát a tűzben, mert nem követte a tűzvész esetére szóló pontos menekülési instrukciókat, nem éppen arra szolgált-e, hogy az Úr jelt adjon általuk a rendőrségnek, hogy fogjon el engem. Óh, ez bámulatos volt, Testvéreim. Egyik utolsó gyújtogatásom alkalmával, és ez bizonyítja, hogy a bennünk lakozó gyermeki ártatlanság sohasem hal meg, ahelyett, hogy zsebre dugott kézzel, nyugodtan álldogáltam volna, nagy-vidáman tapsolni kezdttem. Egy rendőr felfigyelt a viselkedésemre, és szívélyesen meginvitált, kísérem el az őrszobára, és beszéljünk el egy kicsit.

Óh, Testvéreim, Halleluja, akkor kezdődött el – dicsértessék a Mennyek Ura – életem új korszaka. Nem, természetesen ez még nem az a nagy, végleges változás volt, amely lehetővé tette, hogy megházasodjam, hogy otthont teremtsék, s hozzátok csatlakozzam, óh, Testvéreim, de igenis, valamiféle nyitás volt, ami – bukások és talpraállások közepette – elvezetett a ti Egyházatok lépcsőihez, melyek meredeken vezetnek felfelé, egyenest az Úr trónusához.

Nyitás, ismétlem. Miután bevallottam vétkeimet, vagyis bűneimet, rács mögé dugtak. Igen, boldog és elégedett lévén, hogy végre valaki meghallgat, vallani kezdtem, mint a vízfolyás, annyira, hogy a rendőr, aki kihallgatott, rám is szólt: „Nézze, nem kell mindent elmondania.”

Volt egy kis megtakarított pénzem, ami a védelmemet elvállaló ügyvéd szerint még arra sem volt elegendő, hogy tíz évre csökkentse az ötven év börtönbüntetést, amit az ügyész kért. Apám – a hatóságoknak címzett és a sajtóban közzétett jó tanácsait kivéve – hallani sem akart rólam. Én magam mélységes büntudatot éreztem, s gyöngé voltam, hogy magam védjem meg magam, így aztán a szegények védője és a ti egyházatok eltévelyedett bárányokat kereső ügyvédje közül ez utóbbit választottam.

Kitűnő, emberséges ügyvéd volt. Tiszteletben tartotta a hitemet, nem próbált rákényszeríteni, hogy lépjek be az ő szektájába, csupán csak azt kérdezte, protestáns vagyok-e, és hiszek-e Istenben. Alázatosan fogadta el megtakarított pénzemet, miként az Úr szolgálatára felajánlott adományt. Buzdított, hogy beszéljek nyíltan a büntetteimről, s Isten segédelmével védelmezem ezután meg jobban magam. Elismételtem neki, amit a rendőrnek elmondtam, s tisztáztam, hogy a halálesetek sohasem szerepeltek a számí-

tásaimban, akaratomon kívül történtek, merő véletlenségből. Tökéletesen megértette.

Mint mondtam, kitűnő ügyvéd volt, kisujjában voltak a törvények, a tudomány és a teológia legújabb vívmányai, és isteni sugalmazásra cselekedett. Orvosi konzíliumot kért, úgyhogy két pszichiáter és egy kiegészítő pszichoanalitikusnő foglalkozott velem. Soha életemben nem törődtek velem ennyit. Egy héten át minden áldott nap elmentem a börtönkórházba, ahol a szakértő pszichiáterek kérdéseket tettek fel, s jegyezték a válaszaimat. Van-e tudomásom arról, hogy apám, anyám, vagy bárki más a családból valamikor hasonló dolgokat művelt volna. Hogy szerettem-e a tűzre vizelni gyerekkoromban. Hogy mit éreztem, mialatt a tűzvészt néztem, és pontosan mikor volt először magömlésem. Mint mondtam, új korszak kezdődött az életemben. Sok mindent megtudtam tőlük, például, hogy nem közönséges gyújtogató vagyok, hanem mániás, pontosabban, piromániás. Hogy azért nem nősültem meg, s nem volt dolgom nővel, mert a libidóm áttevődött, a mániám pótolta a szexet. Oh, Testvéreim, szörnyűséges dolgokat mondtak nekem a végbélnyílásomról és az ürülékemről, de ez is csak a javamra vált.

A pszichiáterek eltűntek, hogy elkészítsék a jelentést a bíróságnak. Magamra maradtam a pszichoanalitikusnővel, egy nagyon szimpatikus, fiatal lánnyal; őt bízták meg, hogy kezeljen, amíg ki nem engednek. Ruthnak hívták, ami bibliai név, s ő is az Újjászületettek tagja volt. Világosan elmagyarázta nekem, hogy én Istennek egy szegény báránya vagyok, beteg ember, olyan különleges hajlammal, ami könnyű prédává tesz az ördög számára. Hogy lássa, miként reagálok, s mihez tartás végett, azzal kezdte a kezelést, hogy gigantikus tűzvészkekről mutogatott képeket és fotókat. Úgy látszik, jól reagáltam, mert nagyon elégedett volt, olyan elégedett, hogy örömeiben és keresztyéni nagylelkűségében egy szép másolatot ajándékozott nekem a Sodorna és Gomorra égéséről festett képről, melyet felakasztottam a cellámban. Egész nap a várost elemésztő lángokat bámultam. A témáról szóló szakfolyóiratokkal, cikkekkel, könyvekkel, a Gyógyult Piromániások Társaságának közleményeivel, az újságkivágásokkal, melyeket azért olvastatott el velem, hogy tisztában legyek a betegségemmel és át helyezze a libidómot, olyan tudományos érdeklődést ébresztett bennem, ami hobbyból – hála kezdeményező készségemnek – idővel szakképzettséggé vált.

A pszichiáterek jelentése szerint megmenthető vagyok, akiből még a társadalom hasznos tagja válhatik; következésképpen, a bíró és az esküdtszék felmentett, azzal a feltétellel, hogy mindaddig folytassák a kezelést, míg ki nem engednek. Kiszabadultam, s azontúl a kórház helyett Ruth kellemes és otthonos magánrendelőjébe járogattam.

Hat hónapon át feküdtem ott, egy párnás díványon, Ruth parfümjét szagolva, aki keresztbe tett lábbal ült a fejem mellett, óh, Testvéreim, s egyszer csak kivirágzott a szívemben a szerelem. A lángok és Ruth tömjénillatú parfümje közepette, miközben a lángok égették a szememet, és szédelegtem a parfümjétől, bizony mondom néktek, egyszer csak megtetszett Ruth lába, s izzó hévvel kezdtem kívánni a tiltott gyümölcsöt.

Meg is mondtam neki, mivel semmit sem volt szabad elhallgatnom; ő kitűnő szimptomának tekintette, a libidó pozitív irányú eltolódásának, ami növelni fogja közöttünk a kommunikációt, s felgyorsítja a gyógyulást. Így is történt, a lángok lassan eltűnedeztek, csak a gyümölcs fénylő bele ragyogott előttem, ám amikor belé akartam harapni, nem engedte.

Óh, Testvéreim, óh, Uram, segíts, bizony nem könnyű a szabadulás útja. Annyira megharagudtam, akkora volt a dühöm, a frusztrációm, akkora volt bennem a sértett gőg és büszkeség, amiért Isten elhagyott, és magamra maradtam, hogy az az átkozott Sátán kapott az alkalmon, visszabújt belém, s még aznap este rám parancsolt, hogy gyújtsak fel egy tízemeletes szállodát.

S meg is tettem, óh, Testvéreim. Ezt mai szemmel visszalépésnek tekintem, egy visszalépésnek a sok közül azon az úton, melyen valamennyien bukdácsolva haladunk fölfelé, az Úr felé.

Két nap múlva, a rendelőben, mindent bevallottam a szép Rudinak, és megmutattam neki a szállodatúzról összegyűjtött újságkivágásaimat; szereztem néhány nagyszerű fotót, felvételeket a türelmetlenekről, akik képtelenek voltak kivárni a tűzoltók lépcsőit, s inkább kivetették magukat az ablakokból.

Nem imponált neki. Azt mondta, épp ez volt a célom, vagyis, hogy imponálni akartam neki, hogy a viselkedésem tipikusan gyerekes viselkedés, lényegében ártatlan dühroham, csak, hogy felhívjam magamra a figyelmét. Szóval, csak egy kitörésnek tartotta a sok közül; attól fogva „imádott kis Erosztrátoszomnak” hívott, s folytattuk a kezelést.

Minden rosszban van valami jó, óh, Testvéreim. Jóllehet az életemet meghatározó csodáig még egy év telt el, ez alatt az idő alatt sikerült végleg megállapodnom és megalapoznom a jövőmet. Az ország legjobb tűzvész-szakértőjévé képeztem magam, s a szállodatúz anyagaival kibővített archívumaim bárkinek a rendelkezésére álltak és állnak, aki csak megfizeti. Sok pénzt kerestem azzal, hogy információt nyújtottam napilapoknak, folyóiratoknak, magánszemélyeknek, más mániásoknak, íróknak. Egészséges becsvágytól sarkallva s Ruth ösztönzésére, látván, micsoda lehetőségeket kínál a piac, kezdtem más tragédiákkal is bővíteni archívumomat: repülőgép-szerencsétlenségekkel, hajótörésekkel, karambolokkal, vonatkisiklásokkal, földrengésekkel s tömegmészárlásokkal, ideológiára és børszínre való tekintet nélkül, a megrendelő kívánsága szerint.

S közeleg a végkifejlet, óh, Testvéreim. Ruth gyógyultnak minősített, s minthogy az üzlet ragyogóan ment, annak rendje és módja szerint, illendően, megkértem Ruth kezét, hogy otthont teremtsék és családot alapítsak. Boldogan mondott igent, óh, Halleluja. Az Újjászületettek lelkipásztora adott össze minket, s még aznap, mielőtt nászútra utaztunk volna, vágyamat az Úr szent engedelmeivel szabadjára eresztvén, arra kértem, hadd tegyem magamévá rendelője díványán, ahol annyiszor kívántam őt. Az ötletet eredetinek és elragadónak találta. S mentünk is, lelkesen, a rendelőbe. De óh, Testvéreim, ember tervez, Isten végez, a jelek szerint Isten nem akarta, vagy én nem voltam felkészülve, hogy bevégeztessék az egyesülés, netán, ami még rosszabb, az ördög bukkant fel, s dugta oda a patáját, egy szó, mint száz, nem tudtam. Hasztalan volt minden iparkodásom. Keserű düh öntött el, miközben Ruth csodálkozva méregetett, mint aki azon töpreng, mért mondott csődöt a diagnózisa.

Iszonyú, iszonyú volt, Testvéreim. Hallottam a Sátán kacaját. Tébolyultan rohantam el. És mit cselekedtem, óh, Testvéreim?

Ismeritek a történetet. Örült voltam, semmi kétség. Örjögve, vérig sértve, s az üzleti életben szerzett új érzéssel, hogy sajnálatos módon hiába vesztegettem az időmet, bosszú gyanánt, meg a vágytól sarkallva, amit nem sikerült Ruth-szal kiélnem, fogtam a jól bevált kanna kerozint, és felgyújtottam a ti templomotokat, amely ma már az én templomom is. A mai templomok már nem olyanok, mint a régiek, melyeket úgy építettek, hogy állják az idők ostromát. A lángok egy szempillantás alatt felcsaptak, bevilágították az éjszakát, s körülölelték a kupolát, miközben ti hanyatt-homlok rohantatok ki a templomból, s döbbsen néztétek, mint kúsznak fel a lángnyelvek a kupola tetején magasodó fakereszt s az Úr felé. S akkor történt a csoda: amikor a kereszt alapja elégett, a lángok tehetetlenül megtorpantak a szimbólum előtt, mely levált, s lágyan alászállva, tökéletesen sértetlenül ért földet az utca kellős közepén, ti pedig örömittasan ugrálva és kiabálva ünnepeltétek a csodát, óh, Halleluja.

S szökellve, Isten kezétől meg a saját mélyen női ösztönétől vezetve, jött Ruth, felfedezett a szemközti járdán, s amint megpillantott, leolvasta az arcomról, hogy a csoda,

valamint az Úr keze megérintett s átformált; kézen fogott, s együtt szökelltünk és futottunk egyre messzebb és messzebb, s miközben a tűzoltók végezték munkájukat, valami cserjésben egymáséi lettünk, s együtt kiáltottunk fel, óhhhhh, Halleluja.

Óh, igen, Testvéreim, Halleluja, Halleluja, soha nem szabad feladni. Bízni kell Istenben, az Ő szeretetében, meg a tiétekben, ami szintén az Övé, és végtelen. A biztosító pénzből s a számos adományból – köztük az enyémből – helyreállított Tempomunk tetején ott magaslik a csodatevő Feszület. Nagyobb mint az előző, s a legmodernebb tűzvédelmi riasztóberendezéssel van felszerelve. De ezt már mind tudjátok, óh, Testvéreim.

Ma van egy pompás házunk, s a hálósobánkban építettünk egy kandallót, amelyet begyújtunk, valahányszor csak szükség van rá.

Ruth áldott állapotban van, s nagy örömmel várjuk első gyermekünket. Mint tragédia-szakértő, országos hírnévre tettem szert, s fiókvállalataimnál autentikus videofelvételeket lehet kölcsönözni a legkülönfélébb katasztrófákról. „Mániások akcióban” című folyóiratom rekord példányszámban kel el.

Óh, Testvéreim, adjunk hálát az Úrnak, dicsőítsük őt, Halleluja. Salve, óh, Uram, hála néked, Halleluja. Halleluja.

(Tömeges Halleluja, egyre több hang csatlakozik hozzá, majd lassacskán elhalkul a szalagon. Trombitaszó jelzi a Véget)

Kérdések:

1. Van a gyónásnak démoni tartalma?	Igen
2. A főhőst, a modern tudomány fényében, lehet-e bűnözőnek nyilvánítani?	Nem
3. Sikeres ember?	Igen
4. A rendelkezésünkre álló információ alapján meg tudjuk-e számolni a tűzvészeket, s meg tudjuk-e a főszereplő életkorát?	Nem

FELMÉRŐ DOLGOZAT

A fogalmazás

A tanuló, aki hűséges hallgatónk volt, végül eljutott az utolsó leckéig. A statisztikák, különösképpen pedig a divatos elméletek alapján feltételezhető, hogy mostanára már folyékonyan beszél spanyolul. Mielőtt a haladó tanfolyam, a III-as szint hallgatóinak sorába lépne (tankönyv előkészületben), egy kis tesztnek vagy vizsgának kell alávetnie magát. A kiértékelés számos módszere közül (szóbeli vizsga, válassza ki a jó megoldást, keresztrejtvény, bingo, feleljen igennel vagy nemmel, fogalmazás) ez utóbbit választottuk, egy kissé kombinálva a többivel.

Feladatát megkönnyítendő, a tanuló írásban kapja meg a fogalmazást. Hogy tudásának tanúbizonyságát adja, ki kell javítania a hibákat és helyesbíteni kell a szöveget. E hibákat nem a jelen tankönyv szerzője gyártotta: mind természetes és klasszikus hibák, amelyeket a szerző egy, az Ottawai Egyetemen végzett volt tanítványa követett el. A téma esetleges; a tanuló (egy külföldi – ilyenekből sok van erre felé –, jelen esetben egy

jó nagy adag naivitással, valamiféle derűs és nosztalgikus tiszteletudással, az idejüket múlt és túlhaladott értékekben való hittel megáldott, s az élettől már kissé megtépázott (közép-európai) egy tetszőleges listából választotta ki. Egyedüli egybeesésként talán csak annyit érdemes megemlíteni, hogy decemberben íródott, a keresztények legnagyobb ünnepének hónapjában, abban a hónapban, amelyben az önfeledt öröm virágzik, s a jó emberek szeretettel gondolnak a szegényekre (ezért elszomorodnak és még jobbnak érzik magukat), az árvákra, az elhagyottakra és az éhezőkre, mely utóbbiak sorát jelenleg (Biafrát már lehagytuk) Etiópia rosszul tápláltjai növelik. Mint látni való, a jó embereknek minden okuk megvan a létezésre, amiképpen az amerikaiaknak is minden okuk megvan arra, hogy spanyolul, a latinoknak pedig, hogy angolul tanuljanak.

Rajta tehát, és sok szerencsét.

Legemlékezetesebb Karácsonyom

1940 vagy 1941 decembere, nem emlékezni pontosan. Az emberek sokat beszélt egy háborúról, messze. Zsidók már elvitt övük sárga csillaggal vonatvagonokban. Német hadsereg nagyon győztes és fegyelmezett, mi gyerekek csodálkozása és bámulása előtt, miénk falun is átmenni, front felé.

24-ike, délután, enyém anya küldeni engem keresni nagyapát. Én menni boldogan, én tudta kapok ajándék az a nap, én menni ugrálva havas utcákon. És menni vissza vele, nagyapával, pipa az övé szájban, kezén fogva. Nagyapa nagyon öreg, én húzni keze, hogy sietni. Amikor mi belépni házba, nagy, fényes karácsonyfa tetőt érinteni és minket várni, alatta nagy láda, benne Jézustól kérte ajándék: egy villanyvonat, nagy és gyors.

Én ugrálni és akarni megfogni. Enyém anya tartani vissza. Először mind imádkozni és adni hála Úrnak. Nagy türelmetlen imádkozni mindenkivel, nagyapa, nagynénék, unokaöcsék, enyém apa már sok idő óta eltűnni, és adni hála Istennek. Utána, amíg anya és nagynénék ünnepelni Karácsony, és enni és inni, és unokaöcsék nézve irigységgel, én játsz vonattal. Elektromosság tilos, én nagyon kis gyerek és nem hozzá érteni.

Én mégis játsz; vonat és én utazott át völgyek, keresztül hidak, bele alagutak és nekünk sok munka: szállítani zsidók és csapatok, fegyverek harchoz. Nagy késő, kell feküdni. Én őriz vonat nagy szeretettel. Ígér unokaöcséknek engedni játszanak, holnap, én kapitány, hiányoz katonák.

Felkelni. Felöltözni és menni keresni vonat. Én kész lenni, amikor esni az első bomba: széttörni ablakok üvegek. Egy másik bomba, ház remegni. Enyém anya jönni futva, emel föl és menve törött üvegeken visz ki házból és visz pince. Én tiltakozni, sír és követel vonat.

Élni pince két év. Enni krumpli. Sok bomba. Elektromosság elvágni. Rosszak és Jók harcolnak. Én is akar harcolni Jókkal és akarni segítség vonattal. Jöttek vissza német katonák, győztesek, futva nagyon fegyelmezetten. Ágyúk, robbanások, Sztálinorgona-muzsika, ágyúmuzsika, géppuskamuzsika, oroszok érkeve én tanulni minden fegyver muzsikája, hatása is; sok halottak, szomszédok harcolni halott katonák csizmájáért; én ismer félelem és rémület, én lát rémület enyém anya szeme, részeg katona akarni őt megerősölni, én kiabál és kiabál és üt katona, szerencse jött tiszt és mentette.

Halad a front. Oroszok laknak miénk házban, állítanak föl főparancsnokság. Én látogat őket pincéből, tiszték adnak nekem étel. Én boldog; emberek mondanak, hogy sokan meghaltak éhségtől. Egy nap jön vissza elektromosság. Enyém apa nem jön vissza.

Múlnak egy vagy két évek. Lenni december. Hó. Én megy be enyém házba és lát tiszték körül játszva enyém villanyvonattal. Én dühös lenni, elveszteni fej, ugor tisztre és üt őt és toporzékol. Tiszték megfogni engem. Nevetni. Érteni. Egyik kivette revolver, lenni Luger James Bond; tiszt ajánlja csere, üzlet, ha én ad neki vonat, ő ad nekem Luger. Én van nagy boldog és elfogad. Tiszt kivesz golyók és ad nekem revolver.

Én most tud harcolni. Én fut ki kiabálva bang bang bang.

Múlik háború. Tiszték menni el és vinni el vonat. Mi visszament a miénk házba. Én Lugerrel megy mezőre unokaöcsékkal és barátokkal. Háború hagyott dolgokat, sok dolgokat. Mi játszani tankokkal, törött repülőgépekkel, ágyúkkal, bombákkal, találni golyókat Lugerhez, löni lövések, gránátok megölni sok rossz emberek, rombolni le országok, enyém barát meghalni gránáttal játszva. Aztán vinni el minden, hiányoz vas.

Luger fegyver veszíti érdekessége, én dühös, gondol orosz gyerek játszva enyém vonattal. Lúgért dobni folyóba.

Jön vissza béke. Jön vissza kenyér, néha csokoládé vagy cukorka. Enyém apa nem jön vissza soha. Enyém anya mond nem akarni jönni vissza. Én nem tud.

Én ment iskolába tanulni, egy nap meghalni nagyapa, egy másik nap meghalni enyém anya. Én megszökni repülök szabadságba.

Én most lenni nagy. Bírni feleség és gyerekek. Sétálni Ottawában; emlékezni néha enyém apa, mint nagy magas ember és remélni megtalálni őt utcán vagy parkban. Néha szomorú lenni; sok cukorkák és csokoládék. Egy kicsit kövér, sétálni tovább. És kérdez magamat mindig, enyém fiúk lenni enyém fiúk? Ők nem akarnak villanyvonat. Ők amerikai fiúk, akarni úrdolgok és atomágyúk. Ők összekeverni háború játékkal, mint én, de soha nem okulni. Én soha elfelejteni Karácsony. Én sétál, tanul spanyol. Mi más én tud csinálni?

(A megoldás az első oldalon, a szószedet után.)

Ottawa teraszai és a latin-amerikai irodalom

(Szabadtéri előadás)

„A hírnévnek az erények társadalmi elismeréseként való hagyományos felfogása már jó ideje letűnt a modern idők horizontjáról, s azóta a hírnév holmi etikátlan hirtelenséggel beütő baleset gyanánt könyveltetik el.”

(Angel Rama:
A *boom* távlatai című írásából)

Az Ottawában rendezett Latin-amerikai Írókongresszus utolsó napjának délutánján, a déltől alkonyaiig a városban loholó tanárok és írók csapata egy őszintén és közösen átértzett „hú, de dögfáradt vagyok, hát még én”-nel roskadt le a Nemzeti Művészeti Központ alatt húzódó harmadik és utolsó teraszon, szemben a csatornával, melyen e meleg májusi nap ferdén tűző sugarainak fényében, magányos vitorlás siklott tovább.

Pablo, az akadémikus lelkű író, és Paco, a művész lelkű akadémikus (mindketten sorsukat kergető emigránsok), akik ezúttal idegenvezetői szerepet tölthettek be, a rendezkedés részleteivel voltak elfoglalva; asztalokat toltak össze, székeket húztak közelebb, könnyítettek a „népművészeti tárgyak” zacskóit és a séta közben véletlenül fölfeledezett „hihetetlenül olcsó” holmik csomagjait cipelő „lányok” terhein. Sürgés-forgásukra azzal tették fel a koronát, hogy földérintették és megmutatták, hol van a mosdó.

Kihozták a kért söröket; az üvegecskék glu-glu-glu-ja, apró, illedelmes kis kortyolások, megkönnyebbült sóhajok. Apró, illedelmes kis érintések az ötnapos pokoli hajszában kissé meggyűrődött, vezeték- és keresztnevet, valamint foglalkozást feltüntető, mellre tűzött névkártyákon; megérdemelt pihenés, csönd, elmélyült meditáció, számvetés: a kongresszus a végét járta.

Az immár távolba tűnt nyitó ünnepségen osztálybeli, ideológiabeli és nembeli különbségekre való tekintet nélkül (ez utóbbiakat illetően homályos híresztelések kaptak lábra, amelyeket esetenként kínos, ám szükséges felvilágosítás követett), mindenkit üdvözöltek. Egyik-másik katonai kormányral rendelkező latin-amerikai ország képviselőjében megjelent író elítélőleg nyilatkozott a Karib-tengeri Vörös Kommunista Diktatúra íróinak „notórius távollétéről”. Sajnálkozó és mentegetőző kijelentésekre került sor a *boom* néhány jeles személyiségének távollétével kapcsolatban, kiknek jelenléte emelte volna a kongresszus fényét (ez nem nyilvánosan hangzott el, csupán a folyosói kommentárokból), felolvasták azonban a kongresszust üdvözlő és támogató telexeiket, s a résztvevők lelkes tapssal nyugtázták, hogy lélekben ők is jelen vannak.

Paco, az irodájában, Pablo kérdésére: – Te Paco, tényleg, miért nem jött el egy sem? – a lehető leghspanyolabb kiejtésével felelte: – Emberrr, hogy te milyen naiv vagy! Amekkora infláció van a világban, még szerencse, hogy ha testben nem is, legalább telexben jelen vannak. Alapjában véve az a régi filozófiai dilemma ez, melyet először Arisztotelész taglalt, majd Szent Tamás vetett fel ismét, s Marx folytatott: a megfelelő ár, vagy ha úgy tetszik, a kereslet és kínálat dilemmája. Egyetlen nagy szellem áráért négy-öt kicsit is elhozhat.

– Túlzol, mint mindig.

– Méghogy túlzok? Nézz csak ide – nyitotta ki íróasztala fiókját, s kezdett kotorászni két Marqués de Riscal borosüveg alatt. Mint a spanyol tanszék vezetője, ő

tárolta a nagykövetségek által adományozott borokat. Irodájának irattartói már mind tele voltak velük. Végül előhúzott egy papírlapot, melyen a következő cím állt: „Az egyetemes szellemóriások jelenleg érvényben levő árfolyama.” Kövér ujjaival végigfutott a listán – Humm, lássuk csak, egy egyetemes szellemóriás ára 2000 és 10 000 dollár között mozog. Egyszerre csak egyet lehet elhozni, mert mindegyik tűz és víz, egyik sem állhatja a másikat. Nicsak, nicsak, igen, a költők olcsóbbak, mint a regényírók. Itt van neked egy mélységesen pesszimista, ám alkalmanként optimista Nobel-díjas költő, aki napi 2000 dollárért elhozza lélekemelő üzenetét, s kitárja egész benső világát, mindama egyetemes érzelmeket, melyeket senki sem érzett és ábrázolt úgy, mint ő. Ha két napra hozod el, 3000-be kerül, ha öt napra, 5000-be. Na persze, az általános költségek, a kocsis, a hotel, mindig pluszként értendők.

– Hát a 10 000 dolláros? Az kicsoda? – kérdezte Pablo, és mintha valami furcsa viszketés jött volna rá.

– Micsoda kérdés, ez a mi időnk egyik valóságos prófétája! Szoltsenyicinnek hívják, és nagyon szegény; olyan sokba van neki az örökös utazgatás Svájc és Kalifornia között, hogy nem jön ki a fizetéséből, amit az Egyesült Államok külügyminisztériumától kap.

– Tiszta örület. – így Pablo.

– Mi tiszta örület? Emberrr, csak tőled függ, attól, hogy van-e hozzá érzéked. Ha van benned egy kis ügyesség, és jól megkéred a belépti díjat, neked is leeshet néhány dollár. Az a helyzet, hogy nincs benned vállalkozói érzék.

Azzal eltette a listát az üvegek alá. Felálltak, de Pablo pimaszul tovább faggatózott ezekről a diszkrét ügyekről.

– És hogy van ez a mi latin-amerikai íróinkkal? Ők is ennyit kérnek?

– Naná, azok nem is olyan ostoba és érzéketlen éhenkórászok, mint te! Ők tökéletesen ismerik, és szakavatott módon kezelik az egyetemes értékeket.

S miután Paco kilátásba helyezett Pablónak egy üveg Marquést, amennyiben jól viselkedik, kimentek az irodából.

A nyitó bál zenéjének akkordjai azóta rég elhaltak már a Kék Szalonban. A bál teljes csőd volt, lévén krónikus férfihiány, szemben a háromszáz tetterős nővel. Paco szerint a bál magányos hastánc-mutatványokra korlátozódott, a különféle spanyol-amerikai országok képviselőiben megjelent ilyen-amolyan nagykövet vagy kultúrattasé elbűvölésére. Az eredmények – az általános válság következményeképp – igen gyatrák voltak; némi pénzecske a kulturális költségvetésből soronkívüli kiadásokra, költségterítés számla felmutatása ellenében, vagy egyik-másik – legalább két-háromszoros nemzeti díjas – író elszállásolása valamelyik követségen, mely díjakkal az illető már érdemesnek bizonyult a tárt karok politikájának jótéteményeire.

Az írók – mindennek ellenére – nem panaszkodhattak. Ha pénzt nem is, bőven kaptak diplomatikus dicséreteket a nagykövektől és kultúrattaséktól, akik biztosították őket, „hogy műveik színvonala semmiben sem marad alatta az európai vagy észak-amerikai termés legjavának”, csak a szóban forgó vagy összehasonlított művek címe maradt örök titok. Mi több, őexcellenciája, Argentína Nagykövete, amatőr antropológus, hangsúlyozta, hogy „az íróknak sem műveik miatt, sem tulajdon származásuk miatt nincs mit szégyenkezniük, mert lévén Latin-Amerika a fajok olvasztótégelye, más szóval olyan hely, ahol sokféle koponya keveredett össze, az írók egy tipikus, és csakis rájuk jellemző hosszúfejűséget fejlesztettek ki, s ha nem is szókék, koponyakapacitásuk sok esetben felülmúlja a magukat felsőbbrendűeknek tartó fajokét”.

A teraszon a nap már csaknem lebukott; közelgett a boszorkányok órája. A női hangok, mintegy kábulatból ébredve, ismét felcsendültek. Alkalmasint ama szellemi szük-

ségletüktől sarkallva, hogy a „népművészeti tárgyakon” kívül valami egyebet is magukkal vigyenek, vagyis valamiféle – akár hozzávetőleges – „elképzelést” arról, milyen is a fejlett világnak ez a szeglete, az írók sebtében összegezték a délután látottakat, s levontak néhány általános következtetést. Szó esett a parlament épületéről, amely „a dombon magaslik”, és annak pompázatos voltáról; a lovas rendőrség peckes daliáiról, akik tisztára olyanok, mint a gránátosok (csak egy szál lovas rendőrt láttak, de Paco hevesen bizonygatta, hogy a többi is ugyanolyan); a hívők bámulatos tömegéről, és csillogó tornyú templomaikról; na és persze, a tulipánokról, a titokzatos, sokszínű tulipánokról, és súlyos illatukról, nem, a fekete tulipán biológiai képtelenség, valami eszelős költő találmánya.

Paco tisztázott egy félreértést a rejtélyes Ottawával kapcsolatban: – Nem, asszonyom, nem, a Hotel Elgin, ahol Ön lakott, nem egy újjáépített régi kastély, hanem egy kastélynak álcázott modern hotel. – Csalódott, mély sóhaj, újabb szünet, újabb csönd.

Egy tanárnő vagy író a kontinens valamely részéről lapozgatni kezdte a „Kis fogamzásgátlási kézikönyv szűz diáklányoknak, valamint egyéb technikák” című könyvecskét, melyet ingyen kapott a Paco által „az Egyetem bagdadi piacá”-nak, Pablo által pedig „A fejlődés és a Demokrácia Zsibvására”-nak titulált helyen. Mivel a csaknem ötszáz résztvevőt számláló Nagy Kongresszus egybeesett más kongresszusokkal, valamint a nyári kurzusok kezdetével is, az Ottawai Egyetemen felbukkantak a hagyományos elárúsító sátrak és asztalkák, melyek előtt ámuldozva vonultak el a tanárnők és írók: „Ilyet még soha nem láttam”, „Igen, roppant érdekes”, „Elképzelhetetlen, merő képtelenség egy latin-amerikai egyetemen”.

A népművészeti csecsebecséket kínáló sátrak mellett információs asztalkák sorakoztak: „A Homoszexuális Harci Szövetség” közös asztalt nyitott a leszbikusokkal, ami finoman árnyalt, csaknem akadémikus vitát váltott ki a tanárnők és írók között a „homoszexuális” szó tartalmát illetően; ezzel az asztallal szemben helyezkedett el a „Városi Turistatájékoztató”; egy kicsit odébb „Az Emberi Jogok Bizottsága”, csaknem hozzánőve az „Állatvédő Társasághoz; mellette kávézgatásba és barátságos beszélgetésbe merülve a Ku-Klux-Klan és az „Afrikai Fekete Diákok” asztalának képviselői; a „Kocogók Egyesülete” és nagy plakátjuk: „Ne forduljon föl, fusson az életéért!”, szemközt a „Testi fogyatékosok cselekvőképes mozgalmá”-val, mely a hendikep évét hirdette meg; kioszkok, ahol börtárgyakat árúsítanak, természetes mézet, házi süteményt, nagymama módra (a vevő kap egy röplapot egy idős hölgy képével, valamint a „nagymama” szó magyarázatával); virág- és ékszerárusok; Urbanishad vagy Harqueshad guruk asztalai; s nem sokkal a kijárat előtt, az „Arab Diákok Egyesületé”-nek turbános és a „Zsidó Diákok Egyesületé”-nek sábeszdeklis árusai között állt a herpesz megelőzését propagáló információs asztal, a háta mögött két gigantikus fotóval, egy hervadt pénisz, illetve egy pillangó módra kitárulkozó vagina kinagyított képével; mindkettő nyilacskákkal ellátva, melyek a betegség gyógyíthatatlan hólyagjaira szegeződtek; s mindez harmóniában, békés egymás-mellettségben, hivalkodás és vetélkedés nélkül, nyakonöntve az egyetemi rádió bömbölő zenéjével.

Az említett információéhes tanárnő (vagy író) egész halom prospektust szedett össze, melyeket – akár Jancsi és Juliska a morzsákat – sorra el-elhagyogatott a délután folyamán, míg végül csak ez az egy kézikönyv maradt, amelyet most inkább csodálkozva, mintsem élvezettel lapozgatott. A többiek, miután végére értek a Piaccal vagy Zsibvásárral kapcsolatos kommentárjaiknak, fcszélyezetten, röstellkedve sandítottak feléje. Paco és Pablo, akik ismerték a prospektust, várták, mikor fogja fölfedezni a harmonika módjára kihúzott óvszer fényképét, e fekete háttérben fehérülő ábrát a lehetséges fogamzásgátlási módszerek egyikéről. Minthogy azonban az illető hölgy a jelek szerint nem kívánta közzétenni az ábráról támadt gondolatait, a többieket mi sem

térítette el a tárgytól, így hát azzal a bájjal, közvetlenséggel és finomsággal, ami a női nem sajátja, s ami koronákat és királyságokat képes a helyükről ledönteni, folytatták konklúzióik levonását.

– A Kongresszus – mondta az egyik –, a férfihány ellenére, amitől kissé olyan jellege lett, mint egy sci-fi-nek, amelyben eluralkodnak az egyszeres kromoszómászművek, elég tűrhető volt. – Igen – tette hozzá egy másik –, épp olyan unalmas, mint az előző. – Valójában – toldotta meg egy harmadik – nem hangzott el semmi új és semmi eredeti, és nem fog elhangzani a következőn sem, ami Venezuelában vagy Mexikóban lesz.

– Ez nem igaz – jegyezte meg egy nagyon jól informált résztvevő. – Mondtak néhány eredeti dolgot. – Miket? – Mikor? – Én akkor nem voltam ott. – Én sem.

Fölemlegették az elhangzott eredeti dolgokat. Mondani sem kell, hogy azok két argentin írónőnek voltak köszönhetőek. Az egyikük, egy kerékasztal-tanácskozáson, miután fölidézte az alkotás titokzatos folyosóin (álmok, lidércnyomások, ösztönös sugallatok, identifikációs folyamatok) szerzett mély tapasztalásait, kijelentette, hogy sikerült a maga mélységében megértenie Stendhal mondatát: „Madame Bovary én vagyok.” Az illető írónő, miután észrevette, mekkora elképedést keltett, kimagyarázkodott: „Jaj, azt hiszem, bakot lőttem. Az utolsó pillanatban írtam az előadásomat, a repülőgépen, ami nagyon rázott.”

A másik, immár korosabb, egykori hírnevéből édeglő írónő, aki elunta az egyik záróbeszédben túltengő feminizmust, arra kérte a résztvevőket, legyenek egy kissé mérsékeltebbek – mégoly spontán és női – megnyilvánulásaikban és kitérésekben, mert az ilyenfajta viselkedés „azzal fenyegeti a védtelen és gyenge nőt, hogy elveszíti a rá oly igen jellemző édes bocitekintetet.”

Abban a kisebb hölgykoszorúban, amelyben Paco és Pablo már megrendelt újabb két sört, a fenti metafora felidézése méltatlankodást váltott ki, s azt az írónő előrehaladott korának, irigységének, valamint régmúlt és rosszul feldolgozott klimaxának tudták be. Való igaz, hogy a dolog nem volt egészen világos, és hogy sokan ragadtatták túlzásokra magukat, annak világos meghatározása híján, hogy Ki Kicsoda, és hogy kinek a micsodája nevében beszélnek általában. Sajnos nem állt rendelkezésre pontos tudományos mérce, hogy válaszolni lehessen a felmerült filozófiai kételyekre. Például, hogy egy notórius maszkulin lesbikus nő, akinek nemzetközi híré homoszexuális kalandjairól a regényei tanúskodnak, nő-férfinak minősül-e, közönséges férfinak vagy férfihormonokkal és mentalitással rendelkező nőnek? Hasonlóképpen, micsoda pontosan egy feminin homoszexuális férfi? – Igen, tény és való, miként egy híres pszichoanalitikus mondta, hogy a határok homályosak és kétesek. – Semmit sem tehetünk. – Semmit. – Persze, de ez azért nem jelenti azt, hogy az argentin írónő ne lett volna egy kissé vaskalapos. – Világos. – Kétségtelen.

A politikai összecsapásokat is eltúlzottaknak ítélték. Az írónők egyaránt igen rosszízűnek minősítették a nagykövetségen elszállásolt argentin hölgy nyilvánosan deklarált méltatlankodását: „A tábornokok jók. Megmentették az országot az anarchiától és a káosztól. Hazugság, Argentínában nincsenek eltűntek, csak távollevők vannak”, valamint a halottak és eltűntek számadatait, melyeket az argentin és chilei baloldali csoportoskák tagjai tettek közzé, akik sajnálatos módon mind ez ideig nem illeszkedtek be, nem találtak hájnévesztő és búfelejtő munkát, és szadista örömmel, lelkesen fütyültek ki bizonyos neveket, reklamálták a halott és meggyilkolt latin-amerikai írók eleven jelenlétét.

Valaki arra panaszkodott, milyen kevéssé szálltak be az ügybe a tömegtájékoztatói eszközök. Igen, valóban, kivéve a megnyitó ülést a dékán és a kongresszus rendezője tévékamerák előtti blablájával, a tömegtájékoztatói eszközök csak holmi általános

tájékoztatóra szorítkoztak, csak a kanadai közegben legismertebb és legtöbbet idézett írókat emlegették. Hány hazájában nagyon ismert latin-amerikai író csalódott keserűen, strapába magát fölöslegesen, amikor libasorban felbukkantak egy ottawai televíziós stáb tagjai, vállukon kamerával, s az írók mindent odahagyva rohantak, hogy elheverjenek a zöld gyepen, vagy különféle pózokba vágják magukat (a távolba révedő tekintet volt a leggyakoribb), hátukat az Egyetem kertjeiben levő futurista szobroknak vetve! Mindhiába, a stáb tovább gyalogolt, hogy az írókkel egyidőben rendezett más kongresszusok más hírességei után kutasson. A már csaknem szobrokká dermedt írók zsibbadtan bontakoztak ki pózaikból, s alkalmasint úgy érezve, hogy egy megfoghatatlan, tágas és idegen világ veszi őket körül, igyekeztek emlékezetükbe idézni, hol is hagyták abba, mielőtt visszatértükig fogásra akasztották az életet.

Mindent egybevéve, íróink nem értek el semmit, még egy percre sem kerültek adásba az egyébként igen kevésbé népszerű közoktatási csatornákon.

A csatorna partján, a Teraszon, aggodalommal és kedvetlenséggel tekintettek a közeljövőbe. – Uhh, most megint a munka, át kell rágnom magam azon a könyvön. – Igen, ami azt illeti, tényleg egy féltéglá, egy dögunalom. – Jaj, ne is mondjátok! Micsoda nyomorúság!

Pablo, az író, akinek szülei Argentínában éltek, s akinek az volt a szíve vágya, hogy valami egyetemi tanárnő vagy tanár fölfedezze és terjeszteni kezdje műveit Észak-Amerika négyezer egyetemén – ennyi épp elegendő lenne, hogy bármely alulfejlett országban megjelenő szerény kiadás példányai mind egy szálíg elkeljenek mondom, Pablo, sejtelmes hangon, „dehogysis, csak halkan, hogy föl ne riasszam a nyugalomra térni készülöket”, mondta volna, ha valaki suttogásán fennakad, azt kérdezte:

– Miről vagy kiről beszéltek?

Nos, a féltégláról kiderült, hogy az a *Terra Nostra*; afféle legyőzhetetlen, repülő erődítmény, több, mint 800 halálos lövedékkel a belsejében. Pablo hallott már hasonló sirámokat más professzorok részéről is a spanyolul beszélő kolónia köreiben, noha durvább megfogalmazásban. E fordított alkotói válság, a termékeny Latin-Amerika emez úgyszólván patológikus bőbeszédűsége láttán, még efféle megjegyzéseknek is fültanúja volt: „A kurva anyjukat! Mikor hagyják már abba az írást?” Am a dolog itt még nem ért véget. Pablo mennyei muzsikaként hallgatta bizonyos szerzők neveit, s újabb féltéglák címeit, melyek a söröcskék felszabadította spontán előadásban valósággal az emberiség, kivált pedig az akadémikusok mentálhigiénéjét veszélyeztető fenyegetésként hatottak; hogy így a híres *boom*, úgy a *proto-boom*, meg a *szub-boob*, és megint csak a *boom*, de most már nem is erről van szó, már túl vagyunk a *boomon* a *meta-boomban*, és amikor dobok *crescendo* dübörgésében már-már attól kellett tartani, hogy a dolgok lényege elvész az új meg új címkék kétségbeesett keresésében, megmagyarázni a megmagyarázhatatlant, s mielőtt még Pablót teljesen összezavarták volna, ő bölcsen közbevetette:

– Már elnézést, de én ebből nem csinálnék ekkora ügyet.

– Nem? Na és mit csinálnál?

– Ki vele, magyarázd meg, nagyokos.

– Ha a munkához kell, a tanításhoz, akkor el kell olvasni azokat, elvégre keserves kínládással keressük meg a mindennapi betevőt. Ha viszont intellektuális szégyenérzetből, holmi kisebbrendűségi érzésből, vagy a teadélutánok illemkódexe miatt fanyalodnátok rájuk, mondjátok nyugodtan, hogy olvastátok. Ki fog meghazudtolni titeket, vagy faggatni, ha egyszer senki sem olvasta őket?

– Na és ha rákérdeznek?

– Nos, ha rákérdeznek, udvariassági formulák helyett feleljetek irodalmi formulák-

kal. Történetesen éppen most dolgozom egy *Petit manual*-on, amely intellektuális csatározásokban és/vagy bájcsevegésben felhasználható formulákat és instrukciókat tartalmaz. Az ilyen kifejezések mellett, mint például: „Undorító kommunista vagy baloldali”, vagy „Nyálas reakciós”, és/vagy „Moszkva ügynöke, vagy CIA ügynök”, bizonyos különleges helyzetekre alkalmas formulákat is kidolgozok. Például, amikor megkérdezik: „Olvastad ezéaz utolsó könyvét?”, ti pedig, bármilyen kínos rosszul értésüknek lenni, még csak nem is hallottatok harangozni a dologról, azt felelitek: „Jé, hát van neki egy utolsó könyve?” Na persze, ez extrém helyzet. A jelen esetben sokkal könnyebb, ha azt mondjátok, hogy ez a regény, vagy bárkinek az utolsó regénye polifonikus, szintetizáló vagy totalizáló mű, tetszés szerint, a totalizációra töre alkotás, paradigmája, struktúráját tekintve a matrjoska babákéhoz hasonlatos, egyedülálló, bennfoglalásos építkezéssel; hihetetlen, szereplőkben megtestesülő játék; hogy átalakítja a történelmet, s egyszersmind, valami különös tudatossággal történelmet csinál; hogy szakít a klasszikus szerkezettel, ám valami módon mégis klasszikus; szóval, hogy a nyelvünkön írott regényirodalom egyik nagyszabású remekműve. Persze fennáll a veszély, hogy valaki nyaggatni kezdi az embert, mivel, főleg a társadalmi érintkezés során, mindig belebotlunk olyanokba, akik szeretnék erőfeszítés nélkül megtanulni, hogy mit kell mondani. Ez esetben jelentsétek ki: a további elemzéshez újra kellene olvasni a könyvet, éppenséggel avégből, hogy a különböző értelmezési szintek mélyére áshassatok, mert komolytalan dolog volna a levegőbe beszélni. A lét és az egzisztencia szempontjából, mivel jönnek majd újabb féltéglák, a világvégét jövendőlendő, az én hitvallásomnak megfelelően a probléma itt véget ér.

– Ne ugrass minket, fiacskám – kiáltott fel egy argentin nő –, nagyon könnyen veszed a dolgokat. Visszaélsz vele, hogy nők vagyunk.

Pablo már éppen vissza akart vágni, de Paco nevetése, akinek pocakja az egyik asztalhoz nyomult, belefojtotta a szót: csak úgy csilingeltek az üvegek meg a poharak. Pacónak a matrjoska babákról szóló csukladozó kommentárjai, miszerint a legutolsó leszerelhető bikiniben van, már-már lesöpörték a színről Pablót. Ám Paco, úgy is, mint az ottawai mini-maffia tagja, odadobta neki a mentőövet.

– Ki vele, a jóistenit, magyarázd meg, emberrr!

Egy, már a hitetlenkedés éveiben járó kolumbiai író, még jobban felpiszkálta.

– Igaz is, milyen hitvallásról beszélsz? Hiszel a „ooz»ban, vagy te is a becsmérői közé tartozol, mert az irigység mardos?

És Pablo, a professzorok után kajtató író, beszélni kezdett. Megtartotta előadását. Jó volt-e vagy rossz, most nem fontos, az viszont tény és való, hogy rekordot állított fel: ez volt a világ első szabadtéri előadása egy teraszon, előzményként az eljövendő nemzedékek számára. Hogyan kezdett hozzá a beszédhez Pablo? Megköszöri-e a torkát, elejtett-e valami viccet, ahogy szokás? Milyen képet vágott? A maga módján beszélt-e, vagy valamilyen minta után? Megpödörte-e a bajuszát? Ivott-e egy korty vizet, vagy netán sört? Annyi biztos, hogy a következőket mondta:

– Hiszem, ahogyan csaknem hiszek a Mindenható Istenben, ég és föld teremtőjében, hiszem, hogy a kultúra, amióta levált a kultuszról, pogány dolog, nem egyéb társalgási témánál. Amikor társalgunk a többiekkel, miként jelen esetben a latin-amerikai féltéglákról, meg a *boom*ról, pusztán időtöltésből tesszük azt, hogy valamivel agyonüssük azt a néhány szabad percet, melyet életünk és a világegyetem Magas Ügyvitele olykor engedélyez nekünk. Mivel a dolgokban való részvétel szokását már rég elvesztettük, az úrtól meg a kirajzó démonoktól való félelmünkben az időt mulatjuk, néhány korty segedelmével észrevétetjük magunkat a világgal, s a mindig kézre eső kultúra révén *good time*-ot csinálunk magunknak.

Fájdalmasan megértettem ezt, amikor a regényem megjelent angolul, s a kiadás előmozdítója a bohóckodó közszereplés és a felolvasó-körutak előtti vonakodásom láttán a legteljesebb nyíltsággal közölte velem: „Nem tudom, ön mit gondol magáról, és mi nek tartja magát, ez az ön problémája, azonban meg kell értenie, hogy az életben manapság a világon semmi különbség sincs egy műalkotás, egy rúd szalámi, egy darab sajt, vagy egy import likőr között: e termékek mindegyike alkalmas arra, hogy gyönyörűséget szerezzen, és féken tartsa a nép szellemét. Mi több, sokkal könnyebb 200 év tapasztalatát és Itália egész zamatát egy szalámiba sűríteni, Franciaországét Eiffel tornyostul egy sajtba, vagy Oroszország sztyeppéit lóháton száguldozó kozákokkal egy üveg vodkába, mint értékesíteni és kiárulni az ön könyvét. Vegye tekintetbe, hogy a szalámit, a sajtot és a vodkát mindenki szereti, öntől pedig a kutya se kérte, hogy írja meg a könyvét. Végtére is, kicsoda ön? Törölmetszett latin-amerikai bika, vagy egy kultúrkodó tahó? Érdekes egyéniség, vagy sem? Érdemes elolvasni a könyvét, vagy sem?” Az őszinteségnek és a józan észnek ez a foka valósággal keresztre szegzett, és ugyanakkor csak megerősített hitvallásomban.

– Na és ... na és... megcsináltad a körutat vagy sem?

– Nem. Nem voltam hajlandó.

Pablo olyasféle kitételeket vélt hallani, mint „hülye”, „idióta”, „ostoba”, vagy „ez meg van húzatva”, de nem tudta világosan kivenni, vajon a jelenlevők hangjai-e ezek, vagy a lelkiismerete belső hangjai. És bosszúsan, mert senki nem faggatta „utolsó regényéről”, a körútjáról pedig nem beszélhetett, hozzátette:

– Dehát, ki hisz az én hitvallásomban? Ez csakis az én saját hitvallásom, és mint ilyen, akár közvetlenül, akár idézetekkel, megkérdőjelezhető. Nem nagy ügy.

– Őszintén szólva, nem.

– Figyelmeztetek, fiacskám, hogy te meg Paco vedeltetek a legtöbbet.

– Ennek az előadásnak azonban nem az én hitvallásom a tárgya, noha valami módon magyarázatot nyújthatna arra, mi hozta létre azt a hiányt, azt az űrt, amit a *boom*, betölteni látszott. Ám legyünk módszeresek. Melyek voltak az előzményei ennek *aboom*-nak, amely mindinkább egy tűzijáték petárdadurrogására emlékeztet? Kezdjük a minket felszabadító közönséges puskaporral, s beszéljünk a martin fierrókról és a facundókról, vagy beszéljünk inkább az atom felszabadításáról, a gombafelhőről, amely azzal fenyeget, hogy radioaktív esővel beszitálja ezt a tétova szabadságot? Vagy fejet hajtva a hivatalos adatok előtt, beszéljünk talán Hollywoodról, és fogadjuk el a Donoso által személyesen megadott dátumot, 1965-öt, s a helyet: Mexikó, Carlos Fuentes háza? Pompázatos multság, a középpontban Rita Mancedo gyémántokkal és szörméssel borított hieratikus figurájával. Rodman Rockefeller, a félénk puritán, Gabo, Nicanor Parra és Juan Rulfo között jön-megy; ismét Rockefeller, amint egy csővel a hóna alatt téblábol, és a benzincsapot keresi. Nem tudom, megtalálta-e, de annyit tudok, hogy egy *touching* lecke alkalmával rátalált Kitty de Hoyos csípejére, miközben a multság lassan a tetőfokára hágott, és a nők egyre-másra vetették le ruhadarabjaikat. Hogy meddig jutottak, nem tudni, az adatok hiányosak. Ez a terep még feltérképezésre vár.

De mit kezdjek a magam személyes történetével? Mire lesz az jó? Egy személyes történet csak akkor hasznos, ha felfed valamit abból a nagyobb történetből, ami az embert körülveszi. S e tekintetben Donoso története, amely a mexikói karneválról és az elmaradott népek Hollywoodjáról számol be, kitűnő, még ha fölöttébb észak-amerikai „vallomásos” stílusban aknázna is ki a kulisszatitkokat, s bocsátja áruba még a piszkos tényérokot is. Amott a távoli Buenos Airesben azonban mit sem tudtunk minderről, közönségesen szólva, nem voltunk informálva a mexikói *Dolce Vitá*-ról. Uramisten,

szőrmék egy csaknem trópusi városban, *strip-tease* dekadens európai, vagy gátlástalan amerikai módra, pompás keverék! Buenos Airesben más volt a helyzet; a *Dolce Vita* ott is éreztette hatását, ám csak beszélgetésekben nyilvánult meg, miközben tobzódtunk a folklorisztikus elemekben: újból fölfedeztük a hússostésztát, a gyapjas nyulat, a bort, a gitárt és a véget nem érő éneket, mert senki nem tudta végig egyetlen dal szövegét sem, a *gauchókat*, Felipe Varelát és Perónt, ez utóbbit legszívesebben valamennyien visszahoztuk volna, mert időközben megokosodott, Maót olvasott, és Marxot citált. De elkanyarodtam a tárgytól, előfordul.

Hogyan kerültem személyes kapcsolatba a 200/wmal? Buenos Aires, Corrientes utca, La Paz bár – nem tudom, megvan-e még. Egy pszichoanalitikussá lett barátom és volt iskolatársam révén, aki a szabad asszociáció, a húsoslepények, a bor és a közben-közben felzendülő dalok okozta mámorban a legnagyobb könnyedséggel elegyítette össze Perónt Freuddal, ez utóbbit pedig Marxszal, majd tovább, Lacant Gardellel, Roland Barthes-ot Allendével, Todorovot, a strukturalistát, Fidel Castróval, s nemcsak, hogy elegyítette, de Összebékítette, és harmonikus egységbe is gyúrta őket, miközben a demokrácia, a proletárdiktatúra és a harmadik út férgői, eleve elvesztett belső harcban, mardosták belülről. Ha azt hiszik, hogy túlzók, nézzenek csak meg engem és más entellektüeleket, ideértve Sábátót is, a legjobbat, akink csak van, mivel Cortázar elhúzta a csikot, és elfranciásodott, Borges pedig, az ő másik énjével, eltávolodva a nagy, modern haladó eszméktől, mivel a görögök sem ismerték a „haladás” elméletét, képzeletbeli kastélyokban lebeg, ír tündérek társaságában, legalábbis ezt hittük, vagy ezt volt kedvünk hinni, miközben ő talán nem tett egyebet, csak elmélyülten dolgozott. S ha mindeme nevek kevésnek bizonyulnának, adjátok hozzá Felliniéket, Leninéket, Evitát és Mafaldát, Marilyn Monroet, a fogyasztói társadalom áldozatát, a tíz gerilla-szervezetet, a Beatles-t, Godard-ékat, s nagy vonalakban már ki is rajzolódik előttetek a Buenos Aires-i értelmiség szellemi világa, ahol elharapódzott a szabad asszociáció technikájának járványa. Hiányoznak még belőle a *boom* nagyjai, akik közül az egyikkel éppen most kerülök kapcsolatba.

A La Paz-ban tehát, mint mondtam, a nem tudom melyik év valamelyik napján, a barátom, hangját lehalkítva, az asztal alatt, immár csupa sejtelmességbe burkolózva, átnyújtotta a varázslatok szent *peyote*-főzetét, az entellektüel mindennapi „krumpliját” és „ravioliját”, az Új Testamentumot, a latin-amerikai író „új hangját”: az *Artemio Cruz halálát*. Hogy behabzoltam, hogy felhörpintettem vagy inkább benyakaltam az istenek elixírét! Hogy csodáltam a második személyű megszólítást! Igen, ez, ez volt a regény, ez volt a hang, „az én saját hangom”, amely egy író társam tollán át nyilatkozott meg, egy Parkerré átlényegült strucctollon át, nem lévén tudomásom róla, hogy valójában egy IBM villanyírógépen íródott. Kirobbant hát a *boom*, és záporozni kezdtek a hatásszülte művek, bőséggel hullott a manna, az áhított eledel; s ezenközben újabb figurák bukkantak fel: Althusser, López Rega és Isabelita. Ahhoz azonban, hogy a „krumpli” az újraolvasási kísérlet alkalmával megrothadjon, és megemészthetetlen gömböccé álljon össze, sok mindennek kellett történnie, sok évnek kellett eltelnie, még emigrálnom is kellett. Miközben pedig hullott a manna, az áhított eledel, és növekedtek az illúziók, én, meg a többi beavatott, csak vártunk tovább.

Pablo, vagy mert nem tudta, hogyan folytassa, vagy, hogy igyon egy korty sört, elhallgatott. Az űrt egy kérdés töltötte be.

– Mire vártatok?

– Alighanem a megváltásra, a test és a lélek megváltására, minden problémák végső megoldására, mivelhogy akkoriban az egyes műveket nem féltéglaként, hanem revelációként fogadták. S anélkül, hogy tudnánk, vagy be mernénk vallani magunknak, egy telefonhívást is vártunk, én legalábbis azt vártam. Erősen bízva benne, kétségtelen.

– Rejtélyesen hangzik.

– Miként Hollywood előírta. Ismétlem azonban, az információ, ez a mi időnkben oly becses intézmény, nem volt teljes. A *boom* ifjai úgy viselkedtek, mint a költő, aki nem nevezi ugyan ki önmagát Istenné, de hagyja, hogy összetévesszék vele. Ők voltak a pogány Olümposz új istenei, friss vér az öreg Parnasszusokon. Az irodalom James Bondjai, akiket becézve Pépének, Gabonák, Totónak és Maritónak hívtunk, nem voltak a Nyugat védelmezői, nem dolgoztak a CIA-nak, hanem a szabadság sasmadaraiként röpködtek a Boeing 747-eseken a sziget felett, megveregették a szivarozó férfi hátát, vagy átugrottak Chilébe, hogy tanácsokat adjanak Allendének, Párizsból, Londonból, Madridból, Barcelonából, New Yorkból küldözgették nyilatkozataikat, sugalmazva, hogy közeledik az idő, ők már elindultak az úton, csupáncsak a nyomukba kell lépni. Mi – nem úgy, mint Rockefeller –, igencsak jól csatlakoztattuk a magunk benzincsovét, melyen át a szellem nedűje áramlott. Felforgatták a nyelvet, új formákat fedeztek fel, új utakat, új szempotokat, új kifejezési módokat, melyek – mint a technikai újítások általában – villámgyorsan öregszenek el, s már a vásárlás pillanatában elavultakká válnak, akár egy Ford vagy egy Chevrolet. Ami azt illeti, az irodalom Rolls Royce-ai, a *Quijote* és a *Faust*, egyre ritkébbak.

– Na és a telefonhívás?

Hála a megszakításnak, Pablónak eszébe jutott, hogy újabb söröket rendeljen.

– A, igen. Nos, én, az újságíró és író – ezt a kombinációt egyre szörnyűbbnek tartom –, két megjelent könyv szerzője, akiben visszhangra találtak a jövőt hirdető szövegek szövegei, egy telefonhívásra vártam. S erre csak itt, Kanadában ébredtem rá, afféle kései megvilágosodásként. Egy telefonhívásra vártam, mindegy kitől, jöhetett volna példának okáért Carlos Fuentesől, ahogyan Pepe Donosónak ment a hívás. Mint a karácsonyi főnyereményt, amihez az ember sohasem veszi meg a sorsjegyet, mégis azzal álmodik, mire költené a nyeremény millióit, úgy vártam, hogy soha nem működő telefonom egy napon csodás módon megcsörrenjen, s amikor fölemelem a kagylót, Carlos Fuentes hangja azt mondja: „Gratulálok, öregem ...”

– Személyesen ismerem Carlos Fuentest. Soha nem mondja azt, hogy öregem – igazított helyre egy fanyar hang.

– Bocsánat, igaz, szóval, hogy azt mondja nekem is, amit Pepének: „Gratulálok, ecsém, átvesz téged Alfréd Knopf, a legfontosabb gringó kiadó.” Azt mondtam, mindegy volt, ki hív. De ha ő hívott volna, az az ember, aki kijelentheti, hogy *Le boom c'est moi*, az az ember, aki elmondhatja, hogy „amikor az apám még diplomata volt”, vagyis, akinek ősei vannak; aki inget és nyakkendőt visel, zakó nélkül, akár egy nincstelen szindikalista, nem pedig snassz, Kínából hozatott fekete selyemingeket, mint Neruda; ha én hallottam volna ezt a mondatot.. „de nem, először is elemezzük: az „ecsém” szó elmegy tájszónak; a „gringó kiadó” tökéletes szókapcsolat; „gringó” a mexikói közegben pejoratív, bátor, egész kontinensek által kihívóan a levegőbe rikoltott szó, na persze, ha évődve mondja Rockefellernek, teszem azt egy alsóneműbe öltözött lány, az azért másképp hangzik. Végül ott van még az „átvesz”, azaz a gondjaiba vesz, felkarol téged, te szegény árva kis latin-amerikai entellektüel. Ha én, ismétlem, ha én hallottam volna ezt a mondatot, ott helyben szörnyethalok a boldogságtól, vagy belefúlok a saját egómba.

– Telefonhívás a másik világból, a túlnanról – így Paco.

– Igen, Hollywoodból és Disneylandből, amely egyből röpített- röpített volna az Egyesült Államok aranyozott kalickáiba.

– Ne játszd az eredetit, fiacskám. Miféle kalickákról beszélsz?

– Már megint a legenda, már megint Hollywood. Mesélték nekem, hogy Észak-

Amerikában különféle alapítványok aranyozott kalickákat tartanak fenn, ahová bezárják a ritka latin-amerikai madarakat, hogy ott tojjanak meg intellektuális tojásocskájukat. Azt hiszem, a féltégla, amelyet emlegettetek, ebben a kalickában tojt ólomtojás. És a tetejébe, a jelek szerint meg is tollasítják az embert, jókora adag zöld bankjeggyel.

– Fiacskám, olyan mérges a nyelved, hogyha megharapod, belehalsz. Nem fogsz túl messzire repülni.

– Valószínű. Az én röptöm pillanatnyilag rövidtávú: ágról ágra szállók, akár egy fáradt angyal, akár egy szomorkás moralista. Még nem volt alkalmam belekóstolni a nemzetközi sikerbe. A hazai siker mindenesetre azt sugallja, hogy a sikernek, az amerikai álomnak, ennek a lidércnyomásnak, igen veszedelmes íze van; ez afféle orgazmusa a léleknek és a szellemnek, s miután tökéletesen végbement, egy idő múlva megint csak kedve támad rá az embernek. Szellemi szatócsboltom kirakatában ostoba problémákon tépelődöm. Egyrészt úgy vélem, hogy a *boom* sorra termeli a lovagregényeket, s hogy már ideje lenne megírni a Quijotét. De nem tudom, hogyan kezdjek hozzá, s nem érzek hozzá elegendő erőt sem. Az ember életében egyetlen jó könyvet ír, s úgy tetszik, ehhez erő, megszállottság és az a képesség szükségeltetik, hogy elkerüljük a sikert, s elviseljük a magányt, márpedig ma, ilyen tulajdonságokkal a jelek szerint, gyakorlatilag senki sem rendelkezik.

Másrészről, örökösen szemrehányásokkal illetem magam, és azt mondom: ütődött vagy, eljöttél egy új világba, egy új életbe, egy olyan helyre, amely nemcsak nagy lehetőségeket kínál neked, de egy másféle ember-szemléletet is, ha nem is arról az új emberről, akit holmi lázas agyú idealisták emlegettek. Mindenesetre működőképes szemlélet ez, és megtojja a maga tojásocskáit. A latinamerikai regény nemzetközivé vált, s te rajta vagy a nemzetközi *jet-set* járaton, éppen csak fel kell szállnod a gépre, mindegy hogyan, akár mások fején taposva a kultúra lépcsőjén. Még mindig telefonhívásokra vársz a másik világból? Miféle világból? Csak az idődet vesztegeted, miközben elméleteket főzöl ki, ahogyan Musil mondja, egy fa alatt heversz, lábujjaid között bámulva az égre, s efféle kérdéseket teszel fel magadnak: „Púig regényei, melyek folytatásos regény paródiáknak íródtak, giccs és pop elemekkel, teoretikus és kritikus díszdobozban, akadémikus maslival átkötve, nem éppenséggel azok-e, amik? folytatásos regények és giccsok?” Mit törödsz vele? Veszik őket, és kész, te pedig pukkadj meg az irigységtől. Nem vagy te nagyon gögös, hogy azt várod, a világ jöjjön hozzád, ahelyett, hogy te mennél a világhoz? Miért nem követed Púig tanácsát, és szenteled a nap legértékesebb óráit nem az alkotásnak, ami majd úgyis rádtalál, ha eljön az ideje, hanem a propagandamunkának, miért nem irkálsz leveleket, hogy leakassz valami utazást, ösztöndíjat, konferenciát vagy ami éppen akad, vagy hogy gratulálj soha nem olvasott regények, elbeszélések és cikkek szerzőinek? Mit mondott neked az a kanadai író, amikor egy torontói kávéházban – szerinted ironikusan – megkérdezted, mit kell tenni, ha valaki sikeres író akar lenni Kanadában? Az író, azt híván, hogy kérdésed őszinte, hogy józan piacfelmérésről van szó, papírt és golyóstollat vett elő, egy négyzetet rajzolt, élete jelképét, apró négyzetecskékkel hálózta be, és listát csinált időbeosztásáról: szex, 5%; családja nincs, a szülei az aggok házában élnek, úgyhogy a rekeszt üresen hagyta; tanárnői munka, 30%; általános tennivalók 5%; írás, 10%; érvényesülés, 50%; te pedig ostoba módon megkérdezted tőle, na és az olvasás, és a tanulás?, mire ő azt felelte, elolvassa a recenziókat, hogy naprakészen tájékozva legyen, valamint, fizet egy diáklányt, aki információkat gyűjt neki; különben is, magyarázkodott szemrehányó tekintetedtől zavartan, minek írnak az írók mindig olyasmiről, amit senki nem ismer? Ki nem ismeri viszont a péniszt, a vaginát, a behatolást, a föl-le mozgatást, az orgazmust? Ő persze, nem akarván elcsépelni ezeket a szavakat, meghagyta őket a feszélyezetlen irodalom művelőinek, és helyettük a szeretet és a család szavakat használta. Amikor végzett az 5%-nyi általános teendővel, felállt, s már robo-

gott volna el, te pedig e pillanatban megkérdezted tőle, hogyan vélekedik a latin-amerikai irodalomról, mire ő idegesen, egyik lábáról a másikra állva, mintha sürgősen pisílnie kellene, azt felelte, hogy a recenziók szerint, amelyeket olvasott, érdekes, nagyon érdekes, spontán, autentikus és egzotikus, fantazmák és gnómok népesítik be, a figurák különös főzeteket isznak, s koponyákkal és állatokkal társalognak; azzal már ment is, de az ajtóból még egyszer visszakiáltott: nagyon érdekes, akárcsak az afrikai. „Isten vele” spanyolul, és „Viszlát” angolul, és örökre eltűnt az életedből, abban a szent meggyőződésben, hogy a *Száz év magány* Latin-Amerika.

Igen, volt egy pillanated, amikor jó irányban kapiskáltál, s úgy tekintettél a latin-amerikai írókra, miként nagy modellekre, a haza új atyjaira. Igen, elismerted, hogy a nemzetközi *jet-set* nem más, mint a nagyok képességeinek újabb kinyilatkozása. Szemben a leírt vagy leírandó betű ostoba misztikájával, az észak-amerikai transznacionalizmus és behaviorizmus által legtöbbször értékelt közhelyek egyike-másika szólal meg benne: az alkalmazkodó képesség és az alkalom fölismerésének érzéke. Abban a pillanatban még az érvényesülés abszolút szükségességét is elismerted, s nem találtad abszurdnak, hogy egy könyv kelendősége érdekében háromszor el kell hangzania a nevednek öt nap alatt, vagy inkább ötször, három nap alatt, az érvényesülés alapvető normáinak megfelelően. Elbűvölőnek találtad az érvényesüléseden munkálkodó szakember ötletét, miszerint egyszer s mindenkorra fel kell öltetni a hanyag, ám azért nett külsőt, a fesztelen viselkedést, a távolba vesző tekintetet, az örök mosolyt, s minden alkalomra kéznél kell lennie valami mulatságos, mélyen személyes vagy valami fontos személyiséget szerepeltető anekdotának. Ja igen, és egy golyóstollnak, nem azért, hogy briliáns ötleteinket feljegyezzük, hanem, hogy j autogramokat adjunk. Igen, volt egy pillanat, amikor akár még a véredet is kicserélted volna, hogy illeszkedjék a következő mondathoz: „vérében a Földközi-tenger meleg kékje s a Karib-tenger türkize és bíbora sejlik fel; igazi latin lévén csakis spanyolul tud álmodni, szeretni, szitkozódni”, s mindezt azért, hogy felöltsd az író képét, no nem azt a régi, idejétmúlt képet, az íróasztalánál ülő, töprengő és körmölő íróét, hanem a modern, az akcióban levő íróét, aki kevesebbet gondolkodik, ám annál többet cselekszik, az „utazó íróét”, aki a pápához vagy az Egyesült Államok elnökéhez hasonlatosan, hastífusz és más nyavalyák ellen beoltva a világot járja, s föl-fölkapja az előzőleg fertőtlenített szegénygyerekeket, hogy pusztit adjon nekik. Szóval, nem röstellted volna, hogy tarisznyádban a „legújabb regényed”-del elzarándokolj az Egyesült Államok szenátusába, és ott azt a Forradalom Bibliája gyanánt osztogasd. Ha más megtette, te miért ne? Te is elérted volna, amit más írók már elértek, hogy szuvenírré válj, és nevedet duzzadó keblű egyetemista lányok trikóin lásd hullámozni. Futballista, politikus, filmsztár vagy író, nem mindegy? Mint modern írónak, ki kellett volna fejlesztened kereskedelmi szimatodat, s olyan hullákról kellett volna regényeket és elbeszéléseket írnod, amelyek még nem hültek ki.

De nem. Hiába raboltad el az idejét annak a szegény nőnek, aki kitergette előtted lelke térképét, s aki létének 50%-át ama kemény feladatnak szenteli, hogy észrevétesse magát a világgal, a magad részéről képtelen voltál elviselni a kulturális sokkot, nem tudtál alkalmazkodni, megalázottan és sértetten hazatértél hát, s a meg nem értett Dosztojevszkijt játszva, egy vén méregzsákot, egy éhenkórász bevándorló humanistát kezdtél olvasni, Martínez Estradát, akinél efféle dolgokat olvastál: „Legjobb tehetségünk közül sokan tették magukat terméketlenné a szűznemzéssel létrehozott nárcizmus e hivalkodó formájával.” Bizony, sok minden volt, amit nem értettél, ami kiszikkasztotta az agyadat, ahogyan a lovagregények szikkasztották ki jól tudjuk, kinek, s már-már összetévesztetted a Szabadságszobrot a szélmalomokkal, vagy magával a széllal. Vagy ez a másik idézet: „Az értelmiségnek olyan nagy a felelőssége, hogy az már valóságos etikai vétség. A klánvezér felelőssége ez, aki átnyergel a motorizált egységekhez, és odahagyja Hernández strucctollát, hogy Parker golyóstollal váltsa fel.” Etikai vétség,

ne nevetess, micsoda naivság! Motorizált egységek az interkontinentális rakéták korában! Golyóstoll az IBM és a szövegszerkesztő számítógép korában! Mért vagy olyan háklis? Mért nem vagy egy kicsit emberibb, miért nem aktualizálsz alázatosabban Estradát? Igen, mondtam ki bátran, az ember gyöngé, és ha mindenki ezt teszi, én miért ne tenném? Alkalmazkodni kell, oda kell hagyni a Parkért az IBM villanyírógépért, azt pedig – mind a világméretű energiaválság, mind a banánországokban gyakori áramszünetek miatt, amelyek félbeszakítják a megvilágosulást és az alkotást – jobb a párizsi, madridi, londoni vagy ottawai konnektorokhoz csatlakoztatni. A komputer és a szövegszerkesztőgépek csatlakoztatásáról ne is beszéljünk.

– Van valami mélységesen igazságtalan abban, amit mondasz. Sokukat a kényesítő körülmények kergették emigrációba.

– Engem is; és éppúgy jó okát tudom adni, mint bármely jó keresztény, vagy jó zsidó, vagy jó atyafi. Csakhogy én ebben is csődöt mondtam. Amikor nem annyira íróként, mint inkább egy üldözött napilap ex-újságírójaként megérkeztem Kanadába, a kanadai sajtó meg akart interjúvolni. Én pedig elutasítottam a lehetőséget, hogy „üldözött író-újságíróként” dobjanak piacra. Jóllehet nem vetettek alá kínzásoknak, egy alkalmas helyen beleszőhettem volna mondandómba a „kínzás” szót, hogy aztán sejtelmesen és költőien lebegni hagyjam a levegőben, s más szavakat felfűzve rá, szellemi kínzásról, belső kínokról és gyötrelmekről beszéljek, vagy a szabadság hiányáról, arról, hogy a legjobb könyveimet elégette a diktatúra, hogy közeli jóbarátja voltam néhány illusztris halottnak. Szóval előadhattam volna a belső vagy külső emigráció egész süket dumáját, amelynek jó néhány tapasztalt előadóját ismerjük.

– Gyáva vagy. Féltél elkötelezni magad politikailag.

– Ez épp olyan jó érv, mint bármelyik másik, hogy felkapaszkodjunk a publicitás Pegazusára, s közben fél kézzel kitépjük a zöldhasú madár néhány tollát, kivált azokban az országokban, ahol látszólag szabadon lehet röpködni. Ki hiszi el nekem, ha azt mondom, gondolkodni akartam rajta, ki akartam penderíteni azt az átkozott kis manót, aki már évek óta kalapált az agyamon, és azzal fenyegetett, hogy betöri az üveget, szabad bejárást engedve a szeleknek, hogy azok aztán kisöpörjék az én egész szatócsboltomat, amelynek főnökeként én abban a hitben voltam, hogy csak az intellektuális polcokon kell rendet raknom? A politikai elkötelezettség végül is csaknem épp olyan vicc, mint az etikai vétség. Ma, a modulrendszerek idején, a felgyorsult változások korában, elegendő kicserélni néhány polcot.

– De komolyan, mit gondolsz?

– Miről mit gondolok?

– Erről az egészről, az írókról, a *boom*ról, az életről; valami végkövetkeztetést akarunk hallani.

– Á, igen, igaz, minden előadásnak kell, hogy legyen végkövetkeztetése, és mielőtt még a szavamba vagy ki tudja, micsodámba vágnátok, igyekszem bevégezni. Nos, a *boom* ideje éppúgy lejárt, mint a Beatlesé. Lehet, hogy most az afrikai irodalom jön sorra. Újból a jól ismert, kellemetlen érzés uralkodott el rajtunk: lapozgatunk egy könyvet a könyvtárban, miközben már bizonyosak vagyunk benne, hogy nem ez az a könyv, amelyet olvasni akartunk, s otthagyjuk. S hogy a boom talán valamivel több volt, mint egy sziporkázó tűzijáték, ám valamivel kevesebb, mint egy atombomba; talán napalmbomba, melynek szétfröcskölő, lassan-lassan kihülő zselatinja megégeti azoknak a kezét, akik hebehurgya módon belenyúltak a lángoló szellem bádogdobozába. Nem egy professzort láttam, aki irodájában, íróasztala alá bújva így nyöszörgött: „Istenem-Atyám, hogyan is mondhattam róla annyi jót? És most engem citálnak, hogyan fogom ezt lemosni magamról?” Szegény ember, így vergődik a citálása feletti

gyönyörűség és öröm meg az etikai vétség aggodalma közepette. Nem rossz.

A probléma az én szatócsbolt elméletem szerint – látjátok, milyen gyorsan születnek az elméletek – az, hogyan lehet öncsalás nélkül megúszni ezt az üzletet. Mit gondoltam volna, ha valóban befut a telefonhívás a másik világból, miféle plakátot tűztem volna ki erkölcsi polcaimra? Azt mondtam volna magamnak: Nos, Pablito, a te bátor és erőteljes elbeszéléseid – erősebbek, mint a fokhagyma, a kurva mindenit –, amelyek itt valóságos ágyúlövésökként hatnak, atombombákként fognak az Egyesült Államokra hullani. És elhitték volna nekem, aminthogy sokan hiszik, hogy egy „energikus” mondatuktól az Egyesült Államok elnöke személyesen remeg bele a félelembe. Ma kedvem volna leguggolni a síró professzor mellé, és azt mondani neki: „Szorítson nekem egy kis helyet!”

A *boom* nem is annyira kimúlt, inkább elpárolgott. Meghaltak az illúziók. Az intellektusoknak eme nemzetközi nagyvállalatától jócskán vásároltunk ezekből az illúziókból, méghozzá azzal az illúzióval, hogy ismerjük a megvásárolt árut. Könyveket vásároltunk, melyek új nyelvezetet és új technikát kínáltak; féltéglákat vásároltunk, és vásárolunk azóta is. Megvásároltuk a szerzők utazásait, deklarációit, azonosultunk velük; bevezetőket és prologusokat vásároltunk a csehszlovákiai tragédiáról. Az egész prologusból csak arra emlékszem, hogy az olümposzi világjárók, egy prágai látogatás alkalmával, a nemzetközi „happening” gargantuái és pantagrueljeiként nagyüzemi mennyiségeket fogyasztottak kolbászból és sörből. Tárcanovellákat vásároltunk, melyekben Hemingway Párizsban, a szemközti járdáról „személyesen” üdvözölte valamelyiküket, „Isten veled”-et kiáltva neki. Ez az üdvözlés alkalmat adott a tárcanovellára, anélkül, hogy a tárca ettől jobb lett volna, ám támadt bizonyos intim jellege, életszaga, amúgy zsurnalisztamódra, szóval megvolt benne mindaz az életszerűség, amely valódi élet híján, életet lehelget egy írásba.

Intim hollywoodi jeleneteket vásároltunk a nagy mexikói karneválról, például a nagy táncos banzájról Fuentes házában, meg ehhez hasonlókat: némelyik erkölcsösebb volt, teszem azt, Luis Goytisolo barcelonai házibulija a katolikus Spanyolország árnyékában, ahol is Vargas Llosáék egészséges örömmel eltáncoltak egy perui *valsecítót*. Vásároltunk televíziós kamerák előtt előadott adományozási jeleneteket olyasvalakitől, aki saját állítása szerint gyűlöli a fotókat és a publicitást; ezek az adományok nem árváknak, özvegyeknek és éhező gyerekeknek szóltak, hanem forradalmi mozgalmaknak, amelyek egy szempillantás alatt megoldják majd az imént említettek problémáit, ha győznek, egy nem túl távoli jövőben, ami akár száz év múlva is lehet. Vásároltunk számítógépdiktálta idézetektől hemzsegő konferenciákat. Vásároltunk írókat, akik, ha pár szót kívántak intézni a munkásokhoz, overálljelmezbe bújtak. Szóval vásároltunk, vásárolgattunk, mialatt mások minket vásároltak meg.

A multinacionális szellemárusító nagyvállalat azonban *No money back*kel fizet ki minket. A pénz elment az adminisztrációs és reprezentációs költségekre.

Sajnálatos módon nem ugyanaz leírni egy tudós dolgozószobáját, mint a tudósnak lenni, aki odabent van. Nem ugyanaz állítani és hinni, hogy az ember ura a nyelvnek, amikor, mint Heidegger mondja, a nyelv az ember ura és parancsolója. S ha a nyelv uralja a könyvet, fennáll a veszélye annak, hogy a könyv pusztá tipográfiai bűvészkedéssé válik, holott új Bibliaként vagy új Tőkeként kívánták tálalni, e két könyv társaként, amelyek egyedül változtattak valamit a világon.

Mindamellett, noha sokan állítják, hogy az írók a fogyasztói társadalom, a kiadók szegény áldozatai, ami az én szememben újabb kitalációnak tetszik, vétkeseknek, egyedüli vétkeseknek kikiáltani őket mélységesen igazságtalan lenne, s ha erre a vágányra tévednénk, nevekkkel és címeikkel zsonglörködve, csak az időnkét pocskolnánk. Ide kéne sorolnunk a másik világból is néhányat, például Hemingwayt, aki életműve na-

gyobbik részét úgy írta, hogy közben Hollywood járt az eszében. Miután kifacsarták, mint egy citromot, „kiégetten”, kiszáradtan, lassacskán elsodorja a szél, csak vadász vagy halász figurája őrzi meg érdekességét. Vagy Norman Mailert, akinek egyik utolsó műve, *A hóhér éneke* féltéglának tűnik bármelyik észak-amerikai professzor szemében. Mindazonáltal kelendő, megspékelve az „Egy hiteles regény” alcímmel.

Ne feledjük, nemcsak a disznó a hibás, hanem az is, aki enni ad neki. Na és kik táplálták őket? Mindazok, akik lekanyarítottak, vagy le reméltek kanyarítani egy szeletet a szellem szalámijából, lettek légyen azok magánszemélyek, vállalatok, intézmények vagy éppenséggel kormányok. Alapjában véve nem egyébről van szó, mint, hogy a mindenhatóság érzése kerül összeütközésbe a valódi hatalommal. Az intellektus pátriárkái általában véve, az alkony közeledtével, amikor a test nedvei kiszikkadóban vannak, amikor kezdetét veszi a biológiai halál, s elvesz az agyi körpályák módosításának képessége, belefáradva a sok hercehurcába, a sok változásba, huzavonába, mielőtt még feledésbe merülnének vagy kétségbe vonnák nagyságukat, valamilyen védőszárny alá bújnak; egy állás az UNESCO-nál, az ENSZ-nél, az AÁSZ-nél, vagy valamelyik nagykövetségen, ami éppen adódik, és ami nem jön rosszul senkinek, egyikünknek sem. Ez az, amit közönségesen úgy neveznek, hogy az *establishment* tagjává válni.

Még ezt is meg tudom érteni; fájdalmas dolog meghalni, és semmivé válni. Végtére is a szamoszatai Lukianosz, miután keresztül-kasul utazta a világot, a Római Birodalom tisztviselőjeként dicsőítette a szegénységet. Ez örök modell. A modern világ számtalan példát kínál. Nem mindenki lehet Sartre. Nem látom azonban, hogy az írók jobb irodalmat írnának, s mélyebbre ásnának az emberi lélekben, amióta magukra maradtan nem az egyéni vagy intézményes könyörületességtől függnék, hanem a bankártól vagy a gazdasági igazgatótól. Mi több, úgy vélem, még sokkal inkább rabszolgák, mint azelőtt, mert nem elég, hogy oda kell tartaniuk a lábast, még a lelkük is kettéhasad, lévén, hogy az ambíció nem ismer határokat, a pénz azonban igen. Alkalmazkodniuk kell az ipari társadalomhoz, a sorozatgyártáshoz. Ez az oka, hogy a „mű” mennyiséggé válik, féltéglák sorozatává.

Még ez sem volna baj, ott egye a fene őket, akiket egyre jobban vesznek, de egyre kevésbé olvasnak, jobbára csak a kövér hölgyek. Ami nincs rendjén, az a mágikus szóból emelt babiloni építmény az irodalom, a politika, a Malvin-szigetek háborúja, az eltűntek, a futballisták és a filmsztárok körül, melynek láttán elhisszük vagy elhitetjük, hogy van ott valami, ahol alkalmasint semmi sincs. Elhitetjük magunkkal, hogy egy költő, aki verseket olvas fel „legújabb könyvéből”, vagy egy prófétaíró, aki bejelenti a nyugat hanyatlását a reflektorok fényében, melyek csaknem a megvakításig megvilágítják, a tévés stáb ide-oda vonulása, a kamerák kattanási közepette csakugyan, csakugyan az üzenetét hozta el nekünk. Ez az üzenet nem hatol belénk, lecsúszik rólunk, mielőtt megérintené a bőrünket. A maradandó, az egyetemes értékeket viszont, amelyek ugyancsak ritkák, senki sem népszerűsíti, senki sem csap fel hivatásos szószólójuknak. A manapság dívó édes gyávasággal, meg az efféle mondatokkal, mint például „mély és súlyos írás, ám könnyen olvasható” lehet elkövetni a legnagyobb bűnt, mitizálni egy „hangot”, amely a maga szétszórt, zavaros módján állítólag a mi tulajdon hangunk. Az általam ismert egyedüli „hangok”, amelyek valóban áthatoltak a bőrön, és tömeghatásúak lettek, a *Martín Fierro* és a *Quijote*, ezt a dicsőséget még Borges, Argentína új Gardelje sem tudta elérni, akinek képét pedig hamarosan imakönyvbe való nyomatokon fogják osztogatni, lévén, hogy „borgesi”-nek titulálni valamit annyit tesz, mint a titkok kapuját kinyitni. Ha majd egyszer eltűnik a celofánpapír reklámyelvezet, talán igaz lesz Estrada kijelentése, aki azt mondja: „egyszer majd zavartan állunk a könyvek előtt, melyeknek nincs erejük, hogy reménnyel éltessenek minket, hátunk mögött a valósággal, mely igazi nagy irodalmi alkotásban még nem fejeződött ki, mert nem voltunk képesek sem szeretni, sem megérteni azt.”

És ha van valami konklúzió, hát ez lehet az. A latin-amerikai országokban oly gyakori felhívások az egyébként nagyon is szükséges elmélyedésre, szerintem hiábavalók. Kijelenteni például, hogy most ki kell használnunk a reklámkampány viszonylagos csöndjét, hogy hallásunk élesebb legyen, s be kell zárkóznunk olvasni és újraolvasni a könyveket, mert csakis így tudjuk kimenteni egy egész földrész irodalmát a reklám felelőtlen kezéből, legyen az kereskedelmi, vallásos vagy ideológiai reklám, olyan mintha a napot akarnánk megállítani. Olyan, mintha újból megírnánk és leírnánk a dolgozószobájában ücsörgő tudóst.

Ezt bizonyítja – s nevetséges volna, ha nem lenne tragikus –, hogy a téma a maga részéről egyetemi tananyagga, sőt kongresszusok taglalandó anyagává vált, például „az irodalmi hajbókolás politikája; karrier vagy minőség”. Ismét sikerül felállítani egy precíz, nagyszerű, pontos diagnózist, csak éppen a beteget nem lehet meggyógyítani, aki melleleg már rég hulla.

Egy olyan világban, ahol a szellemi szatócsbolt is a kirakatban van, az egyetemi folyosókon, vagy akárhol (na persze, a fejlett világról beszélek, a fejletleneknek még nem sikerült beszerezniük a szuperdekorációt, a dekoráció mögött pedig létrehozni a gazdasági jólétet, amely lehetővé teszi, hogy a szegények és aggok macska- vagy kutyaeledelt vegyenek éhhalál ellen, dehát hova is akarunk eljutni? melyik a mi modellünk?), egy olyan világban, ahol a legolvasottabb könyvek azok a Kézikönyvek, melyeknek révén értesülünk róla, hogy vannak nemi szerveink, és instrukciókat kapunk azok hatékony működtetéséről a tudományos kutatásoknak és a statisztikai adatoknak megfelelően; kézikönyvek, melyekben az óvszer javasoltatik a jövő fogamzásgátló módszereként, lévén újból felhasználható, tekintettel a hiánygazdaságra, íme egy idea, egy ideál, amit az ember a zászlajára tűzhet, amiért harcolhat, íróasztala mellől javaslataival bombázva a törvényhozást; a szervezett szervezetlenség világában, ahol ahhoz, hogy egy lépést tegyünk, három utcasarkot menjünk, kinyissunk egy konzervet, vagy vásároljunk valamit, a tévedés lehetőségének általánosan elterjedt terrorja arra kényszerít, hogy instrukciók és árkatológusok segedelméhez folyamodjunk; egy olyan világban, ahol az életet összetévesztik a reklámgépezettel, lett legyen az kereskedelmi, vallásos vagy ideológiai reklám, ahol minden megnyilvánulás keresztülmegy ezen a gépezeten, belénkhatol és átalakít bennünket, s amikor beszélünk, már nem tudjuk, hogy a könyvről beszélünk-e, vagy az árlistáról, egy lehetséges megfilmesítési szerződéstről, vagy az író nemzetközi jövés-menéséről; ahol, ha pár csepp szexualinát felhajt coca-colában feloldva, még a legvagányabb, a legbátrabb is beéri azzal, hogy a dolgok jó oldalát nézze, és a zavarosban halásszon; egy olyan világban, ahol mindenki fölösleges, mi lehetne ennél fontosabb kérdés? Nem lehet, hogy az élet maga ez az egész gépezet? Mi pedig, írók, tudósok, bölcsek, akik alig látják meg egy rákvírus seggét a mikroszkópban, s hamis reményeket melengetve futkároznak a tévékamerák előtt, vagy a kamerák futnak öfeléjük, hogy közhírré tegyenek valami újdonságot, ismétlem, mi mindannyian, írók, tudósok, bölcsek, vagy bárki más, nem vagyunk-e mind pusztán fantazmák e gépezet létrehozta világban? Ki tudja? Akad-e olyan valóban bátor ember, aki hajlandó bezárkózni, várakozni és meditálni újabb száz év magánjában, míg meg nem találja a választ? Ha akad ilyen, ha létezik ilyen, legyen benne annyi kurázszi, hogy nem tolja ide a képét, és nem mutogatja magát a tévében.

Én jelen vagyok. Mielőtt azonban újabb féltéglát nyomtatnék ki, mielőtt rátok tukmálnék egy ólomtojást, azt fogom tenni, amit néha igen ildomos: befogom a számat és hallgatom a kérdéseket. Pablo elhallgatott. Semmi taps. Végtére is ezen a teraszon semmiféle hivatalos vagy intézményes előadás nem hangzott el. Az egyetlen kérdést Paco fülébe suttogta el az a tanárnő-írónő, aki már végzett a „Kézikönyv” lapozgatásával, s alighanem eljutott egész a Bibliográfiáig. A következő volt:

– Bocsásd meg a kérdésemet. Azért fordulok hozzád, mert komolynak és jól informálnak látszol. Tekintsd, nagyon kérlek, objektív kérdésnek! Igaz, hogy ebben a társadalomban bevett szokás a ...? – a mondat vége elhalkult.

Paco, a szegény, ártatlan Paco, örökös harcban az ige és a hús kísértése között, mely harcban mindig az ige győzedelmeskedik, bíborvörössé vált, spanyol vére felbuzogott az ereiben, úgyhogy elveszítette a fejét, s az illendőség határait áthágva kétségbeesetten nyüszített fel:

– Igen, asszonyom, igen, ebben a technokrata társadalomban a prosztata-masszázs ... – majd amikor észrevette, hogy mindenki ránéz – ... és... és... a nyalás is.

A nap, nesztelenül, elérte a horizont csíkját; alkonyodott. A boszorkányok, akik eddig a föld színén, a fák között gyakorolgatták a röpülést, mind magasabba emelkedtek. Későre járt. Mozgolódás támadt. Valaki megjegyezte: Igen, nem fér hozzá kétség, nagyon fontos, hogy eljussunk a tömegkommunikációs eszközökhöz. A *mass médiához*, pontosította egy szakavatott hölgy. Egy másik megjegyezte: szép élmény volt irodalomról beszélgetni egy ottawai teraszon, ráadásul Kanadában! El sem fogják hinni, ha elmesélem. Az egyik író nő szóba hozta az aznap esti követségi fogadásokat. E megjegyzésre még hevesebb mozgolódás támadt; több résztvevő még nem döntötte el – ilyen vagy amolyan, fölöttébb rafinált okokból –, hogy melyik követségre menjen. Pacónak és Pablónak köszönetét mondtak szolgálataikért, hiszen, ha ők nincsenek, amilyen rosszul volt szervezve a kongresszus, még erre a kis kiruccanásra sem került volna sor.

Egyik-másik író nő, immár csomagokkal megpakolva, dicsérő szavakkal illetve Pablo szellemi kalandozását, s reményét fejezte ki, hogy egy másik alkalommal majd folytatják a beszélgetést. Pablo, hallgatási fogadalmához híven, csak a kezével intett választ az „Agyő, ágyő, ágyőkre”, s akárcsak a kanadai író nő, ők is mindörökre eltűntek az életéből. Pacóval az élen, aki évek múlva úgy emlegeti majd őket, mint „a latin-amerikai fecskék”-et, mind tovaszálltak.

Pablo egyedül maradt. Úgy döntött, megvárja, míg egészen bealkonyul. Az üveget fölemelve, hogy szólni se kelljen, újabb sört kért. S a sör segítségével, megkezdte a maga röpülését, a maga egyszemélyes, kizárólagos magánröpülését. Mint mindig, most is szemrehányásokat zúdított magára: Pablo, Pablo, ha hitvallásod keresése közben nem tanulod meg, hogy úgy vonszold be a lelked a szellem kamaráinak előszobáiba, miként D'Artagnan az ő szablyáját a király kamarájának előszobáiba, sosem leszel az írók kapitánya. De félre a szemrehányással! Repülj, repülj félelem nélkül, próbáld meg, ha csak káprázatban is, a Jóisten madarához hasonlítani, repülj szabadon, magas szárnyalással, nagy parabolát írva le a levegőégben, mint egy kondorkeselyű, ne úgy élj, mint egy közönséges langusza, ágyról ágyra vonszolódva, repülj a jövőd felé, egy párnázott rácsokkal ellátott, aranyozott kalicka felé... és nem akart semmi mást, csak aludni, mert ebben a pillanatban valami végtelen fáradtság és álmoság jött rá ... Paco, mielőtt elment volna, a fülébe súgta ...: – A fenébe, ne vedd a szívedre. A Marquesillót ott hagyom a postai rekeszedben ... – Csak volna ereje elmenni érte . . . ásított...

A hagyaték

Ottawa, 198 ... június 14.

Kedves Horacio!

Egyik előző levelemben már kifejtettem a véleményemet arról, hogy miért is tartom lehetetlennek a világos gondolkodást ebben az úgynevezett Új Világban. Mi több, voltam bátor még azt is kijelenteni, hogy a minden területen megnyilvánuló szédületes előrehaladás és fejlődés valósággal megbénítja a gondolatot, s hogy a jövő, amely – ha majd egyszer odaérünk –, oly szép reményekkel kecsegtet, a fény sebességével távolodik el tőlünk.

Mindazonáltal a világ továbbra is reményekkel táplálkozik. Ezeknek egyike a szervátültetés, ami életünk meghosszabbítását célozza, hogy elérhessünk abba a bizonyos jövőbe. Amióta dr. Christian Barnard, akit annak idején Dél-Afrika Frankenstein-jének vagy Drakulájának neveztek – hála a csodatevő új gyógyszerek felfedezésének átültette az első szívet, a szervátültetés köznapi dologgá vált; más szóval, a romantikus óhaj, hogy odaadjuk valakinek a szívünket, megvalósult.

Tény és való, a szervátültetéssel és a szervátültetés kérdésével azóta telekürtölték a világot a hírközlő eszközök. Ma már senki nem kételkedhet benne (aki kételkedik, s nem hajlandó másnak adományozni a szerveit, azt „sötét, középkori mentalitással” vádolják, s azzal, hogy megtagadja „az élet fáklájának” továbbadását), s ahelyett, hogy a szerveit tovább adó személy rövid, félbeszakadt és traumákkal teli életét emlegetnénk, bizakodjunk, várjuk újabb csodatevő gyógyszerek felfedezését, s beszéljünk az üdvös cseréről, miszerint (idézem a „Szervátültetés ma” című szakfolyóiratból) : „egy végzetes kimenetelű betegséget egy másik, az immunszupresszióval kapcsolatos kór vált fel, mely megfelelő mértékű, ám nem korlátlan működőképességgel párosul, állandó, hosszú távú orvosi felügyelet mellett.” Erről ennyit.

A magam részéről nincs különösebb véleményem e tárgyról. Ellene állást foglalni öngyilkosság volna; nem vagyok a téma szakértője, ami pedig a filozófiai, vallási vagy erkölcsi vélekedéseket illeti, azok felett jobb magányos elvonultságban elmélkedni, hogy ki ne zökkentsük az emberiséget a kerékvágásból, amelyre legalábbis e témakörben már rátalált.

Következésképpen, jobb, ha „együtműködünk” ebben a kérdésben, amelyben oly mélységesen humánus tényezők játszanak közre, mint például a halhatatlanság vágya, a gyöngédség, a szeretet, a megértés, az irgalom, a szerv, amely adományozásra kerül, s amely olybá vehető, mint a világ legszebb „szuvenir”-je.

Ezért hát, éppenséggel együttműködésem jeléül, egy szép és megindító példáról számolok itt be neked, a szervátültetések tárgyában.

Hogy honnan vettem, azt igen könnyű megmagyaráznom. Néhány hete elmentem a házunk tulajdonjogát tanúsító okmányért az ügyvéd-közjegyzőhöz, egy igen elfoglalt és rendetlen emberhez, aki azt az íróasztalán levő papírhalmazból ásta elő.

Engem ezek a dolgok nem érdekelnek; megbizonyosodtam róla, hogy a miénk, ott-hon pedig letettem a konyhaasztalra. A lányom, aki még el-elámul az emberek dolgain

a felnőttek világában, ahová belépni készül, s aki a végtelen valamely pontján a jövővel remél találkozást, lapozgatni kezdte. Ha nem tette volna, a boríték, amelyet talált, ott maradt volna az idők végezetéig, vagy legalábbis a jelzőlog húsz év múlva történő elérvénytelenedéséig.

Nyitva volt. Miután elolvastam a lapokat, ráébredtem, hogy az okmány tartalma sürgős intézkedést igényel. Még aznap visszaadtam, ám előbb útbajtettem a postahivatalt, és fotókópiákat készítettem róla.

Aznap délután nekiláttam, hogy lefordítsam. Részben azért, hogy elküldjem neked, részben, mert alkalomadtán talán jól jön egy elbeszéléshez vagy cikkhez. Majd meglátjuk.

Most elbúcsúzom, nehogy megtévesszen a fordítás végén levő másik búcsú.

Üdvözl és ölel: Pablo

A hagyaték

Az ezerkilencszáznyolcvan... év ... napján, egy szép májusi alkonyaton, én, John K....., foglalkozásomra nézve, házaló ügynök, egyelőre még képességeim csorbítatlanul teljes birtokában, ezen testamentumnak nevezett okmányban lefektetem utolsó rendelkezéseimet, valamint – gyermekeimre gondolva – utolsó tanácsaimat.

Tudjátok, gyermekeim, kiket már hosszú ideje nem látok, mivel házalói foglalkozásom folytán szüntelen járok-kelek a világban, hogy anyátok, szerető feleségem, azzal az ürüggyel, hogy soha nem vagyok otthon, és hogy ki tudja, miféle nőekkel szűröm össze a levelet, s hogy mi lesz vele, magányos és elhagyott, gyöngye és védtelen asszonnyal, ha egy nap egyszer csak nem térek haza, vagy egyszerűen fogom magam és gyalázatos módon, minden előzetes bejelentés nélkül meghalok, mondom, anyátok, vitákkal, a házasság megtagadásával, amikor időnként hazamentem, sírásokkal, könnyörgésekkel, fenyegetőzésekkel, zokogásokkal és vádaskodásokkal, jövőjét biztosítandó, mindenemet megkaparintotta, úgyhogy most még az autó, amelyet vezetek, sem az enyém, hanem a vállalaté, amelynek dolgozom.

Hogy ő meghagy-e nektek valamit, azt nem tudom. Lehet, hogy az utolsó fillérig elkölt mindent a kutyára meg a macskákra, amelyekkel él, azért, hogy – úgymond – ne legyen egyedül: a kutya engem van hivatva pótolni, a két macska pedig titeket.

Én mindennek ellenére folyton tirátok gondolok, tirátok, akik fáklyaként viszitek tovább kihúnyó életem lángját, s e fáklyák, remélem, eleven lánggal fognak lobogni a jövőben. Alkonyatkor, amikor bevégezem a munkámat, vagy egy-egy hosszú, fárasztó utazás után aszfalt nélküli poros utakon, amelyek mintha e világból is ki akarnának vezetni, valami kocsmában, vagy elalvás előtt, egy másodosztályú motelben, mindig szeretettel emlékezem rátok, aggódom miattatok, és a sorsotokra gondolok, meg arra, milyen apátok voltam.

Addig töprengtem és töprengtem, míg végül megtaláltam a megoldást. Istennek hála, sokat változtak a dolgok azok óta a régmúlt idők óta, amikor a házalói tanfolyamot végeztem, melynek során biztosítottak arról, hogy még a vállalat ügyvezető igazgatója is lehetek, ha elszánom rá magam és keményen dolgozom. E tanfolyamon sok

mindent megtanultam, egyebek között a házaló ügynökök egyik alaptételét: amikor a kliens egy árucikk ára iránt érdeklődik, hogy el ne riasszuk, nem kell tüstént kiböki, hanem kérdéssel kell rávezetni: Mennyit ér egy emberi lény? Mert nézze uram, ha ön fog egy embert, megőrli és megpasszírozza, majd kiszáritja, akkor az a hét százalék, ami a víz elpárolgása után marad, nem egyéb, mint hamu és por, meg valamicske ásványi anyag. Uram, amit ön megvásárol, azt a funkciója és a hasznossága mértékében kell értékelnie.

Mindent összevetve, hála az orvostudomány és a szervátültetési technika csodás és mesébe illő fejlődésének, ez az érv sajna, már nem használható, ezzel szemben az emberi lény mindannyiunk üdvére átértékelődött, s mondhatom, ha anyáttal szemben hiányzott is belőlem az erély és a határozottság, úgyhogy most még az életbiztosításom is az ő nevén van, ezúttal visszavonhatatlanul érvényt szerzek utolsó akaratomnak, miszerint holttestemet, minden benne levővel együtt, tirátok hagyományozom, kizárólagosan általatok való értékesítésre.

Ez így talán elég is volna. Minthogy azonban ti – 17 és 19 évesek lévén – kevés tapasztalattal rendelkeztek, kénytelen vagyok némi eligazítást és segítséget nyújtani nektek, jóllehet anyátok ama véget nem érő, lidércnyomásszerű csaták során nemegyszer vágta a fejemhez: Biztos vagy benne, hogy a te gyerekeid? Én úgy szeretlek titeket, mintha azok volnátok.

Tudom, előfordulhat, hogy elfog a kétely és anyáttal hasonlóan úgy gondoljátok, csődtömeg vagyok, aki igen kevéssé példázza a győztes embertípust. Mégis, higgyétek el, ismerem az üzleti világot, utazásaim alatt sokat hallgatom a rádiót, szabadidőmben pedig újságot olvasok, úgyhogy egy cseppet sem vagyok híjával a siker kulcsának, az információnak.

Nos, először is, mielőtt egy terméket piacra dobnának, tanulmányozásnak vetik alá. Minthogy az árucikk, amelyet birtokolni fogtok, vészesen romlandó – még, ha rendelkezésemnek megfelelően a szervbankban helyeznek is el nem vesztegethetitek az időt, ezért hát ezúton előrebocsátok néhány sokatmondó számadatot, hogy kedvet csináljak nektek és felkeltsem az érdeklődésüket.

Talpraesett gyerekek vagytok s mint ilyenek, nyilván tudjátok, hogy a piacot a kereslet és a kínálat szabályozza. A számadatok e tekintetben rendkívül kedvezőek számotokra. A Nemzetközi Szervcsere Szervezet szerint az Egyesült Államokban és Kanadában 8000 személy vár vesére, 700 májra, 800 szívre, 3000 különféle mirigyekre, 500 vagy 600 szaruhártyára, és így tovább. Mint látjátok, a panoráma fölöttébb ígéretes, így hát optimizmussal és hittel telve vághattok neki a vállalkozásnak.

Ahogy így gondolkodom rajta, egyszerre az ötlött az eszembe, hátha valami erkölcsi aggály (újabbán sok szó esik az adományokról) megakadályoz abban, hogy piacra dobjátok. A világ e tekintetben is sokat haladt előre; ma már nincs erkölcs az üzleti életben, ha ugyan volt egyáltalán valaha. Minden csak nézőpont kérdése. A poros utak mentén nem egy Afrikából való négert vagy Latin-Amerikából való latin-amerikait ismertem meg, aki a tulajdon véréért, vagy számos gyermekei valamelyikének a veséjét adta el valami olyan intézménynek, amely hivatott volt arra, hogy repülőjegyet vásároljon e paradicsomba.

Bizonyos szempontból sok olyan ember jótévői lesztek, akik sóvárogva várják a másik halálát, hogy tovább élhessenek s e sokak között nem kevesen lesznek olyanok, akik hajlandók fizetni és ahhoz kellő tőkével is rendelkeznek. Mi több, házalói tapasztalataimból kiindulva, bizton állíthatom, hogy olyan fogyasztót is fogtok találni, aki pusztán azért vásárol meg tőletek egy szervet, mert ez olyan újdonság. Persze, csakis akkor, ha kellőképpen tudjátok ecsetelni előtte, hogy ez az új élmény fordulatot hozhat az életébe.

Összegezve, keressetek széles, privát jellegű, szabadversenyos, dinamikus piacot!

Emez ügylet beindításakor, mely a árucikk természetéből kifolyólag a lehető leg-szebb és leghumánusabb kereskedelmi tevékenység, mivelhogy életeket ment, szem előtt kell tartanotok néhány alapszabályt, x. Soha ne adjatok garanciát. 2. Soha ne fogadjatok el reklamációt. 3. Soha ne fogadjatok el csekket, se hitelkártyát, még az American Expressstől se, csak jól megszámlolt készpénzt.

Ha majd tetemem elhelyezésre kerül a bankban (tudom, nagy lesz a kísértés, hogy egy tételben adjátok el, például orvostanhallgatóknak. Ne tegyétek! Ne feledjétek, hogy a győztesek világa az erős, kemény és elszánt emberek világa), javaslom az alábbi hozzávetőleges listát:

Item, a szívem, az én szegény, öreg, szomorú szívem. Bár azt állítják, hogy a bánat és a mélabú nem ott székel, hanem az agyban, s hogy még a legelszántabb tudós a leg-tökéletesebb mikroszkóppal sem akadna benne a fájdalmak nyomára. Következésképp, dacára mindannak, amit elszenvedett, alkalmas arra, hogy tovább dobogjon valaki másnak a mellében. Kérjétek érte 4000 USA-dollárt.

Item, a májam. Be kell vallanom nektek, hogy feltehetően nincs valami jó állapotban. Az elmúlt évek kudarcai és dühei, az alkohol, az anyáttal folytatott veszekedések során kiömlött epe, alkalmasint sokat rongáltak és pusztítottak rajta. Ezt azonban nem kell nagydobra vernetek. Ne feledjétek (ha még nem mondtam volna), hogy a modern kereskedelmi ügyletekben a legfontosabb a kulcsín, nem pedig az árucikk minősége, ami ipari titok. Kérjétek érte 3000 USA-dollárt. Ha a vevő vitába vagy alkudozásba kezd, engedjétek az árából és adjatok túl rajta.

Item, a veséim. Sok víz, sör és bor folyt keresztül rajtuk. Néha úgy érzem, fájnak, de lehet, hogy ez csak az öregség, és amikor nagyon sokat ülök a volán mellett azzal a szörnyű érzéssel, hogy soha nem érek el sehová, talán inkább a gerincem fáj, nem is annyira a vesém. Azt hiszem, 1500 USA-dollár darabjéért jutányos ár.

Item, a tüdőm. A sok dohányzástól már magától köhög. Gondolom, már egészen megfeketedhetett. Ajánlatos volna oxigénes vízben való elmentése, tisztítás céljából. Néha a szívvel együtt is árulják, egy tételben. Meglátjátok, milyenek a piaci viszonyok az adott időpontban. Hozzávetőleges ár 2000 USA-dollár.

Item, a vérem. Nem kimondottan nemes, ennél fogva nem tartozik a bejegyzett márkák közé. Hordozott magával bizonyos venereás betegségeket. Alighanem kimutatható lesz benne némi epe vagy alkoholmaradvány, attól függően, mikor halok meg. Pintje 10 USA-dollár, mindösszesen egy imperiálgallon, amennyiben nem fogok elvérezni valami országúti baleset során. Olykor valósággal kínzó kísértés fog el, hogy bele-tapossak a gázba, és belerohanjak a szemből jövő gépkocsiba.

Egy megjegyzés: talán azt mondjátok majd, hogy a véremért befolyó teljes összeg, mintegy 80-100 dollár, nem valami sok. Megértem, fiatalok vagytok, és tele illúziókkal, ne feledjétek azonban, hogy sok kicsi sokra megy, és a sokból lesz a vagyon. Lebegjen a szemetek előtt Rockefeller példája; ezt kövessétek.

Item, az ereim, artériáim és idegeim. A könnyebbség kedvéért próbálkozzatok meg az értékesítésükkel coliokban vagy negyedméteres spulnikban. Nem ismerem a kínálatot és a keresletet. 5 USA-dollár spulniként, kimondottan találomra megjelölt összeg.

Item, a zsírszövetem. Tekintve a fejlett országokban található emberi zsiradék nagy mennyiségét, azt hiszem, ez olyan lenne, mintha havat akarnánk eladni az eszkimóknak. Az alulfejlett országokra gondolni, talán túlságosan távoli. Vannak előzmények a szappangyártásban történő felhasználásra. Rátok bízom.

Item, a hasnyál-, pajzs- és egyéb mirigyeim. Sajnálatos módon nem találtam kellő

információt az újságokban, ennél fogva nem ismerem az árucikket, sem pedig a mirigyek árfolyamát. Távol a világtól, ezekben az isten háta mögötti kis falvakban, ahol testamentumomat írom, még egy szótárt sem találok. Ne legyetek restek, lapozzátok fel az Encyclopaedia Britannicát. Ne feledjétek, hogy e világban senki nem olyan becsapott, mint a szegények és a tudatlanok. Az általam továbbadott tapasztalattal azonban könnyű lesz megállapítani az árfolyamukat.

Item, a bőröm. A már ismeretes és kipróbált felhasználási ágakon kívül, mint például a lámpaernyő-készítés vagy a könyvkötés, jelentékeny módon megnövekedett a kereslet a tűzbiztos házakban, a munkahelyeken, vagy a különféle sugárzások miatt megégették részéről. 10 USA-dollárt javaslok négyzetlábanként.

Item, az emésztőrendszerem, a nyelőcsövemtől kezdve a vastagbélig. Pompás darab. Gyakorlatilag soha életemben nem volt hasmenésem, s mindennapi szabályszerű működésénél mi sem bizonyítja jobban tökéletes voltát. Az ára 5000 USA-dollár. Tekintettel a minőségére, védelmezzétek az utolsó lehetetelig! Ha valamely okból részletekben kell eladnotok, emeljétek az árat! Ne feledjétek, hogy nincs nagyobb lidércnyomás egy kereskedő számára, mint az az, áru, ami a polcon rohad meg.

Item, az izmaim, csontjaim és különféle csontvelőim. Igyekeztek egészben eladni a két karomat és lábamat. 1000 USA-dollár darabjéért, nem lenne rossz. Ha azonban a leukémiás vagy a radioaktív sugárzás folytán rákossá vált betegek nagy száma megnöveli a velőkeresletet, tartsátok az árat, és ne kukacoskodjatok az izmok miatt.

Item, a szaruhártyáim, a két szemem, a porcok. A szaruhártyákkal nem lesz gondotok. Kérjétek 500 USA-dollárt. A többit majd meglátjátok.

Item, a nemi szervem. Talán atyai aggályok miatt hagytam ezt utoljára. Tudom azonban, hogy modern gyerekek vagytok, akiket a legfejlettebb módszerekkel oktattak, úgyhogy ti taníthatnátok engem. Nem rendelkezem ez ügyben sok információval, de tudom, hogy igen irigyelt tétel, kivált manapság, mindkét nem részéről. Jóllehet használt, sokkal kevésbé elnyűtt, mint ahogyan anyátok azt hinni szereti. Volt ugyan, hogy bajba került, de hála a penicillin csodájának, ez már a múlté. Ami igaz, igaz, működőképessége nem egészen zavartalan és olykor rossz tréfákat űz velem; nem akar, amikor tud, vagy akkor akar, amikor nem tud. Amint azonban az újságok szaktanácsadás rovatából értesültem, ez a probléma a gondolkodásban gyökeredzik, s mihelyst arra gondolok, hogy a vállalat cégvezetője vagyok, nem pedig egy csódtömeg, mindjárt nekem áll a világ. Bizonyos vagyok benne, hogy egy fiatal, tette kész testben ismét ereje teljében lesz. Derítsétek ki az árfolyamát, és ne engedjétek az árból!

Ha bármiről megfeledkeztem volna, csatoljátok ajándék gyanánt; az emberek odavannak a potyáért. Ha mindent kiárultatok és az egész készlet elfogyott, valódi sikert értetek el. Nem tudom, folytatjátok-e az üzletet, azt sem, hogy milyen jövője van. Meglehet (vannak csodák), hogy egy szép napon az orvosoknak valóban sikerül meggyógyítaniuk a beteg szerveket, s akkor nem lesz többé szükség rá, hogy kidobjuk a régieket és újakkal cseréljük le őket. Az is előfordulhat, hogy komoly és felelős nemzetközi vállalatok jelennek meg a színen, s az ésszerűsítés, a higiénia, valamint a szak tudás érveivel, megkaparintják a piacot. Probléma a nyersanyag kérdése is; a mi családkunk nem olyan nagy, mint a nagyszüleiteké volt, úgyszólván nem is létezik. Ráadásul anyátok képes és megmérgezi a szerveit, csak hogy ne kelljen semmit odaadnia.

Úgyhogy használjátok ki az alkalmat, amíg tart a felvásárlási láz. Gyorsan lépjétek akcióba; az akciókészség a vérbeli üzletember egyik fontos ismérve: aki kételkedik, habozik, töpreng, tiszteli és méltányolja a másikat, az elveszett. Igyekeztek, mielőtt még a különféle egyesületek (a veséé, a szívé, a májé, a vére) szegény, szerencsétlen betegek nevében, humanitárius érvekkel rávetik magukat a hullámra és szétosztják egymás közt, anélkül, hogy nektek bármi hasznotok származnék belőle.

Végakaratom, hogy az ily módon nyert pénzösszeget egyenlő részekre osszátok el. Tudom, hogy nem sok, de kitelik belőle az egyetemi tandíj, hogy aztán diplomával a kezetekben, emberek legyetek az emberek között. Soha ne szégyenkezzetek a diploma eredete miatt, emlékezzetek rá, mit mondott egykor egy római császár: a pénznek nincs szaga.

Van még valami? Az agyamból nem sok marad. Gyűlölöm ezt a tisztázatlanságot, amiben egész életemet leéltem. A lövést a homlokom közepére fogom leadni, nehogy megsértsek valami fontos vivőeret, hiszen minden csepp vér érték. Ne keseredjete el és ne érezzétek büntudatot; belefáradtam az életbe, abba, hogy lássam, mint pusztulok el lassan és értelmetlenül. Minthogy az életem már nem ér semmit, nem akarom, hogy a szerveim, előregedvén, értéküket veszítsék.

A többi, item, a lelkem, abszolút árfolyam nélkül. Még az ördögnek sem kellett. Egy hideg, hóviháros téli estén, egy útszéli fogadóban, a sarokban üldögélt, amikor megláttam; lehet, hogy csak egy tréfacsináló volt, én pedig, csak egy kétségbeesett ember. Megkért, hogy hívjam meg egy pohárra; élve a reklámtechnika gyakorlatával, amikor is az ember annyi fölösleges és ostoba névvel tömi tele a fejét, hogy nem lévén hely az Ő számára, elfeledkezik Isten nevéről, jó pár pohárra meghívtam. Amikor láttam, hogy már szédeleg, felajánlottam neki a lelkemet. Meghatódott, és igen meleg szavakkal mondott köszönetét, közölte azonban, hogy a pokol tőkéje, az illúzió, már kifogyott; hogy a pokol csődbe jutott, s hogy már a tűz is kihunyott. S ő most ott, a fogadó sarkában vagy holmi más, meleg zugban vár az idők végezetéig.

Amint látjátok, már nincs sok hátra, vagyis gyakorlatilag semmi. Szeretném, ha a jó Isten megkönyörülne rajtam, s a feltámadás napján új és jobb testet adna nekem. Hátha. Addig is, ne keressetek engem senki más ember szemében, sem másnak a mellében, s ne kövessétek a láb lépteit, amely már nem az enyém; a forró, felhőtlen éjszakákon keressétek illanó, éteri, immár szabad lelkemet a csillagok között, melyeket annyira szerettem, s amelyekre életem utolsó harminc évében hol ezért, hol azért – vagy mert túl erős volt a fény, vagy mert vitatkoztam anyátokkal, vagy, mert figyelmem kellett az utat, amelyen vezettem, vagy, ami még rosszabb, csak úgy, minden ok nélkül –, én szegény bűnös, elfelejtettem fölnézni.

Búcsúzom, és nem szeretnék érzélgőssé válni; az unokáimnak ne egy nagyapáról beszéljete, beszéljete nekik a csillagok vándoráról, ott a csillagok közt fogunk majd találkozni, ha eljön az ideje.

Addig is, Isten veletek, John K.....

JEGYZETEK

- [1] A könyv szerzője Cervantes nyelvének szállítmányozója Őfelsége, az angol királynő számára, 1978 hideg decembere óta. [\[vissza\]](#)
- [2] Azokban az időkben, noha léteztek madarak, még nem fedezték fel s nem találták fel a tollat, amellyel később annyi halhatatlan mű íródott. Na-' gyón vékony, ügyesen megfaragott nádszálát használtak e célra. [\[vissza\]](#)
-

ISBN 965 400 772 4

Felelős kiadó Dobos Éva

Felelős szerkesztő Tabák András

**920157 Tótfalusi Tannyomda, Budapest
Felelős vezető Béres György mb. igazgató**

Terjeszti a Könyvtárellátó Vállalat

**Megvásárolható az V. Honvéd u. 5., V. Mérleg u. 6.,
VI. Andrásy út 16., VI. Andrásy út 45., VII. Rákóczi út 14-16.,
XIII. Váci út 19., XIII. Szent István krt. 26. szám alatti könyvesboltokban**
